

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353,
2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430,
3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723,
3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)**

TUTANAK DERGİSİ

8'inci Toplantı

8 Haziran 2021 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonun bugünkü gündemi ile Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'e ve ekibine hoş geldiniz dediğine ve teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında Bakanlık tarafından yürütülen kamu politikası, çalışmalar ve projeler hakkında sunumu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10 / 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830,
2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723,
3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)

8'inci Toplantı
8 Haziran 2021 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 14.45'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Öznur Çalık, Komisyonun bugünkü gündemi ile Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'e ve ekibine hoş geldiniz dediğine ve teşekkür ettiğine ilişkin açıklama yaptı.

Adalet Bakanı Abdulhamit Gül tarafından, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında Bakanlık tarafından yürütülen kamu politikası, çalışmalar ve projeler hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 18.38'de toplantıya son verildi.

8 Haziran 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.45

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok Kıymetli Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, milletvekillerim, kıymetli katılımcılar ve basınımızın çok kıymetli temsilcileri; toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 8’inci toplantısını açıyorum.(*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık’ın, Komisyonun bugünkü gündemi ile Adalet Bakanı Abdulhamit Gül’e ve ekibine hoş geldiniz dediğine ve teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bakanlığımızın bu kadar yoğun çalışma programına rağmen, Kıymetli Adalet Bakanı Abdülhamit Gül Bakanımızı Kadına Yönelik Şiddeti Araştırma Komisyonuna davet ettiğimizde, bütün çalışmalarına rağmen, “Mevzubahis kadına yönelik şiddeti önlemekse, mevzubahis kadınsa memnuniyetle, başla göz üstüne.” dedi. Ben, Kıymetli Bakanım gösterdiği hassasiyet için ve tüm ekibine canı gönülünden teşekkür ediyorum.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte Meclisin gücünü hissetmek adına mevzubahis kadın olduğunda kadına yönelik şiddete sıfır toleransı sağlamak adına yaptığımız tüm davetleri yürütmedeki bütün bakanlarımız memnuniyetle kabul ettiler ve Komisyonumuza davet ettiğimizde de yapılan tüm çalışmaları bizimle paylaştılar. Bu vesileyle bugün de Kıymetli Adalet Bakanımız Adalet Bakanlığı bünyesinde kadına yönelik şiddetle mücadele ile ilgili yapılan tüm çalışmaları bizlerle paylaşacaklar.

Bu vesileyle Kıymetli Bakanım eşlik etmek üzere Bakan Yardımcımız Zekeriya Birkan, Bakan Müşavirimiz Salih Çetinkaya, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürümüz Günay Albayrak, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Yunus Alkaç, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Daire Başkanımız Ramazan Gürkan, Strateji Geliştirme Başkanımız Ertuğrul Çekin, Mevzuat Genel Müdürümüz Abuzer Yazıcıoğlu, Adli Destek ve Mağdur Hizmetler Daire Başkanlığında Daire Başkanımız Meral Gökkaya, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünden Daire Başkanımız Seçil Parkan, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Daire Başkanlığından hâkimlerimiz, tetkik hâkimlerimiz Gökçe Bahar Öztürk ve Melek Arslan bugün sunumlarda bizlere, Sayın Bakanımıza eşlik edecekler.

Kıymetli Bakanım, çok boyutlu bir sorun olarak kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet yalnızca kadınların değil, tüm dünyanın ve toplumumuzun en önemli gündemi. Ülkemiz özellikle son on dokuz yıl içerisinde Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde Anayasa başta olmak üzere, temel kanunlarımız da başta olmak üzere reform niteliğinde yasal düzenlemeler yaptık. Kadına yönelik şiddetle mücadele, kadının güçlendirilmesine yönelik yürütülen kararlı ve istikrarlı politikalarla şiddetle mücadele en temel hedefimiz oldu ve çok önemli yollar katettik. 2000’li yıllardan bu yana gerçekleştirilen yasal reformlar ile ulusal mevzuatımız şiddete sıfır tolerans gösteren bir yapıya

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

kavuşmuş vaziyette. Kadın-erkek fırsat eşitliği konusunda yasalarda sağlanan hakların uygulamalara tam olarak yansıtılmasına yönelik çalışmaların ise artarak devam ettiğini hep birlikte müşahade etmekteyiz.

Kanunlardaki değişimin toplumsal hayata yansması ve toplum tarafından benimsenmesinde uygulamacıların tutumları ve yargı kararları çok önemli rol oynamaktadır. Ülkemizde kadına yönelik şiddetle mücadelede çok etkin programlar, uygulamalar ve düzenlemeler yaptık. Özellikle 2006 yılından beri devlet politikası hâline getirilen Başbakanlık genelgemizi bir dönüm noktası olarak tarif etmek mümkündür. Bu kapsamda tüm kurum ve kuruluşlarımız bünyesinde kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik bir seferberlik başlatılmış ve bu vesileyle de 2004 yılında Anayasa'daki değişiklikte, 2005 yılında Türk Ceza Kanunu'nda, ulusal eylem planlarımızda ve 2019 Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde kadına yönelik, şiddetle mücadeleye yönelik önemli hususlar yer almaktadır.

30 Aralık 2019 tarihinde HSK kararıyla aile mahkemelerinden bazıları tedbir mahkemesi olarak görevlendirilmiştir. 25 Kasım 2019 tarihinde Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı atılan çok önemli adımlardan bir tanesidir. 17/7/2019 tarihinde Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulanması konulu 154/1 No.lu Genelge -Adalet Bakanlığımız tarafından yayınlanan genelge- inanılmaz öneme sahip bir genelgedir. 10 Haziran 2020 tarihinde Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayınlanmış ve bu yayınlanan kararnameyle birlikte Daire Başkanlığımız oluşturulmuştur; bunlar mağdurlarımıza yönelik atılan çok önemli adımlardan birkaç tanesidir. 2 Mart 2021 tarihinde açıklanan Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Eylem Planı'nda kadına karşı şiddetle mücadeleye ilişkin önlemler yer almıştır. Ayrıca, konuyla ilgili düzenlemeleri de içeren dördüncü yargı paketi çalışmaları da Meclisimize gelmek üzeredir.

Kıymetli Bakanım, değerli milletvekillerimiz; şiddete karşı sıfır tolerans ilkesiyle yürütülen politikalarımız şiddetten arınmış bir toplumun oluşturulmasını hedeflemektedir. Kadına yönelik şiddetle etkin mücadelede mevzuatın etkin uygulanması ve mağdurların adalete erişiminin sağlanması en önemli konu başlıklarımızdandır. Bu kapsamda Adalet Bakanlığımızca kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikası, konuyla ilgili istatistiki veriler, şiddet mağdurlarının adalete erişiminin sağlanmasına yönelik alınan yeni tedbirler, İnsan Hakları Eylem Planı kapsamında kadına yönelik şiddetle mücadelede alınan tedbirler ve son olarak Covid-19 salgını sürecinde kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında Bakanlığımızın aldığı tedbirler konusunda Komisyonumuza bilgi vermek üzere sözü Kıymetli Bakanım Abdulhamit Gül'e bırakmak istiyorum.

Buyurun Kıymetli Bakanım, söz sizde, hoş geldiniz tekrar.

III.- SUNUMLAR

1.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında Bakanlık tarafından yürütülen kamu politikası, çalışmalar ve projeler hakkında sunumu

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Çok Değerli Başkanım, çok değerli Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerini Araştırma Komisyonu üyesi arkadaşlarımız, değerli milletvekillerimiz, değerli basın mensupları; hepinizi ben de sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, böyle önemli bir konuda Türkiye Büyük Millet Meclisince bir komisyonun teşekkül ettirilmesinin çok değerli olduğunu ifade etmek isterim ve sizlerle bu Komisyon çalışmasında bir arada bulunmaktan ben de yasama çalışmalarına katkıda bulunmuş onurlu bir arkadaşınız olarak büyük bir memnuniyetle bu çalışmayı çok önemsedığimi ifade etmek isterim.

Kadına karşı şiddet; ırk, din, dil coğrafi sınır, eğitim durumu, ekonomik gelişmişlik fark etmeksizin tüm dünyada görülen bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır, bu, insanlığın ortak bir sorunudur. Anayasa'mızın da işaret ettiği gibi, başta, yaşam hakkının korunması olmak üzere, kişinin maddi ve manevi varlığının korunması temel bir haktır. Bu yönüyle kadına yönelik şiddetle mücadele bizim için aynı zamanda bir insan hakkı mücadelesidir. Bu doğrultuda, şiddetle mücadelemizi dün olduğu gibi bugün de yarın da sıfır tolerans ilkesiyle sürdüreceğiz ve kararlılıkla sürdüreceğiz. Şiddete hiçbir tahammülümüzün olmadığını ve şiddetle mücadelemizin kesintisiz devam edeceğini tekrar dile getirmek isterim ve bu konu bizim için bir istatistik meselesi değildir. Bir kadın bile şiddete maruz kalsa, şiddet mağduru olsa "Niçin o kadın şiddete maruz kalmıştır?" o bir kadına bile biz bu şiddeti önleyemedik meselesiyle olaya baktığımızı, bakacağımızı ifade etmek isterim. Dolayısıyla, bu konuda kadına karşı şiddetle mücadelede şiddeti doğuran sebeplerin ortadan kaldırılması öncelikli meselemiz olmalıdır diye düşünüyorum. Çünkü şiddet, esasen neden değil, sonuçtur. Şiddetle o şiddet doğmadan mücadele politikalarının yürütülmesi ve şiddeti önleyici mekanizmaların öncelenmesi sayesinde daha başarılı neticeler alınacağı muhakkaktır. Kişiyi şiddete iten sebepler; eğitimsizlik, psikolojik sorunlar, ayrılık sürecindeki gerginlik, bağımlılık yapan maddeler gibi ve bu daha da artırılabilir, geniş bir yelpazeye yayılmaktadır.

Şiddet eylemlerinin önüne geçebilmenin en etkili yolu önleyici faaliyetlerdir. Bütün çabalara karşın eğer şiddet vuku bulmuşsa yargı gereken cevabı hızlı ve adil biçimde vermektedir, elbette vermelidir. Eylemin niteliğine göre bu cevap, şiddet uygulayanın bazı yükümlülüklerle tabi olması, etkili koruma tedbirlerine hükmedilmesi ve şiddet uygulayanın cezalandırılması şeklinde görülmektedir. Buna ek olarak onarıcı adalet kapsamında şiddet mağdurlarının yaralarının sarılması, yargısal süreçte ve toplumsal yaşamda yalnız kalmamalarının sağlanmasına yönelik politikalar da geliştirdik. Yine, kadına şiddet suçu işleyen faillerin ıslahına ilişkin politika ve uygulamaları geliştirdik ve uyguluyoruz. Birazdan sunumda bunları ayrıntılı olarak sizlerle paylaşacağım. Elbette, şiddetin temeline inerek önlemek tek başına yargının işi değildir, şiddet olgusu sadece mağdurlar üzerinde bıraktığı etkiyle de ölçülemez; şiddet toplumsal dokuyu etkilemekte, toplumsal güveni de zedelemektedir yani bir kadına yöneltilen şiddet esasen toplumun bütününe yöneltilmiş bir şiddettir, bir tehdittir, bir tehlikedir. Dolayısıyla, sadece o kadın bağlamında, bir vaka bağlamında ele almamak lazım; toplumun ortak meselesi olarak değerlendirmemiz daha sağlıklı bir sonuç ortaya çıkarmaktadır.

Cumhurbaşkanımız liderliğinde AK PARTİ hükûmetlerinde çok önemli mevzuat değişiklikleriyle -az önce Değerli Başkanımız da özetledi- çok önemli adımlar attık ve bu konuda bu adımları da atmaya devam ediyoruz. Biz "Yaptık, bitti, bu kadar." diye yetinen bir anlayış içerisinde değiliz. Bu konuda kadına yönelik şiddetle etkin mücadele için ne gerekiyorsa, bu hususta kanunsa kanun, gerekirse Anayasa'yı değiştirmek gerekiyorsa, bir kadının daha şiddete uğramaması için o konuda da her türlü çabayı göstereceğiz, gösterdik, bundan sonra da aynı yaklaşımı sürdüreceğiz; yeter ki kadına yönelik şiddeti önleyici, engelleyici bir netice alalım.

Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı'nda da kadına karşı şiddete ilişkin faaliyetlerimiz yine yer almaktadır. Bu belgeler hazırlanırken de ortak aklın izini sürdük ve bunun yanında da eş zamanlı faaliyetlerinin hayata geçirilmesi için aynı yolu izliyoruz. Çünkü kadına yönelik şiddetle etkin mücadele edilebilmesi için bu konuda atılacak adımların istişari zeminde değerlendirilmesini, toplumsal farkındalık ve bilincin yüksek tutulmasını çok önemli buluyoruz. Her türlü şiddet ve kadına karşı şiddet toplumun ortak sorunudur, bu nedenle topyekûn bir mücadele gerekliliği de esastır. Bu konuda medya olsun, sivil toplum kuruluşları olsun, kamu kuruluşları olsun, toplumun her bir ferdi olsun, eğitim sürecindeki yaşanan gelişmeler olsun, aile olsun, çalışma hayatı olsun toplumun her aşamasında bir farkındalık ve bilinç düzeyinin artmasının

bu konuda ortak ve topyekûn sağlıklı bir mücadele için olmazsa olmaz bir yaklaşım olduğunu düşünüyoruz. Bunun için şiddeti doğuran sebepleri belirlemek ve ortadan kaldırmak için gereken tüm tedbirleri almak ve bu politikaları ortaya koymak en doğru yaklaşım olacaktır. Bu bakımdan, Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Araştırma Komisyonu çalışmalarının sonunda çıkacak raporun özellikle çözüm önerileri konusunda yol gösterici olacağına inanıyoruz ve bizler de uygulayıcılar, yürütmenin bir parçası olarak bu önerilerden çok azami şekilde istifade edeceğiz. Bu Komisyonun kurulmasının amacı da mevzuatta nerelerde eksiklikler var, uygulamada nerede eksiklikler var, ne gibi adımlar atılması gerektiği hususunda yasamanın yol göstericiliği anlamında çok önemli bir görev ifa etmektedir. Ben bu vesileyle Değerli Başkanımızı ve Komisyon üyelerimizi tekraren tebrik ediyorum ve bu Komisyon çalışmalarının sonuçlarının da bizler için de yol gösterici olacağını ifade ederek tekraren bu giriş, girizgâhtan sonra şimdi sunumu sizlerle paylaşmak isterim.

Şimdi, bu sunumumuzda genel itibarıyla Mevzuat ve Kurumsal Altyapı başlığına kısaca değineceğim, politika belgelerimizde bu meseleye ilişkin bakış açımızı paylaşacağım. Adli süreç, tedbir-soruşturma süreçleri nasıldır, bunları sizlerle paylaşacağız. Bakanlığımızca atılan adımlar, kurumlararası iş birliği, istatistiki veriler, şiddet mağdurlarının adalete erişimi ve planlanan faaliyetler olarak özetlediğimiz başlıklarla sunumu sizlerle paylaşmaya çalışacağım.

Bildiğiniz gibi Anayasa’ımızda çok önemli değişiklikler yapıldı, mevzuatımızın temelinde Anayasa var. En üst hukuk normu olan Anayasa’da da hükûmetlerimiz döneminde bu konudaki hassasiyet sebebiyle 2004’te, 2010’da ve diğer tüm değişikliklerde kadına pozitif ayırım anlamında çok önemli bir yaklaşım ve perspektif ortaya konulmuştur; bu, en önemli kazanımlarımızdan biridir.

Yine, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5271 sayılı CMK; yine 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, yine yönetmelikler, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Yönetmeliği ve diğer genelgeler çok önemli mevzuatlardır. Bu hususların ayrıntılarını birazdan da yine ifade edeceğiz.

Bildiğiniz gibi 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunla Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmet Bakanlığımızın koordinasyonunda ilgili kurumlar, ilgili bakanlıklar ve kuruluşlarla bu çalışma koordine edilmektedir. Yine Bakanlığımız, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı da yine paydaş olarak bu süreçte katkı vermektedir. Yine, YÖK, RTÜK, Diyanet, Barolar Birliği, sivil toplum kuruluşları da bu sürecin çok önemli paydaşlarıdır. En önemli unsur elbette yasama organı, Türkiye Büyük Millet Meclisidir çünkü çıkan ihtiyaçları giderecek olan yasa faaliyetlerinin mercisi Parlamentodur, değerli yüce Meclisimizdir. Bakanlığımızda Ceza İşleri Genel Müdürlüğümüz, Mevzuat Genel Müdürlüğü, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığımız, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğümüz, Strateji Geliştirme Başkanlığımız, Eğitim Dairesi Başkanlığımız, Türkiye Adalet Akademisi yine Kadın Destek Hizmetleri Şube Müdürlüğümüz, Taşra Teşkilatı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerimiz Bilgilendirme ve Yönlendirme Bürosuyla, Kırılgan Grup Destek Bürosuyla, Ceza Yargılaması Destek Bürosuyla, Hukuk Yargılaması Destek Bürosuyla hizmet vermektedir.

2019 mart ayında Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığımızı kurduk. Birazdan bahsedeceğiz, bu konuda çok önemli bir dönüm noktasına olduğuna inanıyoruz, bu konudaki çalışmalarımızı sizlerle paylaşacağız.

Sunumun başında şu rakamı, hâkim ve cumhuriyet savcısında kadın-erkek oranlarını sizlerle paylaşmak isterim: 2002 yılında erkek cumhuriyet savcısı 3.114 idi, kadın cumhuriyet savcısı 122'ydi, parmakla sayılacak kadar kadın cumhuriyet savcısı vardı. 2021 yılında bugün itibarıyla kadın cumhuriyet savcısı 1.043 sayısına ulaşmıştır; 122 kadın cumhuriyet savcısı var iken bugün 1.043'e ulaşmıştır; kadın cumhuriyet savcısı oranında artış oranı yüzde 755 olmuştur. Erkek hâkim yine 2002 yılında 4.388, kadın hâkim 1.725 iken 2021 yılında kadın hâkim sayısı 6.930 olmuştur, yüzde 302 artış olmuştur. Kadın hâkimlerle Türk yargısına, milletin yargısına kadın eli daha fazla değmiştir, değişmektedir; bunu da çok önemli bir veri olarak yüksek Komisyonomuzun bilgisine sunmak istedim.

Politika belgelerimiz de; Yargı Reformu Strateji Belge'miz bildiğiniz gibi 2019 yılında kamuoyuyla paylaşıldı ve hazırlanırken de toplumun her kesimiyle bu belgeyi birlikte hazırladık çünkü yargı stratejisini sadece Bakanlık kapalı kapılar ardında yapamaz, sadece bir parti yapamaz, yargı Türk milletinin yargısıdır; buna dair kimin sözü, bir fikri varsa herkesi dinleyelim ve stratejimizi beraber oluşturalım düşüncesiyle çok önemli bir politika belgesi ortaya koyduk. Burada çok geniş ama bazılarını sizlerle paylaşmak isterim. Hedeflerimizden biri adalet sisteminde kadın haklarına ilişkin uygulamaların geliştirilmesi.

Yine bu anlamda faaliyetler kapsamında adli yardım sisteminde kadın haklarının daha etkili korunmasını sağlayan uygulamalar geliştirilecek, hizmet içi ve hizmet öncesi eğitimlerde kadın haklarına yönelik programlar geliştirilip uygulanacak.

Yine, aile hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıkların yargısal çözümü sürecinde uyuşmazlıkları derinleştiren uygulamaların kaldırılması sağlanacaktır. Bu konudaki faaliyetlerle ilgili Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan sorunların giderilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır. Bu çerçevede de iki ayrı çalıştayla hâkim, cumhuriyet savcısı ve uzmanlarla bir araya gelindi, uygulama sorunları bu hedefle birlikte masaya yatırıldı ve kâğıt üzerinde kalmamış oldu.

Yine, bildiğiniz gibi 2 mart tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuna açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı'nda Yargı Reformu Strateji Belgesi de yine hedeflerimizden biriydi. Burada da ana başlık itibarıyla; eşe karşı işlenen suçlarla ilgili kanunda öngörülen cezayı artıran sebepler boşanmış eşi de kapsayacak şekilde genişletilecektir şeklinde bir hedef ortaya koyduk ve bunu da çok kısa vadede hayata geçecek hedefler arasına aldık. Umarız ki Meclisin takdiriyle dördüncü yargı paketinde bunun kanunlaşmasının da gerçekleştiğini hep beraber görmeyi ümit ediyoruz. Keza kadına yönelik şiddetin özellikle yüzde 40'ın üzerinde boşanma sürecinde gerçekleştiğine yönelik genel bir yaklaşım sebebiyle boşanma sürecinde boşanma danışmanlığı hizmetini Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmet Bakanlığımızın verdiği bilgisini tekrar hatırlatarak bu konuda uygulayıcılara da bu süreçteki taraflara bu hizmetten yararlanması için bir farkındalık çalışması ayrıca devam etmektedir.

Yine, bu konuda özellikle ısrarlı takip fiillerinin ayrı bir suç olarak düzenlenmesi böylece mağdurlara sağlanacak güvencenin artırılmasını bir hedef olarak ortaya koyduk. Özellikle bu hususta yaşadığımız bazı vakaların hem teknolojinin gelişmesiyle sosyal medya hem de diğer unsurlar sebebiyle kadına yönelik rahatsız edici fiillerin ısrarlı takip fiilleriyle karışmaya çıktığını gördük ve bunu çalışmalarımızda kadına yönelik bu tür şiddetin önlenmesi anlamında ısrarlı takibin ayrı bir fiil olarak Türk Ceza Kanunu'nda suç olması gerektiğini Bakanlık olarak bu politika belgesini ortaya koyarken tespit ettik ve bunu önerdik; bu da yerinde bir öneri olarak değerlendirildi. Mevcut durumda huzur ve sükûnu bozma gibi suçlar kapsamında değerlendiriliyor ki bunun cezası çok fazla değil, kaldı ki Türk Ceza Kanunu'nda böyle ayrı bir suç olarak tanımlanmayınca uygulayıcılarda da bir farkındalık oluşmuyor ve cezanın da çok yeterli, caydırıcı olmaması sebebiyle bunun, ısrarlı takibin ayrı bir suç

olarak karşımıza çıkması gerektiğine inanıyoruz yani bu konuda da özellikle kısa süreli hedeflerden biri olarak biz bunu önerdik ve yasamanın da takdiriyle bu konuda yine olumlu netice alacağımıza inanıyoruz. Yani hukuk devletinde en önemli unsur herkesin kendini emin ve güvende hissetmesidir; özellikle genç bir kızımızın okula giderken, çalışma hayatında iş yerine giderken, evine giderken gelirken gerek aracıyla gerek yaya gerek dijital ortamlarda herhangi bir ısrarlı takibe maruz kalması hâlinde caydırıcı olarak, -hukuk devleti olarak- devlet benim yanımda duygusunun çok önemli ve değerli olduğunu düşünüyoruz. Bu nedenle bu konunun da ayrı bir fiil olarak karşımıza çıkmasının, kanunlaşmasının doğru olduğu kanaatini yine Parlamentomuzda da paylaşıyoruz, bunu Eylem Planı'na da almış durumdayız öneri olarak.

Yine Eylem Planı'nda aile içi şiddet ve kadına karşı şiddetten kaynaklanan suçların etkin bir şekilde soruşturulması amacıyla kurulan özel soruşturma bürolarının ülke genelinde yaygınlaştırılması bir hedef olarak karşımızdadır. Bakanlığımızın 154/1 sayılı Genelgesi uyarınca bu 2019 sonunda faaliyete geçirdiğimiz, 2020 itibarıyla uygulamaya başlattığımız yeni bir uygulamadır ve aile içi kadına yönelik şiddet soruşturma bürolarının kurulması hususunda bir talebimiz oldu ve bugün itibarıyla 81 il adliyesinde, 126 ilçe adliyesinde bu soruşturma büroları kuruldu. Peki, bu ne anlama geliyor? O ildeki her savcı değil belirli savcılar bu önemli konu üzerinde ihtisas sahibi olsun, belirli savcılar baksın ve buraya fokuslansın, buna yoğunlaşsın yaklaşımıyla bu büroları kurduk.

Ve yine, bu çerçevede şiddet mağduru kadınların hak arama yollarını etkin bir şekilde kullanabilmeleri için CMK 234 uyarınca avukat görevlendirilmesi imkânı getirilmesini, adli yardımdan yararlanma koşullarının kolaylaştırılmasını bir hedef olarak karşımıza aldık.

Yine, Adli Yardım Başvuru Formu'nu erişime açtık; böylece adli yardım başvuru usulünü kolaylaştırdık, şiddet mağduru kadınların adalete erişimini güçlendirdik. Şiddet mağduru kadınların daha nitelikli adli yardımdan faydalanabilmesi için eğitim alan avukatların yer alacağı baro CMK listeleri oluşturulması yönünde pilot olarak belirlenen barolarla çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Türkiye Barolar Birliğiyle ortak proje anlamında Adalete Erişim İçin Adli Yardım Uygulamalarının Geliştirilmesi Projesi'ni sürdürüyoruz. Böylece yine bu konuyla ilgili özellikle CMK'da sırası gelmiş bir avukat "Her davaya bakarım." şeklinde değil, bu konularla ilgili eğitim almış, âdeta gönüllülüğü de esas alacak barolarla iş birliği yaparak bu konuda CMK listelerinden bu avukat arkadaşlarımıza daha etkin bir adli yardım verilmesini hedefliyoruz; bu konuda da önemli aşamaları sürdüreceğiz.

Yine, burada görevli cumhuriyet savcıları ve tedbir hâkimlerine yönelik uygulama birliğinin sağlanması için düzenli olarak eğitim verilmesi de bir hedef olarak karşımızdadır; son üç yılda, bu çerçevede verilen eğitim sayısı 6.656'dır.

Adli süreçle ilgili tedbir talebi süreci nasıldır? Bu konuda sizlere kısaca bilgi vermek isterim: Şiddete uğramış ya da şiddete uğrama tehlikesi olan bir kişinin ihbar ve şikâyetiyle kolluğa, cumhuriyet savcılığına veya ŞÖNİM'e müracaatıyla bu süreç başlamaktadır bildiğiniz gibi, doğrudan tedbir mahkemesine de müracaat imkânı vardır.

Şiddet gören veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar hakkında tedbir talebinde bulunanlar; 2020 için yüzde 73'ü kolluk birimlerine, yüzde 19,9'u doğrudan mahkemeye, yüzde 4,7 savcılığa, yüzde 1,5'i ŞÖNİM'e, yüzde 0,9 resen bu süreç başlamaktadır.

Bildiğiniz gibi tedbir süreci vardır, bir de ceza muhakemesi süreci vardır. Tedbir süreci kabaca 6284 diyebiliriz, ceza muhakemesi sürecini de CMK anlamında ceza yargılaması süreci diye özetleyebiliriz. Tedbir sürecinde mağdurun talebi ya da ihbarı var, risk değerlendirmesini kolluk ya da ŞÖNİM rapora bağlayarak bunu ortaya koyuyor, bu fotoğrafı çekiyor, soruşturma ve tedbir geçmişini gözetilerek bu süreç işliyor, vakaya uyumlu doğru tedbirlerin belirlenmesi bu süreçte önemli bir aşama, tedbir isteminde

bulunulması ve tedbir kararı uygulamalarının takibi. Ceza muhakemesi sürecinde mağdurun ayrıntılı bir şekilde şikâyeti alınıyor, vakaya uyumlu koruyucu ve önleyici tedbirler belirlenerek mahkemeden talep ediliyor, tüm deliller eksiksiz bir şekilde toplanılıyor, vakaya uygun koruma tedbirlerine başvuruluyor; gözaltı, tutuklama, adli kontrol kararlarına başvuruluyor, etkin soruşturma yürütülmesi ve makul sürede soruşturmanın tamamlanması.

Bakanlığımızca alınan tedbirler ya da ilgili kurumlara dikkat çekilen konuları sizlerle paylaşmak isterim. Bu konuda özellikle Hâkimler ve Savcılar Kurulundan da talepte bulunarak... Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; şu konuyu uygulamada çok bariz bir şekilde gördük. Bir mahkeme eğer ihtisas mahkemesi hâline gelmezse hikâyenin tamamını göremiyor; göremeyince de eksik soruşturma ya da yeterli olmayan tedbir kararlarına müracaat edebiliyor. O yüzden 2020 yılına girerken çok önemli bir dönüm noktası oldu. Her adliyedeki mahkemeler değil -az önce soruşturma için söylediğimiz gibi savcılar için- tedbir kararını verecek olan mahkemelerin belirlenmesi daha etkin mücadele sağlar düşüncesiyle bir adım attık ve Başkanlığımı da yaptığım HSK'de çok önemli bir gündem yaparak 30/12/2019 tarihinde çok önemli bir karar aldık ve tedbir mahkemeleri hâkimlerinin belirlenmesi yönünde önemli bir adım atıldı, bir karar verildi. Ve bu anlamda da eğitim farkındalık çalışmalarını devam ettirdik, her hâkim değil sadece belirli hâkimlerin bu tedbirleri değerlendirmesine yine imkân tanıdık. Az önce söylediğim ceza yargılamasında, soruşturma aşamasında her savcı değil belirli savcılar, burada da tedbir mahkemesinde her hâkim değil belirli hâkimler ve mahkemeler bu süreci yönlendirsin, süreci yönetsin ve karar versin şeklinde çok önemli kararlar alındı; böylece uzmanlaşma sağladı ve kadına yönelik şiddetle ilgili bir farkındalık oluşsun, ona yönelik eğitimler verilsin, içtihatlar takip edilsin, uluslararası içtihatlar, kararlar, ulusal kararlar takip edilsin şeklinde bir farkındalık oluştu. Bu, yargısal anlamdaki mücadelede çok önemli bir dönüm noktasıdır ve böylece 81 il, 494 ilçede 805 hâkim tedbir hâkimi ve mahkemesi olarak belirlendi. Peki, daha önce nasıldı? Daha önce bu mahkemelerin boşanma, velayet, nafaka, tazminat, alacak-verecek gibi birçok davanın yanında ardıl, ikincil bir iş olarak bir de şöyle bir tedbir talebi varmış şeklinde âdetâ işin niteliği gereği bakma durumları söz konusu olabiliyordu. Şimdi ne oldu? Şimdi, bu mahkemelerin asli işi hâline geldi. Sizin işiniz bu kanunun asli olarak uygulanması bihakkın bizzat takibidir, başkaca asli göreviniz yoktur; ikincil değil, tali değil, birincil işiniz ve asli işiniz, görevinizdir yaklaşımı ortaya konulmuştur. Artık tedbir karar ve uygulamaları tek elden takip edilmektedir; uzmanlık ve deneyim kazanan hâkimler böylece daha nitelikli değerlendirmeler yapmaktadırlar.

Yine, soruşturma aşamasına geldiğimizde, burada da belirli savcılar süreci sürdürüyor. Aramızda hukukçu arkadaşlarımız da var, bilirsiniz yargılamanın en önemli unsuru soruşturma aşamasıdır çünkü deliller toplanır, o esnada, hatta daha da önemlisi kolluk aşamasında, olayın ilk sıcak aşamasında -ki o da soruşturmanın bir parçasıdır- düğme doğru iliklenirse yargılama çok daha sağlıklı bir şekilde sonuçlanır. Dolayısıyla bu kurduğumuz, kurulan özel soruşturma bürolarıyla uzmanlaşma sağlanmış, derhâl etkin soruşturma, delillerin eksiksiz şekilde toplanması, yine şiddet mağdurunu koruyucu önleyici tedbir kararlarının ivedilikle istenmesi de bu şekilde mümkün olmuştur, keza eylemin niteliğine göre uygun, etkili koruma tedbirlerine başvurulması da böylece amaçlanmıştır yani tutuklama ya da adli kontrol gerekiyorsa bu yola müracaat bakımından. Yine, soruşturmanın da makul sürede ve eksiksiz tamamlanması burada hedeflenmiştir. -Burada bir adliyemizdeki bu müracaat bürosunu, özel büroyu görüyorsunuz.- Bazı illerimizdeki özel soruşturma bürolarının sayılarını sizlerle paylaşmak isterim; İstanbul'da 38 cumhuriyet savcısı bu büroda çalışmaktadır, Ankara'da 11, İzmir'de 7, Bursa'da 7, Antalya'da 5, Gaziantep ve Adana'da 4 cumhuriyet savcımız bu özel soruşturma bürolarında bu

konuları irdelemekte ve soruşturmaya devam etmektir, diğer illerde de bu görevlendirmeler yapılmıştır; ihtiyaç oldukça başsavcılıklarımız, dosya durumuna göre savcı görevlendirmesi gerekiyorsa bunların görevlendirmesini yapmakta, bu sayıyı artırmakta ve bu konudaki hususu yakından takip etmektedirler.

Peki, sadece savcılar mı? İşin esas itibarıyla burada kolluk ve ŞÖNİM’ler de soruşturma aşamasındaki en önemli tamamlayıcı unsurlar ve merhalelerdir. Yine, burada da gerek İçişleri Bakanlığımız gerek Aile Bakanlığımız özel ihtisas bürolarını kurarak bu konuda tüm kurumların ihtisaslaşmasını ve eş güdümünü amaçlamıştır, bu konuda da önemli bir gelişme sağlanmıştır.

17 Aralık 2019 tarihinde Bakanlığımızca bir genelge yayınladık, 6284 sayılı Kanun’un uygulama genelgesi. Bu genelgeyi kısaca özetlemek isterim, tüm bu anlattıklarımızın da âdeta başlangıcı diyebiliriz. Her savcı değil, sadece belirli cumhuriyet savcısının görevlendirilmesi, uzmanlaşma/soruşturma bürolarının kurulması, tedbir ve soruşturma geçmişinin mutlaka sorgulanması, eylemle orantılı koruma tedbirlerinin talep edilmesi, mağdurun özel hayatının gizliliği ve mahremiyet hakkına riayet edilmesi, etkin soruşturma, tüm delillerin gecikmeksizin toplanması, kaygı düzeyi yüksek mağdur beyanlarının AGO’da alınması, şiddet uygulayana yönelik öfke kontrolü, stresle başa çıkma gibi önleyici tedbirlerin talep edilmesi, tedbir kararlarının kolluk aracılığıyla gecikmeksizin tebliğ olunarak şiddet failinin bizzat uyarılması gibi uygulamada milat olacak çok önemli adımları bu genelgeyle ortaya koyduk.

Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli basın mensubu arkadaşlarım; kadına yönelik şiddet meselesine biz bir siyasi mesele, bir parti meselesi olarak bakmıyoruz, bu konu partilerüstü, siyasetüstü bir meseledir. Bu konuda Hükümetlerimiz Cumhurbaşkanımız liderliğinde çok önemli devrimler yaptı, adımlar attı. Bu Komisyon vesilesiyle de hangi konuda daha ne eksik varsa bu konularla ilgili her türlü öneriye, her türlü teklife açık olduğumuzu bir kez daha ifade etmek isterim. “Bu konuda bunları yaptınız ama şu konularda da adımlar atılabilir, atılmalı.” diye her türlü öneriye açığız çünkü bu meseleye biz siyaset meselesi olarak bakmıyoruz. Kadın bu ülkenin kadını ve devlete emanettir; şiddete uğramaması için hiçbir komplekse kapılmadan ne gerekirse, şimdiye kadar olduğu gibi bu adımları bundan sonra da atarız. AGO başta olmak üzere, bu gibi uygulamaları da Komisyonumuzun vakti el verdiğince, yerinde bu konuda uygulayıcılarla da sizlerle de -hem de Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri yeni kurduğumuz bir müdürlük- paylaşmak isteriz uygun görülmesi hâlinde, uygulama önerilerini de ayrıca almak isteriz.

Değerli arkadaşlar, şunu gördük: Bir mesele daha önce tekrarlanmış mı, yaşanmış mı, bu konunun uygulayıcıların önüne gelmesi çok tarihî bir öneme sahip. Yani bu vaka o uygulayıcı için, hâkim, savcı için bir vaka olabilir ama o kadın için belki 10’uncu kez yaşanmış bir vaka olabilir; eğer bunu uygulayıcı, hâkim, savcı bilmezse... Keza kolluğun da diğer kurumların da bilmesi adına önemli, onlar da o çalışmaları yapıyorlar ama biz Bakanlık olarak, Adli Destek Genel Müdürlüğümüz ve Bakanlığımızın farkındalığı anlamında bu tarafların tedbir geçmişinin görülmesi gerektiğini bir tespit olarak ortaya koyduk ve ekrana tıklamaya gerek kalmaksızın -şu an ekranda görüyorsunuz- “Aşağıdaki tabloda gösterilen tarafların tedbir geçmişi bulunmaktadır. Tedbir geçmişini görmek için tarafı seçerek tedbir geçmişi düğmesine tıklayınız!” diye bir ekran görüntüsü çıkmaktadır. Yani bunu “Tedbir geçmişi var mı?” diye sorgulamaya gerek kalmaksızın bu vaka ortaya çıktığında uygulayıcılar ekranda bu uyarıyı görmektedir. “Dikkat, bu kişi daha önce bir vakayla karşıla gelmiş arkadaş. Bunun yaralı, mağdur olmuş bir hikâyesi var; buna göre bir bak tedbir etkili olmuş mu olmamış mı?” diye, sonra da tıklayarak ne zaman olmuş, ne vaka olmuş, ne tedbir uygulanmış diye 2020 itibarıyla yine bu da sisteme dâhil ettiğimiz bir uygulama. Böylece, Risk Durumunu Gösterir Kolluk Olay Kayıt Formu yanında uyarı ekranları da yine ekrana gelmekte, uygulayıcılar bunu görmektedir.

Şiddet failine yönelik neler yapılıyor? Elbette Aile Bakanlığının bu çerçevedeki yapmış olduğu faaliyetleri ŞÖNİM üzerinden. ŞÖNİM'i çok değerli buluyoruz ve esas itibarıyla ŞÖNİM'in kamuoyunda hak ettiği ilgiyi daha fazla görmesi gerekir çünkü çok önemli bir adım ŞÖNİM, çok önemli bir kurum. Bu konuda 6284 sayılı Kanun'un 15/3 maddesinde de ŞÖNİM tarafından şiddet uygulayana yönelik öfke kontrolü gibi birtakım programlar yürütülmesi bir hedef olarak yine kanunda buraya verilmiş durumda. Bu anlamda bizler de Adalet Bakanlığı olarak, öfke kontrol programlarını uygulamayı ŞÖNİM'le iş birliği içerisinde sürdürüyoruz, uyguluyoruz.

Yine, 10 Haziran 2020 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle, bazı nitelikli suçlardan tutuklu, hükümlü olan kişilerin cezaevinden tahliyeleri durumunda kolluk birimlerinin bilgilendirilmesi ve mağdur için tehlike oluşturabilecek hâllerde mağdura bilgi verilmesi hususunda bir değerlendirme mevzuatta yer almıştır. Bunların dışında, kadına yönelik şiddet olarak tanımlanabilecek tehdit, yaralama, hürriyeti tahdit gibi eylemler nedeniyle tutuklanan kişilerin de tahliyeleri durumunda kolluk bilgilendirilmektedir. Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz de burada, bu konuda tüm cezaevi personeline talimatları vardır. Bu konuyu da yakından arkadaşlarımız büyük bir hassasiyetle takip etmektedirler, bizim de çok hassas olduğumuz bir konu. Bu konuda uygulayıcılarımızın, arkadaşlarımızın titiz bir şekilde bu hususu yerine getirdiklerini paylaşıyoruz ve bu husustaki hassasiyetimizi bir kez daha ifade etmek isterim.

Değerli arkadaşlar, bildiğiniz gibi, 25 Kasım 2019 tarihinde, Cumhurbaşkanımız himayelerinde ilgili bakanlıklarla aile içi kadına yönelik şiddetle topyekûn mücadele edilmesi ve alınması gereken önlemler şeklinde toplam 75 hedef ve faaliyete yer verildi. Bakanlığımızı ilgilendiren başlıkların -ekranda görüyorsunuz- hepsini Bakanlığımız tamamlamıştır, yerine getirmiştir, ifa etmiştir.

Kurumlar arası iş birliği çok önemli, keza sadece kamu kurumları değil, medya dâhil, sivil toplum kuruluşlarıyla, toplumun her kesimiyle iş birliği çok önemli ve anlamlı. Bu çerçevede kısaca bazı bilgileri paylaşmak isterim. Tedbir kararlarının kolluk aracılığıyla tebliği, bu konuda az önce bahsettiğim genelgede bunu dercettik, 2020 yılında başladık; elektronik kelepçe uygulamasının yaygınlaştırılması, çok önemli bir başlık; Aile İçi Şiddet Olay Kayıt Formu'nun güncellenmesi; cezaevi tahliye bildirimleri/entegrasyonu. Şimdi bu ekranda da görüyorsunuz, Bakanlığımızın 17 Aralık 2019 tarihli 154/1 sayılı Genelgesi'yle biz şu konuda karar verdik: Hakkında tedbir kararı verilen kişiye posta memuru marifetiyle değil, kolluk memuru marifetiyle bu tebliğin yapılması gerektiğini tespit ettik. Bu çok önemli çünkü postacı mahkeme tebligatlarını bile yeri geliyor bulamıyor, komşuya, muhtara tebliğ ediyor, ilgilinin haberi olmuyor. Hele hakkında tedbir kararı verilmiş, uygulaması gereken kişiye tebliğ yapılamayınca çok ciddi sorunlar oluyor ve şu anda polis memuru tarafından yapılıyor. Görüyorsunuz, polis tebligatı yapıyor. Yine, İçişleri Bakanlığımız kolluğa bu konuda talimat verdi ve bu genelgeden sonra uygulayıcılarda tebligatın kolluk marifetiyle yapılması konusunda bir farkındalık oluştu. Hem hızlı, etkili şekilde yapılıyor hem de kolluk sözlü ihtarda bulunuyor, "Buna uymazsan hapsen tazyik var." diye bizzat tebliği ilgilisine de yapmış oluyor. Bu çok önemli ve uygulayıcı hâkimlerimizden de çok önemli olumlu dönüşler var. Bilmiyorum, belki sizlere de bu konuda özellikle bir iki yıldır olumlu dönüşler gelmiştir diye düşünüyorum.

Yine, bu konu da elektronik kelepçe, diğer önemli bir başlık. Daha önce sadece 15 ilde kullanılabiliyordu, artık tüm Türkiye'de 2021 Ocak itibarıyla başlandı. Bu konu da İçişleri Bakanlığının yoğun izleme, takibi çerçevesinde ve bu uygulama bu hâle dönüşünce uygulayıcılar, hâkimlerin de eylemin niteliği, tekrarlanma sıklığını ve risk değerlendirmesini dikkate alarak elektronik kelepçeyi de daha fazla uygulama yoluna gittiğini sayılardan, istatistiklerden görüyoruz ve bu kapasitenin artırılacağı

ayrıca bir hedef olarak karşımızda. Bu yeni uygulama konusunda uygulayıcılar da bilgilendirildi, artık bu kelepçe uygulaması yaygınlaştırıldı, bu konuda da yine uygulayıcılarda bir farkındalık oluşmuş durumda.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Ne kadar kullanımda?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - Şu anda, şimdi sayısı gelecek burada... 270 civarında, ekrana da gelecek 270 civarında.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kadına yönelik şiddet vakası mı sadece?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - Evet, uygulanan, kelepçe uygulanan sayısı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Cevap vermediniz de önergemize.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - Elektronik kelepçe takılan kişiler.

Aile İçi Şiddet Olay Kayıt Formu’nun güncellenmesi etkili risk analizi bakımından çok önemli. Şimdi, risk durumu, bu ekranda gördüğünüz bir risk değerlendirme formu; bunu tedbir hâkimleri bu forma göre karar veriyor, değerlendiriyor yani hâkimin, savcının önüne bu rapor geliyor ve bu rapor güncellendi Bakanlığımızın da bu konudaki destekleriyle, Mağdur Hakları Başkanlığımızın destekleriyle mağdur beyanı yanında soruşturma tedbir geçmişi de bu ayrıntılı Risk Değerlendirme Formu’nda yine ortaya konuyor. Dikkat ederseniz, “çok yüksek risk” “yüksek risk” gibi bir kolluk, ŞÖNİM bu anlamdaki değerlendirmesini yaparak uygulayıcının önüne bu formu ayrıntılı bir şekilde veriyor ve hâkimler, uygulayıcılar da bu formdan istifade ediyor; bu form güncellendi.

Keza, yine, Aile Bakanlığıyla Sosyal Araştırma Raporu, hepinizin bildiği bu raporda yine şiddet mağdurunun ayrıntılı beyanıyla biliyorsunuz uygun koruyucu, önleyici tedbir kararları veriliyor.

Yine, 6284 sayılı ilgili kanun maddeleri çerçevesinde, ŞÖNİM tarafından Sosyal Araştırma Raporu belirleniyor ve uygulayıcılar da yine buna bakarak âdeta karar veriyorlar; ivedi olarak değerlendirmeyi sağlayan bir uygulama. Hâkimler, tedbir kararının uzatılmasında, değiştirilmesinde, güncellenmesinde bu raporu dikkate alıyorlar ve bu rapor da güncellendi ve uygulayıcıların, arkadaşlarımızın da destekleriyle bu raporlar da değerlendirilmiş oldu. Bu raporlar, olayda, hangi tedbirin kullanılmasına yönelik uygulayıcılara bir fikir veriyor.

Yine, koordinasyon toplantıları yapılması da iki ayda bir; izleme değerlendirme, sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin belirlenmesi bakımından önemli bir çerçeve, buraya da ilgili hâkim, savcılar da yine bu toplantılara katılarak daha etkin mücadeleyi sağlıyorlar.

Akademik çalışma olarak, Bakanlığımızca sizlere yine bilgisini vermek istediğim Ankara Üniversitesi ile Kadına Yönelik Şiddet Suç Failleri Tipolojisi İş Birliği Protokolü’nü 9 Mart 2021 tarihinde imzaladık. Buradaki amaç, kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılması ve müdahale programlarının analiz edilmesini hedefledik. Hedef kitlesi, ceza infaz kurumlarında kadına yönelik şiddet eylemlerinden dolayı tutuklu ve hükümlü, denetimli serbestlik tedbiri altındaki hükümlüler söz konusu yani burada siz “Kadına niçin şiddette bulundunuz?” bunlarla ilgili akademik bir bakış açısıyla Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüze tüm imkânları verdik; akademik olarak da bu çalışmalar bize ışık tutacak, belki yaşamaya dönük çalışmalar, ilgili bakanlıklara dönük de çalışmaları ve cezaevindeki bu kişilerin öfke kontrol programlarını da uygulayarak bir şekilde ceza önünde sonunda bittiğinde bunlar topluma karışacak, topluma karıştığında bir kez daha bu vaka tekrarlanmasın diye bu programların uygulanması yine hedefleniyor.

Yine, Kadına Yönelik Şiddet Mağdurları İçin Kamu Hizmetlerine Erişimin Başvuru Kaynaklarının Geliştirilmesi Projesi; Birleşmiş Milletler UNDP ile bir projemiz var. Bu proje kapsamında da koordinasyonun artırılması amacıyla eğitim farkındalık faaliyetleri, adli görüşme odaları, adli destek mağdur hizmetleri, yine, soruşturma savcıları, tedbir hâkimleri kolluk ve ŞÖNİM ile bu projemizi sürdürüyoruz.

Adalet erişim için adli yardım uygulamalarının geliştirilmesi çerçevesinde, Barolar Birliğimizle yine bir projemiz var. Bu konuda da “Gelincik” sistemi gibi diğer pilot barolarda da bu sistemin uygulanmasına yönelik, şiddet mağduru kadınlara daha nitelikli bir adli yardım verilmesini hedefliyoruz. Şu an Antalya, Balıkesir, Denizli, Mardin, Nevşehir, Rize ve Samsun’da var, biz bunu tüm il barolarıyla, tüm illerde yaygınlaştırmayı hedefliyoruz.

İstatistiki veriler, koruyucu ve önleyici tedbirler, bildiğiniz gibi çok değerli milletvekili arkadaşlarım, kolluk amiri tarafından önleyici tedbirler verilebiliyor yani mahallede o esnada bir vaka var, karakola intikal etmiş “Ya dur, ben bir mahkemeye gideyim, adliye gideyim, bir hâkimden mührünü alayım, öyle geleyim.” diyene kadar kadın zaten şiddete maruz kalabiliyor ama o esnada kolluğa kanunumuz bir yetki vermiş “Sen olayı görür görmez, bu olay yaşanır yaşanmaz, bu olay hissedilir hissedilmez, sana gelir gelmez sen buna derhâl önleyici tedbirini al.” diye bir emir vermiş; kolluk bunu derhâl uygulamak zorunda, almak zorunda.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Ne alıyor yani?

ADALET BAKANİ ABDULHAMİT GÜL – Ne alıyor? Şiddet tehdidinde veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmama “Böyle söz ve davranışlarda bulunamazsın.” diye bir tedbir alıyor, uzaklaştırma tedbiri alabiliyor, konutun o kişiye tahsisine karar veriyor, korunan kişinin bulunduğu yere yaklaşmama kararı veriyor kolluk; yakınlarla, tanıklarla, çocuklara yaklaşmama şeklinde yine karar veriyor keza, kolluk tarafından, barınma yeri sağlama kararı verilebiliyor, geçici koruma tedbiri altına alma kararı verebiliyor, geçici maddi yardım yapma, rehberlik, danışmanlık hizmeti verme, yine kreş imkânı sağlama gibi kararları verebiliyor ve bu tedbirler alındıktan sonra yirmi dört saat içerisinde de hâkimin onayına sunuyor; yani hâkime gitmeden, adliye gitmeden bu anlamda önleyici tedbirleri kolluk alabiliyor.

Bir istatistiği yine sizlerle paylaşmak isterim. Mahkemeler tarafından verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararları ne şekilde olmuş? 2020’yi hemen paylaşayım -çünkü 2021 Mayıs ayının rakamı- önleyici tedbirler, mahkemeler tarafından verilen önleyici tedbirler, 244.985 kişi hakkında önleyici tedbir kararı verilmiş durumda. 7.293 kişi hakkında da koruyucu tedbir kararları verilmiş durumda ve 2021 Mayıs sonu itibarıyla bu oran; tedbir kararı 105.595; koruyucu tedbir kararı da 4.211.

Şiddet mağduruna yönelik olarak, şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamaya yönelik verilen karar 2020 yılında 239.054 kişi hakkında bu tedbir kararı verilmiş. Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesine ilişkin karar 2020 yılında 58.480 kişi hakkında verilmiş. Korunan kişilere, bu kişilerin bulundukları konuta, okula veya iş yerine yaklaşmamaya ilişkin verilen kararlar da ekranda görülüyor yıllara göre; 137.535 kişi hakkında verilmiş.

Bu istatistiklerden bahsetmişken şunu da söylemek lazım: Daha önce ne kadardı? Daha önce 6284 yoktu, bu anlamda mevzuat çalışmaları yoktu, belki şikâyetini duyuracak bir kulak olmadığı için içine atıyordu insanlar, mağdurlar, kadınlar ve UYAP yoktu; bu istatistikler de bu anlamda çok sağlıklı olarak elimizde yok. Adli Sicil Genel Müdürlüğümüz Günay Hanım da burada ve bu konuda çok titiz bir şekilde sicilleri, istatistikleri tutuyorlar; ekibine de kendisine de çok teşekkür ediyorum. Bu husustaki istatistiklerde daha önce tedbir verilmiyor ki karakola gidip “Ya, şunu uzaklaştırm.” ya da “Şöyle bir

karar verin.” şeklinde bir değerlendirme olsun ama bakıldığında bir farkındalık var, bu konuda tüm kamu kurumlarının bir yaklaşımı söz konusu. Dolayısıyla, bu hususlarla alakalı da “Şu kadar kişi şöyle olmuş, böyle olmuş.” meselesinde bu konuya bir duyarlılık, bir farkındalık, cezai bir sorumluluk getirildiği için bu konular yargının ve Bakanlığımızın istatistiklerine ve ilgili bakanlık istatistiklerine yansımaktadır.

Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla ya da sair suretle rahatsız etmemeye ilişkin 2020 yılında 47.544, 2021 yılı ilk beş ayına ilişkin de 22.821 tedbir kararı mahkemelerce verilmiş istatistiklerimize göre.

Bulundurulması veya taşınmasına ilişkin ruhsatlı silahı var “Bu silahı da kolluğa teslim et.” şeklinde 2020 yılında 10.300, 2021 yılı ilk beş ayında 6.050 karar mahkemelerimizce verilmiş.

Teknik yöntemlerle takip hususunda yine bu konuda da -değerli Milletvekilimizin sorduğu soru- 2016 yılında 26, 2020 yılında 233, bu yılın ilk beş ayında 272 elektronik kelepçe kararı mahkemelerce verilmiş.

Yine, az önce de söylediğimiz gibi, bir vaka yaşandığında ya da risk olduğunda mağdur kolluğa hemen müracaatta bulunuyor; bunlardan sonra mahkemeye intikal ediyor. Peki, bu oranlar nelerdir? Yüzde 70 tam kabul, yüzde 20 kısmen kabul veya kısmen ret -yani bunlar da nedir, niteliği veya süresi vakaya uygun değil gibi sebeplerle- yüzde 10’unda da tedbirin süresinin vakaya uygun olmaması ya da verilen tedbirin kolluk değil de hâkim tarafından verilmesi gereken tedbir olması nedeniyle kolluk talebinin ret olduğu ya da hâkim tarafından tedbir kararı verildiği yine görülmekte; bunu da paylaşmış olalım.

Tedbir kararlarına uymadığı için hapis kararı verilen kişi sayısı nedir? 2020 yılında 4.820 kişi hakkında tedbir kararı verilmiş mahkemece, bu mahkeme kararına uyulmamış; uyulmaması sebebiyle de 4.820 kişi hakkında yine hapis kararı verilmiş.

Kadına yönelik şiddet eylemlerine ilişkin ortalama soruşturma sürelerini, bunu sizlerle hassaten yine paylaşmak isterim. İstatistiklerimize göre, kadına yönelik şiddet eylemlerine ilişkin savcılıktaki soruşturma süreleri 2017 yılında 134 gün -tamamlanma süresi- 2020 yılında bu süre 76 güne inmiş durumda. Nitelikli kasten yaralama; 178 günde savcı soruşturmayı tamamlarken geçtiğimiz yıl 85 güne inmiş. Yine, cinsel saldırıya ilişkin savcı önündeki dosya ortalama 153 günde tamamlanırken, bu da 81 günde tamamlanmış. Cinsel taciz sebebiyle savcı önündeki bir dosya 2017 yılında 175 iken, 82 günde tamamlanmış ve diğer tüm suçları orada görüyorsunuz. Yani, bunlar 2017 öncesinde İstatistik Genel Müdürlüğümüzün çıkardığı veriler. Çok daha uzun süreli soruşturmalar olduğunu değerlendiriyoruz ama burada bir farkındalık oluştuğunu yani özellikle 2019 yılında bu genelgelerin, uygulayıcıların dikkatinin çekilmesinin bu anlamda önemli bir somut sonucu olduğunu düşünüyoruz ve değerli bir tespit olarak karşımızda.

Şiddet mağdurlarının adalete erişimi hususunda bir hususu sizlerle paylaşmak isterim: Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerimizi 2019 Mart ayında kurduk. Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerimiz, gerçekten bu konuda, kadına yönelik şiddette, cinsel suçlarda etkin mücadele anlamında adliyelerde çok önemli bir kapı; çok kısa bir tanıtım filmini de sizlerle hemen paylaşmak isterim.

(Video gösterimi yapıldı)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Nerede yayınlanacak?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Bunu sizinle paylaştık, bir yerde...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bizimle paylaşmayın, başkalarıyla paylaşın.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Bunlar yeni yeni kamuoyuyla da zaten paylaşılıyor, her yerde bunu kurduk. Birazdan bu yıl neler yaptığımızı paylaşacağız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Daire Başkanlığımız yeni kuruldu ve çok güçlü bir işleyişi olacak inşallah.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Neler yaptığımızı da paylaşacağız şimdi.

Özellikle, bu salgına rağmen -kamuoyuyla da çok paylaşamadı ama- hizmetlerimiz devam ediyor. Kurulan müdürlüklerde neler yapıyoruz? Bilgilendirme ve Yönlendirme Büromuz var; adliyeye gelmiş şiddet mağduru kadınları -ben çocuk istismarı, istismara uğramış mağdurlar kısmından çok bahsetmeyeceğim, kadına yönelik şiddetle ilgili kısımları burada daha çok paylaşacağım sizlerle ihtisas komisyonunun başlığı olduğu için- adli süreçler hakkında bu müdürlüklerimiz tarafından bilgilendiriyoruz, ŞÖNİM ve destek hizmetleri sunan diğer kurumlara yönlendiriyoruz. Kırılgan Grup Destek Büromuz var, kaygı düzeyi yüksek şiddet mağduru kadınlar hakkında adli destek planı hazırlanarak tüm adli süreç boyunca uzman psikologlar tarafından psikososyal destek veriliyor. Ceza Yargılaması Destek Bürosu var; Ceza Yargılaması Destek Bürosunda da ceza yargılamasında şiddet mağduru kadınlara ihtiyaçları hâlinde duruşmalarda uzman tarafından eşlik ediyoruz. Yani “Ben şiddete uğradım.” diyen bir kadın “Duruşmada yanımda olur musunuz?” dediğinde uzman bir psikolog, müdürlüğümüz tarafından o duruşma boyunca yanında destek veriyor. Bu yeni yeni uygulanmaya başlayan -birazdan anlatacağım- ama çok önem verdiğimiz bir çalışma, sizlerin de önerileriyle bu çalışmayı ayrıca geliştirmek istiyoruz. Hukuk Yargılaması Destek Büromuzda, boşanma sürecinde olan kadınlar için adli süreçte, uzmanlar tarafından psikososyal destek verilmekte. Adli Yardım Hizmetleri Büromuzda da şiddet mağduru kadınları, adli yardım talebinde bulunmaları hâlinde ilgili bilgi ve belgeler temin edilerek adli mercilere yönlendiriyoruz.

Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerimizde, adli süreç boyunca kaygı düzeyi yüksek şiddet mağduru kadınlar uzmanlardan psikososyal destek alabilmekte, şiddet mağduru veya ısrarlı takip mağduru kadınlar uzman desteği altında faille yüz yüze gelmeden adli görüşme odalarında ifade verebilmektedir. Uzman sayımız 791 uzmanımız; psikolog, pedagog, sosyal çalışmacı görev yapmaktadır. 2021 Eylül itibarıyla 400 uzman daha istihdam edeceğiz ve bu hizmetlerin daha da yaygın bir şekilde istifadesini sunmuş olacağız. 2023 yılına kadar da yine bu sayıyı arttırmaya hedefliyoruz. 2019 yılı Nisan ayında 7 pilot adliyede kurduk, bugün 114 sayısına ulaştı ve 2021 yılı Eylül ayı itibarıyla 150’ye ulaşmasını hedefliyoruz. Adli görüşme odaları... Şiddet mağdurları için rahat ve özel ortamlar oluşturduk, uzman desteği altında adli görüşmelerin yapılmasını sağladık. Şiddet mağduru kadın ve fail yüz yüze gelmeden beyan işlemleri tamamlanmakta, ikincil örselenmeler ve tekrarlanan mağduriyetlerin engellenmesi burada hedeflenmekte. Yani bir kez daha o faille mahkeme salonunda, duruşma salonunda karşı karşıya gelmesin diye bu ortamları hazırladık. Yine, istismara uğramış çocuklar ve diğer mağdurlar da var ama ben ihtisas konumuzla ilgili olan kısımları özetliyorum. Bekleme odası, ekranda gördüğünüz şekilde, görüşme odası ve gözlem odası. Bu mikrofonlar mahkeme salonuna entegre, hâkim uzmanın kulağına soruyor, o onun anlayacağı şekilde daha psikolojik olarak ve onun tavrına göre bu soruları yöneltiyor ve mahkeme de buradan istifade ediyor.

Adli Görüşme Odası Genelge’mizi 1 Nisan 2021 tarihinde yayınladık. Burada da “Bakanlık olarak biz adliyelerde böyle bir imkân hazırladık, ne olur bir kez daha örselenmesin, bu kişilerden yüz yüze gelmek istemeyenleri buralarda dinleyin ve daha titiz bir yargılama olsun.” diye bir kez daha uygulayıcıları uyardık ve her geçen gün uygulayıcıların da bu AGO’lara yöneldiğini, daha da farkındalık oluştuğunu görüyoruz, gözlemliyoruz. Özellikle bugüne kadar, Filiz Hanım, hani “Bu

uygulanıyor mu?” diye sormuştunuz, 30.520 görüşme gerçekleşti buralarda, bu odalarda, bu AGO’larda mağdurlarla görüşme yapılmış oldu. Burada görüyorsunuz -çocuk ve kadın- uzmanlarımız eşliğinde bu görüşmeler yapılmakta.

Şimdi, bir, iki uygulama örneklerini paylaşmak isterim değerli milletvekili arkadaşlarımızla: Bir vakada yaşadık, yaşadığımız bir vaka, özellikle Adli Destek Mağdur Hizmetleri Müdürlüğümüzü kurduktan sonra biraz daha Bakanlıkta bu konularla ilgili... Çünkü son tahlilde yargısal bir süreç ama bir idari anlamda uzmanlarımızla “Ey mağdurlar! Artık yalnız değilsiniz.” mottosuyla bir çaba içerisindeyiz. Bu konuda iyi örnekleri de, yaşadığımız örneklerden birkaç tanesini paylaşmak isterim: Bir ısrarlı takip mağduru yıllarca kendisini fiziki olarak takip, eden telefonla, mesajlarla rahatsız eden kişiden şikâyetçi oluyor, hemen müdürlüğümüz uzmanları mağdur ve avukatıyla iletişime geçiyor, psikososyal destek veriyor, adli süreç hakkında bir bilgilendirme yapıyor, adli destek planı hazırlanıyor. Soruşturma kapsamı çerçevesinde derhâl savcılık bir rapor istiyor ve rapor üzerine şüpheli mahkeme kararıyla gözlem altına alınıyor. İsrarlı takip eyleminin yıllarca devam etmesi, açılan soruşturmalara karşın şüphelinin uslanmaz kişiliği gözetilerek, bu tedbirlerin mağduru korumada yetersiz kalabileceği değerlendirilerek mağdurun kimlik ve iş yeri değişiklikleri yapılıyor yani artık o kişi takip etmekten vazgeçsin, takip edemesin diye ve şüpheli hakkında daha önce gerçekleştirdiği suça konu eylemlerinden ötürü yürütülen soruşturma ve kovuşturmalar devam ediyor.

Yine, nitelikli cinsel istismar suçunun mağduru olan ve zihinsel engelli bir genç kadının ifadesi mahkeme tarafından alınmak isteniyor, mahkeme bir türlü olayı çözemiyor, mağdur zihinsel engelli bir kadın ama mahkeme bu iletişimi kuramıyor, dosya açık, faili tespit edemiyor ve mağdur beyanının AGO’da alınması için mahkeme tarafından AGO’dan randevu alın deniliyor. Adli Destek Mağdur Hakları Başkanlığımız hemen iletişime geçiyor, mağdurun anne babası da çocuklar kimseye güvenmediği için iletişime geçemediğini ifade ediyorlar. İfade öncesinde uzman mağdurla vakit geçiriyor, ön görüşme gerçekleşiyor, mesleki bilgisini, tecrübesini kullanarak mağdurla bir güven ilişkisini tesis ediyor, sonra görüşme odasına geçiyorlar, duruşma salonundan kulaklık vasıtasıyla iletilen soruları mağdurun gelişim düzeyine uygun, anlayabilecek şekilde sormaya başlıyor, uzman bu soruları yöneltiyor. Mağdur görüşme odasında kendisini rahat bir şekilde ifade ediyor ve anne baba da şaşkınlığını gizleyemiyor yani o dili bağlı, hiçbir şey anlatmayan mağdur bir anda meseleyi anlatıyor. Mağdur, uzmanla kurduğu bu güven ilişkisi sayesinde yaşadığı olayı net bir şekilde anlatıyor ve davanın seyrini değiştiren bir ayrıntı da veriyor, bu ayrıntıda da “Fiziksel olarak şöyle şöyle bir şey vardı vücudunda.” gibi, faille ilgili fiziksel özelliği hakkında bir bilgi veriyor. Adli Tıp Kurumuna o kişi, sanık sevk ediliyor ve Adli Tıp Kurumu da bunu doğruluyor ve maddi gerçek ortaya çıkıyor, sanık mahkûm oluyor. Eğer bu adli görüşme odası ve bu uzman desteği olmasaydı delil yetersizliğinden belki beraat edecekti. Ya, bu çok önemli bir mesele çünkü hâkimlerin de delil hususunda çok zorlandıkları bir yerde... Bu konu bizim bu yakın zamanlarda yaşadığımız olaylardan biri. Yani bu konularla alakalı ben huzurunuzda hem müdürlüğümüzü hem de tüm emeği geçen arkadaşları -burada arkadaşlarımız da var- tebrik ediyorum.

Şimdi, cinsel istismar mağduru bir çocuk, annesi durumdan haberdar oluyor, Bakırköy ADM’ye geliyor yani Adli Destek Mağdur Hizmetleri Müdürlüğümüze geliyor. Mağdur çocuğun avukatıyla iletişime geçiliyor, anneye mağdur çocuk müdürlüğe davet ediliyor, bir uzmanla görüşmesi sağlanıyor, bir adli destek planı hazırlanıyor ve psikolojik iyilik hâlinin sağlanmasına yönelik tedbir, sağlık, acil koruma kararı alınması öneriliyor. Bunun üzerine Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından çocuk hakkında acil koruma kararı çıkartılıyor ve yine Aile Bakanlığıyla irtibat kuruluyor, istismar mağduru çocuk annesi ile birlikte ŞÖNİM’e yerleştiriliyor, çocuk hakkındaki tedbir kararı da yakından takip ediliyor.

Bu ve benzeri birçok iyi uygulama var, biz birkaç örneği sizlerle paylaşmak istedik. Bu anlamda bir suç sürecinde bu mesele üstü örtülerek değil, maddi gerçek ortaya çıkartılarak ancak etkin mücadele yapılır şeklinde mağdurun yanında Bakanlığın kurmuş olduğu bir birim olarak “Biz de varız.” diyoruz ve bu mücadeleye önemli bir katkıda bulunmak için çaba gösteriyoruz. İki yıllık uygulamayı daha da geliştirerek uygulamayı hedefliyoruz, kapasitemizi artırarak yaygınlaştırmayı planlıyoruz. Tüm müdürlerimizle, ADM müdürlerimizle bir araya geldik, Ankara’da topladık salgına rağmen, bu konudaki beklentileri onlarla paylaştık ve bu çalışmalarımızı koordine etme hususunda çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

İnternet sitemizin kamuoyuna duyurusunu yapacağımız son hâli verilmiş mağdurbilgi.adalet.gov.tr; mağdura yaklaşım kılavuzunu gönderdik, sizlere de dağıttık, broşürler ve yine başvuru yollarını yine paylaştık.

İnternet sitemizde yalın, anlaşılır bir dilde adli sürece, suç türlerine, diğer destek sunan kurumlara ilişkin bilgilendirme; İngilizce, Arapça olarak da bu yayınları ortaya koyduk. “İhbar” “şikâyet” “Ben mağdurum.” “Ben tanığım.” “adli süreç” “yardım” “psikolojik süreç” diye bölümlerle de bu sürecin etkin bir şekilde uygulanması amaçlanmakta ve bu internet sitesinde de yine sizler aracılığıyla ve yakın zamanda yine kamuoyuyla da ve adliyelerimiz aracılığıyla da ayrıca paylaşıyoruz.

Mağdura yaklaşım kılavuzumuzu yine Bakanlık olarak bir mağdur odaklı yaklaşım çerçevesinde hazırladık ve bunu uygulayıcılara gönderdik yani mağdura nasıl yaklaşacaksınız, kendisini rahat ifade edebileceği uygun bir ortam hazırlamanız gerekir, kaygı düzeyinin öncelikle düşürülmesi, mağdurun şu şu sorunları yaşama ihtimali olduğu, hassasiyette mağdurun dinlenmesi, bilgi verilmesi, adil, saygılı, anlayışlı davranılması gibi teknik hukuki anlamdaki bir farkındalığı da yine uygulayıcılara bu kılavuzla gönderdik. Mağdur odaklı yaklaşım çerçevesinde bir farkındalık oluşturmaya çalıştık; bunları sizlerle de paylaşmış olduk.

Yine, ayrıca afişlerimiz, broşürlerimiz var; bunları da tüm adliyelerle ve ilgili kamu kurumlarıyla paylaştık, arkadaşlarımız bir kısmını sizlere de verdiler, bilgilerinize sunduk.

Bundan sonra yapacağımız birçok çalışmayla, mevcutların üzerine koyarak, mevcutları geliştirerek yapacağımız çalışmalarla birlikte özet olarak bazı başlıkları da sizlerle paylaşarak sunuma son vermeyi hedefliyoruz.

İnsan Hakları Eylem Planı kapsamında bahsedilen hedeflerin yerine getirilmesi çerçevesinde ısrarlı takip fiilleri, yine şiddet mağduru kadınlara sağlanan adli yardım hizmetlerinin kapsamının genişletilmesi... Barolarla, -Ankara Barosunda Gelincik gibi- Türkiye Barolar Birliğiyle çok önemli proje yaparak “CMK’de her meseleyi çözerim.” şeklinde değil de, “Ben kadına yönelik şiddetle ilgili etkin müdafilik, avukatlık yapacağım; bu konuda gönüllüyüm, eğitimimi aldım.” şeklinde uzmanlaşmış bir yardımı verelim ve böyle bir hizmet olduğuna dair mağdurları da adliyelerde biz bilgilendirelim diye bir pilot çalışmayı, bu hedefimizi gerçekleştireceğiz. Bu konuda Türkiye Barolar Birliğiyle bir çalışmamız var ve bunu somut bir neticeye bağlamayı hedefliyoruz.

Yine, eşe karşı işlenen suçlarda cezayı ağırlaştırıcı sebeplerin boşanmış eşi de kapsamasını hedefliyoruz. Tabii bu konuda bir kanun gerekiyor ve Meclisimiz de bu konuyu kanunlaştıracığına olan inancımız tamdır.

Tekrarlanan şiddet vakalarına özel müdahale programlarının geliştirilmesi, kolluğa yapılacak bildirimlerinin kapsamının geliştirilmesi, yeni atanan tedbir mahkemesi hâkimlerine yönelik meslek içi eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi. Yine, adli yılbaşında tedbir mahkemeleri hâkimlerine ve savcılarına yönelik yeni gelişen olaylarda, yeni gelişen vakalarda bilgilendirme anlamında eğitimlerimizi vererek, bu konuda sürekli eğitim anlayışıyla çalışmamızı sürdüreceğiz.

Yine, CMK listesini yakın bir şekilde takip edeceğiz. 20 ilde kadına yönelik şiddet konusunda mücadele eden kolluk, ŞÖNİM, cumhuriyet savcısı, hâkim ve STK'lerle iş birliğinin artırılmasına yönelik koordinasyon toplantıları düzenlenmesi; ADM'lerin bilgilendirme, yönlendirme bürolarında görevli yardımcı yargı personelinin eğitimlerinin tamamlanması; boşanma aşamasında psikososyal destek mekanizmalarının uygulamaya konulması; sağlık tedbirlerinin etkinliğinin artırılması ve uygulamasının takip edilmesi. Özellikle sağlık tedbirleri uygulaması konusunda failin sağlık kurumlarına daveti, sevk, işlemlerinin yerine getirilmesiyle ilgili uygulama geliştirilmesi; sağlık tedbirlerinin ihlal edilmesi hâlinde tedavi, muayene işlemlerinin yerine getirilmemesi hâllerinde sağlık kurumlarınınca sistem üzerinden ilgili mahkemeye ve ŞÖNİM'e bildirim yapılması hususunun da yakından ayrıca takip edilmesi hususunu bu çerçevede değerlendiriyoruz.

Bunlar ana başlıklarla yapılanlar ve yapılması düşünülen konular ama -başta da ifade ettiğim gibi- kadına yönelik şiddetle mücadelenin bir insan hakkı mücadelesi olduğuna inanıyoruz, bu mücadelenin partilerüstü bir mücadele olduğuna inanıyoruz. Dolayısıyla, bu konuya asla politik bir seçicilik, politik bir projeksiyon olarak bakmıyoruz ve bu konuda yapılacak daha fazla... Elbette bu konuda yapılacak her türlü öneriye açığız ve yine yasamanın da yapacağı faaliyetlerle kendi gündemine hâkim olduğuna olan inancımız tam, bu hususta çok değerli ihtisas Komisyonumuzun bizlere de ışık tutacağına inanıyorum. Genel hatlarıyla bu konudaki çabalarımızın, iyi uygulama örneklerinin daha da artacağını, bu konudaki önerilere de açık olduğumuzu tekrar ifade ediyorum.

Çok Değerli Başkanım ve değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli basın mensupları ve tüm katılımcılar; hepinizi ben sevgi ve saygıyla tekraren selamlıyorum, sağ olasınız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Bakanım, bu güzel ve doyurucu sunum için, doyurucu olmanın ötesinde etkin, uygulamadan kaynaklı sıkıntıları da görerek çözüme yönelik almış olduğunuz tedbirler ve uygulamalar için ben canıgönülden teşekkür ediyorum.

Özellikle 25 Kasım 2019 tarihinde, Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığındaki Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Toplantısı'ndan, bakanlarımızla birlikte yapılan toplantıdan sonra çok önemli adımlar atılmış vaziyette. O koordinasyon toplantısından sonra, toplantının hemen akabinde, 17/12/2019 tarihinde birinci olarak bir genelge yayınlıyorsunuz; bu 154/1 sayılı Genelge'nin yenilenmesi ve bu genelge bizim elimizdeki en önemli evraklardan, genelgelerden bir tanesi oluyor. Çok detaylı bilgisini verdiniz, çok teşekkür ederim; bütün Komisyon arkadaşlarımızın da, kadın aktivistlerimizin de bu konuyu çok detaylı bir şekilde okumasını, bilmesini ve uygulamadan kaynaklanan aksaklıkları da ilgili makamlara bildirmesini canıgönülden arzu ederim.

İkincisi, 10/6/2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Daire Başkanlığının kurulması. Koordinasyon Toplantısı'ndan hemen altı ay sonra Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Daire Başkanlığını kuruyorsunuz ve 81 ilde, ilçelerimizde, yerelde uygulanacak merkezlerini de açılıyorsunuz; çok önemli bir adım olarak görüyorum ve teşekkür ediyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ara verecek miyiz Sayın Başkan?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Efendim?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bir beş on dakika ara verecek miyiz acaba?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Soruları alıp öyle verelim diye düşündüm Filiz Hanım, olur mu?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sorular değil konuşmalarımız da var yani çok sorumuz var çünkü; benim çok var en azından.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Söyleyeceğim. Bir müsaade ederseniz hemen birkaç cümleyi ifade etmek istiyorum.

Ve bu adli görüşme odalarıyla ilgili, 176 No.lu AGO’yla ilgili yayınlamış olduğunuz Genelge de çok önemli; özellikle iyi örnekler AGO’lardan çıkıyor ve bundan sonra da çıkacak. Hepimizin “uygulamadan kaynaklanan aksaklıklar” diye nitelendirdiğimiz vakaları AGO’ların çözeceğini umut ediyoruz.

Ve uzmanlaşmayı çok önemsiyoruz. Tedbir hâkimlerinin ve tedbir mahkemelerinin belirlenmiş olmasını, aile mahkemelerinden ayrılmış olmasını kadına yönelik şiddetin önlenmesi adına çok önemli görüyoruz; her savcının değil, sadece belirli cumhuriyet savcılarının olmasını, soruşturma bürolarının kurulmasını çok önemli görüyoruz.

Kıymetli Bakanım, Adalet Bakanlığı bünyesindeki hâkim ve savcı sayılarımızı verdiniz. Ben özellikle oranlardaki artışa baktığımda kadın savcı oranımızda yüzde 755 artış var, sayıyı 1.043’e çıkarmışız; kadın hâkimdeki artış oranımız da yüzde 302, sayıyı 6.930’a çıkarmışız. Bu sizin verileriniz daha önceki hafta YÖK Başkanımızın bize verdiği bilgilerle çok net bir şekilde örtüşüyor. YÖK Başkanımız bize şöyle bir bilgi verdi: Özellikle akademik camiada kadın akademisyenlerimizin sayılarının arttığını, en çok da hukuk fakültelerinde arttığını ve bu oranın yüzde 54 oranına yaklaştığını söyledi. “Şu an hukuk fakültelerindeki kadın araştırma görevlisi sayısı yüzde 54’e ulaştı ve yaklaşık dört beş yıl sonra hoca sayısı itibarıyla hukuk fakültelerine baktığımızda kadın hocaların daha fazla olması, hukuk eğitiminin ağırlıklı olarak kadın hocalar tarafından verildiği bir döneme gireceğimizi bize gösteriyor.” dedi YÖK Başkanımız. Dolayısıyla Kıymetli Bakanım, kadınların daha adaletli olduğunu...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - Yani kadın sayısı arttıkça yargıya güven de artıyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kesinlikle katılıyorum. Bu konuda kadının adaletine güvenerek... Biz insanın adaletine güveniyoruz ama sizin bu anlamdaki bakışınız bizi de çok memnun ediyor. Rakamlardaki artış, kadınlarımızın özellikle karar mekanizmalarında yer almaları ve emeklerinin karşılığını görmeleri adına bizi memnun ediyor hele bir de şiddete yönelik, kadına yönelik şiddetin önlenmesi adına adalette, yargıda görev alacak olmaları bize daha da memnuniyet yaratıyor.

Kıymetli Bakanım, bu vesileyle havuzunuzda artık kadınlarımızın, kadın savcılarımızın, hâkimlerimizin olduğunu görüyoruz ve Bakanlığımızın üst yönetiminde de -artık havuzunuzda adaleti temsil edecek bol miktarda kadınlarımız var- yönetim kademesinde de kadınlarımızın sayısını artırmayı gönülden arzu ediyorum. Bu konudaki benim tutumumun ne olduğunu çok iyi biliyorsunuz Cumhurbaşkanımızın tutumunu biliyorsunuz. İstirhamım -ki bugün bizimle birlikte kadın daire başkanlarımız var bize eşlik eden- üst düzey yönetim kademesinde de, bakan yardımcılığı düzeyinde de kadınlarımızın olmasını gönülden arzu ediyoruz.

Kıymetli Bakanım, biraz evvel bize izletmiş olduğunuz video yaygınlaştırılmalı kadınlarımızın özellikle 6284 sayılı Yasa’yı bilmeleri açısından. Türkiye’deki kadınların ya da vatandaşların ne kadarı 6284 sayılı Yasa’yı biliyor diye yapılan bir araştırmada, bundan beş sene evvelki araştırma ki yüzde 85 civarında kadınlarımız tedbir kararından ve yasadan haberdar şu an inanıyorum ki bu oran yüzde 95'lere, 6284 sayılı Yasa’nın bilinme oranını yukarıya çekmiştir ama buna rağmen hâlâ bilmeyen

kadınlarımızın tedbirlerini alabilmeleri ve yasadan haberdar olmaları adına biraz evvelki videolarımız gibi videoları kamu spotu olarak kullanabilmemiz bizim elimizi, kadınların elini, ülkemizin elini çok güçlendirir.

Kıymetli Bakanım, tedbir talebi süreciyle ilgili de sunumlarınızda var. Bu sürecin de kamuoyuyla çok daha net bir şekilde paylaşılması kadınlarımızın vaka bazlı nereye, nasıl başvuracağını bilmeleri adına önemli bir adım diye düşünüyorum.

Ben sunumlarınız için tekraren çok teşekkür ediyorum ve arkadaşlarımıza dosyalarınız içerisinde bütün kılavuzlarımızı gönderdiniz. Kıymetli Bakanım, ben özellikle 6284 sayılı... İçişleri Bakanımızın da bahsettiği, sizin de bahsettiğiniz Kayıt ve Risk Değerlendirme Formu'nu çok önemsiyorum; yenilenmiş bir risk formu ve bu form kadınlarımızın şiddete maruz kaldıktan sonra doldurulan ve sonrasında da takibini kolaylaştıran bir form. Bu konuda da iyi örneklerle karşılaşacağız diye umut ediyorum. Bütün arkadaşlarımız da bu formlara bakarak gördüğümüz eksikler varsa bakanlarımıza çok rahatlıkla iletebiliriz; formlarımızda da düzenleme yapılabilir.

Ben bu vesileyle Kıymetli Bakanıma teşekkür ediyorum.

Sözü Komisyon üyesi arkadaşlarıma bırakmak istiyorum.

ADALET BAKANİ ABDULHAMİT GÜL – Dosya gelmeyen var mı milletvekili arkadaşlarımıza?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bütün arkadaşlarımıza dosyalar geldi. Komisyon üyesi olmayan yeni gelen arkadaşlarımız var. Bakanlığımızdan arkadaşlarımız dosya iletilmeyen milletvekillerimize eğer iletirlerse memnun olurum.

Soru-cevaplara geçmek istiyorum. Kıymetli Bakanım, sunumunuzu size bağlı yaklaşık 5 birimin genel müdürlük ve daire başkanlığının toplam sunumu olarak yaptınız. Ben çok teşekkür ediyorum ve şimdi soru-cevaba geçerken sorularımızın hepsini milletvekili arkadaşlarımız soruyorlar, sonrasında sizden hepsine toplu cevap vermenizi arzu edeceğiz.

Bu vesileyle, ilk söz Hayati Bey'de.

Sayın Arkaz, buyurun.

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Başta Sayın Bakanımız olmak üzere tüm katılımcılara hoş geldiniz diyorum. Sunumunuz için çok teşekkür ederim, gerçekten çok faydalı oldu.

Devlet ile toplum ilişkilerinin en hassas noktası adalettir. Adaleti sağlayan yargımız, yargımızın dayanağı Anayasa'mız ve kanunlarımızdır. Toplumsal sözleşme olarak tanımlayabileceğimiz Anayasa'mız milletin değerleri üzerinde yükselmelidir. Mimarı millet olmayan anayasaların millete hizmet edebilmesi mümkün değildir. Kadına yönelik ve aile içi şiddetin engellenmesi için devletimizin aldığı tedbirlerin yanı sıra, Anayasa'mızın da toplumsal ve kültürel değerlerimize hizmet ederek bu tedbirleri destekleyici nitelikte olması lazım. Bunun için, her alanda milletimizle uyumlu sivil bir anayasa ihtiyacımız tekrar karşımıza çıkmaktadır. Lider Devlet Bahçeli Bey'in dediği gibi: "Toplum ve devlet hayatımızdaki ambargoyu kaldırmak için zamanın ruhuyla, millî ve manevî emanetlerin ufkuyla sivil bir anayasanın hazırlanması kaçınılmaz bir görevdir."

Kadına yönelik şiddetin engellenmesi başta olmak üzere, milletimizin vicdanından doğacak, kadın-erkek eşitliğini temel alacak, kadına yönelik şiddet faillerinin en ağır cezaları almasını sağlayacak sivil bir anayasa çalışması hakkında düşünceleriniz nelerdir? Bunun hakkında bilgi almak istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Arkaz, teşekkür ediyorum.

Sürelerimizi üç dakika olarak belirledik.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Size göre değil Sayın Başkan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Benim hepinizden istirhamım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bugün çok esprilisiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aysu Hanımcığım, çok teşekkür ederim.

Sayın Sunat, buyurun, söz sizde.

Buyurun Şenol Hanım.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Çok teşekkür ediyoruz sunumlarımız için; birçok konuda da güzel çalışmalar olduğuna gördük.

Evet, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden veya farklı sebeplerden kaynaklanan şiddetin önlenmesi için yasal düzenlemelerin tek başına yeterli olmadığını hepimiz biliyoruz yani şiddetle mücadelede psikolojik, sosyolojik, ekonomik, ahlaki ve kültürel birçok boyut var. Bu konularda da aslında toplumda bir farkındalık yaratıp toplumsal bir mesele olarak bu meselenin düzeltilebilmesi veya azaltılabilmesi için elimizden gelen her şeyi yapmak durumundayız.

Şimdi, tabii ki uygulama konusu çok önem arz ediyor. Dünyanın en iyi şekilde hazırlanmış kanunları kötü bir uygulayıcının elinde adaletsiz sonuç veriyor, en kötü kanunlar da eğer iyi bir uygulayıcıysa uygulayanlar adil sonuçlar verebiliyor. Bunları hepimiz, özellikle hukukçular bunu, bu konuları çok çok iyi biliyor.

Şimdi, ben dün Niğde'nin Bor ilçesindeydim. Orada eşinden şiddet gören, hem de çok büyük şiddet gören, işte 1998 yılında evlenmiş, bir çocuğu olmuş, 2009'da eşinden boşanmış, sonra öğretmen olmuş, sonra göreve başlama şartıyla -eşi boşanmış olmalarına rağmen kaçırmış onu- özetliyorum size, çok uzun bir süreç bu- mecbur tekrar evlenmiş, başka bir çocuğu olmuş ama hep yine şiddet görmüş, can güvenliği yaşamış, en son Niğde'ye can güvenliği nedeniyle tayinini istemiş, 35 kere şikâyet dilekçesinde bulunmuş, işte, olaydan birkaç hafta önce uzaklaştırmayı ihlal ettiği gerekçesiyle tutuklama talebiyle eşi mahkemeye sevk edilmiş ama mahkemede adli denetim şartıyla bırakılmış. Ondan sonra, öyle bir pusu kurmuş ki kadın 4 yerinden vurulup ağır yaralanmış, on gün yoğun bakımda, iki ay da hastanede tedavi görmüş ama şu anda adam ortada yok.

Şimdi, yani bu kadın öldürüldüğünde yine gazete haberlerinden mi duyacağız? Bu adli denetim serbestliği bu kadar olay olmuş, bunu bir örnek olay olarak ifade etmek istedim.

Evet, 6284 sayılı Kanun'da eksiklikler var Sayın Bakan, yani ufak tefek, çok fazla değil ki 6284, aslında gerçekten çok çerçevesi geniş olan bir kanun ama uygulamada tabii ki hatalar var. Mesela, örnek vermek istiyorum koruma tedbiri hakkında; koruma tedbiri uygulanan kişinin şiddet uygulayanla iletişime geçmesi hâlinde yaptırımın düzenlenmemiş olması söz konusu, yani görüşler var bu konuda. Kanun koyucunun amacı, aileyi belki bölmek, şiddet uygulayan bireyi aileden tamamen uzaklaştırmak değil mağdurun zarar görmesini engellemek olarak bakılıyor. Bu nedenle, örneğin şiddet uygulayanın müşterek konuttan uzaklaştırma tedbirine rağmen mağdurun rızasıyla ortak konutta yaşamaya devam etmesi tedbir kararının ihlali olarak mı değerlendiriliyor? Onu sormak istiyorum. Buna karşın bazı ülke uygulamalarında verilmiş bir tedbir kararını ihlal etmek olarak kabul edilmekte ve mağdur bu nedenle yargılanabilmektedir. Böyle bir durumda hâkim şiddetin türü ve somut olayın özelliklerini dikkate alarak mağdurun rızasının gerçek bir rıza olup olmadığını tespit etmeli midir? Öyle bir soru soruyorum size.

Yine, Türkiye’de şiddete uğrayan kadının daha sonra aile üyeleri veya bizzat şiddet uygulayan tarafından uzlaşmaya ikna edilmesi ya da şikâyetinden vazgeçmeye veya ifadesini değiştirmeye zorlandığını görüyoruz, hepimiz biliyoruz. “Hukuki süreç başladıktan sonra hiçbir şekilde geri dönüş olmayacağı şeklindeki bir yaklaşım belki çok katı olabilir, bu nedenle hâkim şiddetin türünü, şekli ve sıklığını dikkate alarak şiddet gören ve şiddet uygulayanı uzman psikolog eşliğinde dinlemeli midir?” diye soracaktım ama bugün açıklamalarınızdan, her ne kadar çok yaygın olmamakla birlikte bunların adli görüşme odalarında veya işte, adli destek müdürlüklerinde yapıldığını öğrendim.

Yine, bakın, önemli gördüğüm bir husus, 6284 sayılı Kanun’da koruyucu ve önleyici tedbirlere ayrıntı verilse de misal, zorunlu tutuklama ilkesi düzenlenmemiş hâlbuki, gelişmiş demokrasilerde bu var. Zorunlu tutuklama, koruma tedbiri ihlal edildiğinde veriliyor veya şiddet mağduru fiziksel olarak yaralandığında ya da silahla tehdit edildiğinde uygulanan bir tedbir. Zorunlu tutuklama, şiddet uygulayan kişinin tekrar şiddet gösterme eğilimini dikkat çekecek şekilde azaltıyor aslında. Ayrıca, burada bu zorunlu tutuklama mevzusunun üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum. Kolluğun rolünün de netleşmesi gerekiyor, biraz önce sizin sunumunuzda kolluğa verilen yetkileri de gördüm ama tabii, kolluk güçlerinin bir tutuklama hakkı yok, olmaz yani olması da doğru değil ama kadına karşı şiddet olaylarında zorunlu gözetim altına alma yetkisi verilmeli midir? Bunu da sizden duymak istiyorum.

Yine, en önemli konulardan biri, ülkemizde şiddet uygulayan kişinin öfke kontrolü, stres yönetimi gibi tedavi programlarına katılımı isteğe bağlı diye biliyorum; bu, zorunlu hâle getirilmelidir. Bakın, tedbir kararı verilen erkekler için de meseleleri değerlendirmemiz lazım. Evi yoksa, gidecek bir yeri yoksa bu kişilerin evinden uzaklaştırılması, çocuklarından uzaklaştırılması daha çok öfkesinin artmasına, cinnete varacak şekilde darplara da sebep olabiliyor, ölüme kadar gidecek daha büyük olaylara da. Yani şudur: Bu tedbir kararı verilen, evinden uzaklaştırılan ve gidecek yeri olmayan failer için mutlaka kalabilecekleri bir rehabilitasyon merkezlerinin açılmasının gerekliliği üzerinde duruyorum ve orada mutlaka bu programların hem stres kontrolünün hem stresi yenme yönetiminin hem de öfke kontrolü gibi psikologlar vasıtasıyla bu kişilere uygulanmasının önemli olduğuna inanıyorum. Evet, uygulamada mahkemeler tedbir kararları verirken kanunda belirtilmiş tüm tedbirlere değil, somut olayın özelliğine göre ihtiyaç duyulan makul, mantıklı ve uygulanabilir tedbirlere göre mi hükmetmektedirler? Örneğin, koruma talep eden taraf ile hakkında tedbir kararı verilen tarafın farklı şehirlerde ikamet etmesi hâlinde tarafların müşterek konutu bulunmayacağından mahkemenin müşterek konuttan uzaklaştırılması tedbirine hükmetmesi gereksiz olmaktadır.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şenol Hanım...

ŞENOL SUNAT (Ankara) - Devam ediyorum, az kaldı Sayın Başkan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – On dakika, 19 kişi var...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Evet, olabilir ama ben rapora etki edecek şeyler söylüyorum, burada bir...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Milletvekilim, istirhamım...

Buyurun.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Şimdi, bakın, ben söyleyeceklerimi unutuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama Şenol Hanım, dokuzuncu dakikada hatırlatma yapıyorum.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Evet, şimdi, Sayın Bakan, size söylüyorum, Sayın Başkan duymuyor: Türk Ceza Kanunu’nda öldürme, şiddet, tecavüz, tehdit ve hürriyetten yoksun bırakma, hakaret, müessir fiil gibi konularda işte, kadına yönelikse bu Türk Ceza Kanunu’nda kadın cinayeti ve kadına karşı şiddet suçu düzenlemeyi düşünmüyor musunuz?

Yine TCK'nin 96'ncı maddesinde 2005 yılından beri, son üç yılda kaç davada kadınla ilgili bu madde uygulanmıştır? “Kadınla ilgili” demeyeyim de kadına şiddet ve özellikle de aile içi şiddet bir defayla sınırlı kalmadığına göre 96'ncı madde son üç yılda ne kadar uygulanmıştır?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Tedbir kararı mı kadına şiddet?

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Hayır, bu TCK'nin 96'ncı maddesi üç senede yani kadına karşı şiddet ve özellikle aile içi şiddetle sınırlı kalmadığı için yani bir kere olmadığı için, bu bir eziyet olduğu için kaç kere uygulanmıştır?

Bir de geçen Sayın Süleyman Soylu geldiğinde bu elektronik kelepçelerden uzun uzadıya bahsetti, gerçekten ilgamizi de çekti, gayet güzel ama şöyle bir şey ifade etti orada: “Ben bunu defalarca söylüyorum, baskı yapmamız gereken alan elektronik kelepçe kararı sayısının artmasıdır, biz bundan endişe etmeyiz, tam tersi, seviniriz; bir de hâkimin verdiği kararlar alakalı bir şeydir bu. Hâkim kararı verecek, hâkim kararı vermeden biz kelepçe takamayız, öyle bir yetkimiz yok, savcının da böyle bir yetkisi yok. Biz de onun için bas bas bağıyoruz ki hâkimlerimiz bu kararları arttırsınlar. Biz, artırırlarsa da memnun oluruz.” Yani sanki İçişleri Bakanlığı bu konuyu çok istiyor, bas bas da bağıyor ama Adalet Bakanlığı ve mensupları bu konuya gerekli, yeterli ilgiyi göstermiyor gibi bir anlam çıkardığımı ifade etmek istiyorum; onun da cevabını almak istiyorum.

Bir de bu İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili Sayın Bakan...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şenol Hanım, lütfen, istirham ediyorum...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Evet, bitti bitti; iki üç cümle.

Cumhurbaşkanının İstanbul Sözleşmesi'nden bu çekme kararıyla ilgili Danıştaya da birçok insan başvurdu, mart ve nisan ayları içinde bir sürü, sayısız dava açıldı; 1 Temmuz 2021 tarihinde de biliyorsunuz sözleşmeden çıkması öngörülüyor sözleşmeye göre ama bu açılan davalarla ilgili -yürütmeyi durdurma talebiyle açılmış olmasına rağmen- hâlen, Haziranın neredeyse işte 10'una geliyoruz, hiç bir şey yok. Herhâlde Danıştayın İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili karar ve yürütmeyi durdurmayla ilgili olarak hâlâ bir karar vermemiş olması da yani anayasal bir hukuk devletiysek bu ilkeye uygun mu, bir ayrılık oluşturmaz mı? Sizin hukukçu olarak bu konuda görüşünüzü almak istiyorum.

Bir de bugün intikal ettiği kadarıyla Adalet Bakanlığından Ceren Özdemir açıklamasını da sizden duymak istiyorum; aslında açacaktım ama Başkan beni o kadar korkuttu ki o yüzden ben konuşmamı bırakmak durumunda kalıyorum.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan, yani bizi korkuttunuz ya ne diyeyim ben sana! Oldu, peki.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, korkunca on beş dakika, korkmayınca kaç dakika!

Adalet Bakanımızı ağırlıyoruz, adaletli olmamız lazım.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Ama çok önemli... Adalet Bakanımıza tabii ki sormak istediğimiz birçok konu var, aslında belki daha da çok soracaktık; arkadaşlarıma bırakıyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, işin başı sonu adalet, mecbur çok konuşacağız.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Türkiye’de olmayan şey adalet. Sayın Bakan, Türkiye’de olmayan şey -sizi tenzih ederek söylüyorum- gerçekten adalet artık, git gide.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – O haksızlık olur.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Yok, haksızlık değil.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şenol Hanım, teşekkür ediyoruz.

Gamze Hanım, buyurun.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Gamze Hanım canlı yayın yapıyor herhâlde. Masaya organizasyon, bir şeyler... Canlı yayın mı o?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Öyle, öyle; her şey var canlı değil ama çekim var.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Gamze Hanım, siz ikinci, üçüncü dönemi de garantilediniz vallahi, maşallah!

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – İlkini hakkıyla yapayım da diğerleri önemli değil.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – İnşallah. Ona göre diyorsunuz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; öncelikle tabii, şunu söylemek gerekiyor: En iyi yasaları da yapmanız en büyük sorun uygulamadan kaynaklanıyor ama maalesef Türkiye’de genel olarak yargıya bir güvensizlik olduğu için özellikle kadın cinayeti ve kadına şiddet konusunda da bir hak arayışı maalesef sosyal medyada daha çok karşımıza çıkıyor. Ben bunu söyleyerek başlayacağım ama öncelikle bazı kavramların sizin tarafınızdan nasıl tanımlandığını merak ediyorum.

Öncelikle, “kadın cinayeti” kavramını nasıl tanımlıyorsunuz siz? Çünkü bazen -son günlerde özellikle- işte, “öldürülen erkek sayısı, şiddet gören erkek sayısı” gibi kavramlar ortaya atılıyor ama ben her gelen Sayın Bakana söylüyorum yani şort giydiği için, gece eve geç geldiği için öldürülen bir erkek cinayeti görmedim ama maalesef kadınlar, kadın oldukları için bu şiddete maruz kalıyorlar.

Yine, İstanbul Sözleşmesi’nden çıkma kararıyla ilgili Şenol Hanım sordu soruyu size ama ben de şunu merak ediyorum: İstanbul Sözleşmesi, kadına yönelik şiddeti temel insan hakkı ihlali olarak tanımlıyor. Dolayısıyla, -bir hukukçu değilim ama sizin bir hukukçu olarak yorumunuzu merak ediyorum- temel hak ve özgürlüklere dayalı uluslararası bir sözleşmeden yürütme kararıyla ya da tek bir kişinin kararıyla çıkılabilir mi? Eğer çıkılırsa yarın öbür gün bir başkası ülkeyi yönettiğinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmesi’nden de çıkılabilir mi? Bunu merak ediyorum.

Aralık 2019’daki bütçe görüşmelerinde Genel Kurulda, kadın davalarında iyi hâl ve haksız tahrik indirimiyle ilgili size bir soru sormuştum, siz de o zaman “İnfial yaratan bir hadisede sanığın duruşmadaki tavrından dolayı iyi hâl indirimi yapılmasını bir hukukçu olarak asla anlamıyorum.” demiştiniz, hatta o zaman AK PARTİ sıralarındaki kadın arkadaşlarımız da sizin bu söyleminizi alkışladı. Yeni gelecek pakette var ama aradan üç yıl geçti yani iki buçuk yıl oldu neredeyse bunun üzerinden, somut bir adım hâlâ atılamadı. “Atılacak.” diyorsunuz ama bu iki buçuk yıl içerisinde yargıda bu konuyla...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gamze Hanım, “Aralık 2019” 2019’un sonu demek.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Evet, bir buçuk yıl mı oluyor?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yani...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Bir buçuk yıl olsun; hiç fark etmez.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Amenna ama fazla abartmayalım.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Bir buçuk yıl olsun -orada bir duraksadım çünkü- bir buçuk yıl olsun, hiç fark etmez. Bu süre içerisinde bir sürü kadın davası görüldü ve maalesef haksız tahrik ve iyi hâl indirimiyle sonuçlanan davalar da olmuştur muhakkak; elimde bir veri olmadığı için bir şey demiyorum ama mesela ben dün Çorum’da Aslıhan Dal davasıydım; beş ay önce imam nikahlı olduğu eşi tarafından boğularak öldürüldü. Birçok davayı takip ediyorum, orada da şunu söylüyor kişi:

“Sigara içiyordu, farklı davranışları vardı, beni aldattığından şüphelendim.” Bunları niye söylüyor bu kişiler? Çünkü biliyorlar ki cezasızlık algısı var ve bir “namus” “gelenek” tanımı adı altında iyi hâl ya da haksız tahrik indirimi alacaklarından çok eminler. Neden? Örneğin, Melek Sakarbalkanıgeçen eşi tarafından 88 kez bıçaklanmasına rağmen eşi 2 indirim birden alıyor, ya da Ayşe Özlem Bağdemir eşi tarafından boğazı sıkılarak canavarca öldürülüyor, yine tahrik indirimi alıyor, yine, İzmir’de bir başka kadın cinayetinde kırmızı rujdan tahrik olmak indirim söz konusu yapıldı. Yani maalesef bunlar, bu yaşanmış uygulamalar bu kişilere cesaret veriyor ve her davada da her sanık şunu söylüyor: “Üç beş yıl yatar, çıkarım ama namusumu temizledim.”

Bir diğer sorunlu nokta da şu: Mesela İstanbul Sözleşmesi’nde “namus” kavramının bir cinayet sebebi olmadığı çok açık bir şekilde yazıyordu ama mesela Yargıtay tarafından eşlerin sadakat yükümlülüğü gerekçesiyle, bir anlamda bu gerekçeyle bir cinayeti aslında normalleştiren sakat bir bakış açısı var. Her ne kadar, “6284 bize yeter.” deseniz de namus gerekçesiyle işlenen cinayetlerle ilgili hiçbir atf yok. 6284, İstanbul Sözleşmesi’nden kendine güç buluyordu, o sözleşmeden çıkarak aslında her ne kadar “Bize yeter.” deseniz de altını boşalttığımız bir kanun hâline dönüyor. Bu konudaki fikrinizi merak ediyorum.

Yine, çocuklara yönelik istismarlarla ilgili... Bu İstanbul Sözleşmesi’nden çıkıldıktan sonra yine aynı çıkma talebi olan kişilerin Lanzarote Sözleşmesi’nden çıkılma talebini de endişeyle takip ettik. Siz söylemlerinizde, On Birinci Kalkınma Planı’nda kadına yönelik şiddet, erken yaşta zorla evliliklerle ilgili farkındalık yaratma çalışmalarından bahsettiniz ama bugün biz, çocuklara yönelik cinsel istismarlarla ilgili af söylemlerini duyuyoruz, bununla ilgili ne düşünüyorsunuz?

Kadın cinayeti davalarında bazen mahkemeler baroların ya da sivil toplum kuruluşlarının müdahillik taleplerini çoğu zaman reddediyor ama örneğin dünkü davada kabul etti. Bu iki farklı kararın neden kaynaklandığını ben sormak istiyorum açıkçası. Aile ara buluculuğuyla ilgili ne düşünüyorsunuz? Yine o da sıklıkla ifade edilen bir kavram. Son infaz düzenlemesiyle cezaevinden erken tahliye olanların kaçtığı, yeniden suç işledi, bunların kaçtığı kadına yönelik şiddet uyguladı ve kaçtığı bir kadını öldürdü? Yine ben bu sorunun cevabını merak ediyorum.

Ve son olarak da, çok yakın yani iki, üç gün önce 14 yaşındaki bir kız çocuğunu istismar eden bir kişi 20 yaşındaki kişi savunmasında “Ben 16 yaşında zannediyordum.” dedi ve mahkeme de şunu söyledi: “Her ne kadar atılı suç çocuğun nitelikli istismarı olsa da şüphelinin yaşıyla ilgili savunması, şikâyetçi olmaması nedeniyle tutuklanma talebinin reddedilmesi.” Peki, kanun tanımayan böyle bir hâkimin bu cevabı hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani çocuk istismarında bir kere şikâyetçi olmak gibi bir kavram zaten söz konusu değil. Bu karar çocuk istismarcılarına cesaret ve güç vermiyor mu? Bunu merak ediyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gamze Hanım, teşekkür ediyorum.

Sekizinci dakikamız...

Filiz Hanım, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hoş geldiniz Sayın Bakan.

Şimdi, ben o kadar çok not aldım ki kendi yazımı okuyamayacağım yani sizin anlattıklarınızdan sonra da aldığım notlar var, öncesi de vardı ama...

Şimdi, biz birbirimizi meslektaş olarak da uzun yıllardan beri tanıyoruz aslında ama gerçekten siyasetin bu biçimi beni siyasetten soğuttu yani açıkça söylemek isterim. Ne demek istiyorum? Şimdi, sununuza baktığım zaman, mesela 22’nci sayfada tedbir mahkemelerini anlatıyorsunuz ve “daha

önce” diyorsunuz, “Daha önce şunlar, şunlar yoktu.” Ya, daha önce 1998’de 4320 sayılı Kanun vardı ve bunun için kadınlar gerçekten çok mücadele ettik ve ilk tedbir kanunu da sizin iktidarınızdan önce oldu yani iyi siyaset bana şey gibi geliyor, önce yapılanları da görerek, söyleyerek ondan sonrasında da yapılanlara... Yani iyi yaptıklarınıza gerçekten takdir beklediğinizi, eleştirildiğinizde üzüldüğünüzü tahmin edebiliyorum yani bu, insan doğası gereği normal bir şey ama aynı şekilde biz de bazı şeyler yok sayıldığında aynı duyguyu yaşıyoruz. Yani o zaman da mahkemeler ilk tedbir kararlarını verdiler. 4320 sayılı Kanun’la, sonra bundaki eksikler nedeniyle 2000’den sonra 6284 özellikle de İstanbul Sözleşmesi’yle beraber kabul edildi.

Şimdi, aynı şekilde bir başka konu, şu anda pilot proje olarak yapıldığını söylediğiniz barolar ile merkezler, “Gelincik” ve diğer bazı barolar ile merkezler. Ya, yine kusura bakmayın, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin kurucularından biriyim ve yirmi yıl önce kurduk biz, 99’da. İstanbul’da sadece 3 ayrı yerde, 3 ayrı başvuru merkezi kurduk ve biz parası olmayan -o zaman baroların paraları yoktu- bir baroyduk, Mor Çatı’yı kuran kadınlardık ve kalktık 3 ayrı yerde adli yardımın da bu işe bağlanması sistemini kurarak bunu gerçekleştirdik ve CMK’dan ayrı bir sistem olarak kadınlar oraya başvurularını yaptılar. Bütün avukatlara dört beş günlük de eğitim çalışmaları verdik, kendimiz de o eğitimlerden geçtik.

Şimdi, yıl 2021, dediğim gibi, yirmi yıl sonra 2019’da adli görüşme odaları... Güzel bir hizmet, evet, adliyelerde bunların hep olmasını istedik çünkü devlet zaten bunu yapmakla yükümlü yani kadın adliyeye geldiğinde baroların dışında da öncelikle başvurabileceği bir yer olmalı. Hakikaten devletin olanakları daha fazla olduğu için de ve Bakanlığımızın da bu sistem kurulması gereken bir sistemdi. Hâlâ ALO 183’ün dışında bir hat yok ya, yani kadınların direkt başvurabileceği bir hat yok.

Bu adli görüşme odaları özellikle cinsel şiddete maruz kalan kadınlar için de uygun yerler değil. Bu ŞÖNİM’ler gibi... Gerçekten cinsel şiddet çünkü bulgularının hemen tespit edilmesi gereken ve özel olarak o kadınların pamuklara sarılması gereken durumlar ve daha özel görüşmeler gerektiriyor; adliyenin bir odasında değil. Öncelikle bununla ilgili başka hizmetleriniz olacak mı? Bunu sormak isterim.

Yani, biz Barolar Birliği Başkanı olarak Orhan Apaydın’ı çok severdik ama Selahattin Sulhi Tekinay’ı da çok iyi bir Baro Başkanı olarak andık her zaman. O yüzden hani geçmişe saygı ve yapılan iyi şeylere gerçekten destek bence daha ileri bir kurumsallaşma için önemli diye düşünüyorum.

Aslında bakarsanız elektronik kelepçe 2013’te başladı. Hani bazı şeyler çok yeniymiş gibi söyleniyor ama öyle değil, 2013’tü. Ben hatırlıyorum hatta sonrasında önergelerimiz de oldu bununla ilgili ama hep “Elektronik kelepçe yok.” denildi. Ondan sonra ne zamanki toplumsal muhalefette bir çoğalma oldu, elektronik kelepçe de birden çoğaldı. Ben o yüzden şeyin cevabını gerçekten doğru mu aldım, emin olmak istiyorum. Sadece kadına yönelik şiddet vakalarında elektronik kelepçe uygulamasının sayısı nedir? Çünkü bu önergemizle sorduk bunu ama bunun hâlâ cevabını alamadık. Bazı önergelerimize de cevap alamıyoruz çok arada bir cevap alıyoruz.

Bugün bir genelgeden bahsediyorsunuz ama İstanbul Sözleşmesi gibi koca bir sözleşmeden çekilip sonra bir genelgenin bu kadar önemsenmesini biraz abes buluyorum.

Aynı şekilde, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi vardı, Erdoğan Başbakanken ve bence çok nitelikli bir genelgeydi ve uygulanması gereken bir şeydi ama bahsettiğim tarih 2006. 2006/17 mesela onunla ilgili neler uygulandı, neler uygulanmadı? Gerçekten bununla ilgili bir veri çalışması var mı? Merak ederim.

Şimdi, neden İstanbul Sözleşmesi diye tutturuyoruz. Çünkü bakın, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi yeterli değildi dünya için, kadınlar için ve ondan sonrasında CEDAW, Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi bu nedenle ortaya geldi ve aynı şekilde onlar da yeterli olmadığı için İstanbul Sözleşmesi gündeme geldi. Ben artık bu ülkede ve dünyada erkeklerin kadınların iyi bildiği dertleri, kendileri iyi biliyorlarmış gibi yapmalarından çok sıkıldım yani bunu açıkça ifade etmek isterim. Çünkü İstanbul Sözleşmesi gerçekten kadınların kendi dertlerini bilerek oluşturdukları bir sözleşmeydi ve size demek istediğim, evet, İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçilmesinden vazgeçirin lütfen Sayın Bakan; kadınların sesini dinleyin.

Şimdi, 6284... Bununla ilgili bazı sorularım var. Bu kanundan, diğer kanunlardan doğan haklar, hâlâ yeterince anlatılmıyor. Mesela tedbirlerden kadın yararlandığında kendisine ücretsiz genel sağlık sigortası sağlandığından haberdar mı? Bunu hâkimler, savcılar biliyor mu 6284'te? 6284 tedbirlerini, kadınların özgün durumlarını, ihtiyaçlarını anlayarak gerçekten çözüm odaklı mı veriyorlar, vakaya özel mi veriyorlar, orada başkaca tedbirler uygulanabilir yapıyorlar mı? Mesela ben buna 4320'de de tanışım, başkaca tedbirler demesine rağmen, hâkimler motamot 2 tane tedbir uygular, o insanın özel bir durumu yokmuş gibi yaratıcı hiçbir şey uygulamazlar. Yani bununla ilgili mesela kadınları ve avukatları bilgilendiriyorlar mı, aynı şeklide nafakayla ilgili, mali desteklerle ilgili olarak da? Ben birçok kadının 6284'te böyle bir bilgiye sahip olmadığını düşünüyorum ve hâkimlerin de hatta bu bilgiye nedense sahip olmadıklarını ya da olmamayı tercih ettiklerini düşünüyorum. Bu tedbirlerin nasıl verildiğine ilişkin bir çalışmanız var mı? Yargı mensupları kanunun işlevini gerçekten özümsemişler mi, etkin kullanma yetkisine sahipler mi, bunu ölçüp değerlendirecek bir çalışma yaptınız mı, istatistiksel bir veri çalışmanız ya da yaptığınız eğitimlerin mesela sonrasında geri dönüşünü aldığınız, uygulamaları takip ettiğiniz bir çalışmanız var mı?

Velayet ziyaret hakları... Şimdi, burada da verilen kararlar gerçekten takip edilmeli. Örneğin başta babayla periyodik görüşme düzenlenmiş ama baba çocuğu anneye karşı kullanıyor, çocuğu aracılık etmeye zorluyorsa mesela bu karardan vazgeçilebilmeli. Zaten yasa hâkime de bu yetkiyi tanıyor, vazgeçebilme yetkisini. Veya diyelim ki çocuğun babayla görüşmeye ihtiyacı olduğu tespit edildi. Burada çocuk tesliminde adamla kadını karşılaştırmadan sanıyorum onunla ilgili yeni şeyleriniz var. Ama siz yeni bir iktidar değilsiniz, yani kusura bakmayın, eleştiriye açık olduğunuzu düşünüyorum, tahmin ediyorum. Hani, ben kırk yıldır bu mücadelenin içerisinde biri olarak yirmi yıllık bir iktidarı eleştiriyorum yani sadece sizi eleştirmiyorum, dediğim gibi şu anda yaptığınız, anlattığınız iyi şeyler olabilir.

Şimdi, burada az önce telefonla tekrar yazdım. Bir örneği özellikle söylemek istiyorum. Erkeği evin reisi, çocukları babanın mülkiyeti olarak gören anlayış gerçekten değişmedikçe babanın şiddet eğilimli olduğu hatta çocuğa doğrudan şiddet uyguladığı durumlarda bile çocukla babanın teması olmazsa olmaz kabul ediliyor, velayet ziyaret kararları böyle veriliyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Filiz Hanım, on birinci dakikadayız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – 2 çocuğu özellikle söylemem gerekiyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Lütfen...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Aynur Erzengin ve bu travmayı çocuğa yaşatan baba. Ben, size bunu özelde de söyledim. Bunu sizden özel olarak ve buradaki bütün vekillerden aslında rica ediyorum. Sizin yardımcılarınızdan değil ama gerçekten sizden rica ediyorum.

Bu baba hâkim ve Maraş'ta çocuğa istismar eden, cinsel taciz uygulayan bir baba. Bununla ilgili uzaklaştırma kararı var şu anda. 15 Haziranda bitiyor ve az önce yazıştım, “Çocuk korkudan tir tir titriyor.” diyor annesi, 11 yaşında bir çocuk. Uzaklaştırma kararı olmasına rağmen, bir hâkim babayla ilgili HSK de bir karar vermiş şimdi, soruşturmayla ilgili olumsuz bir karar ve oradaki soruşturmalarda da olumsuz kararlar çıkıyor. 6 raporu var bu çocuğun, 6 raporu var. Hangi cemaat, hangi tarikat bu adamı destekliyor? Gerçekten bunu bilmek istiyorum ve bu olay neden çözülüyor? Çocuğun sözleri şöyle: “Ben adalete karşı çok öfkeliyim.” diyor küçücük bir çocuk ve gerçekten annesi diyor ki “Yaşı küçük anlamıyor.” Ben diyorum ki: Biz de anlamıyoruz. Yani onun yaşı küçük anlamıyor olabilir ama biz de anlamıyoruz. Ben bu olayın çok fazladır peşindeyim ve bu olayı, bu Meclis çözemiyor yani gerçekten çözemiyor.

İkincisi de, babanın çocuğa cinsel istismarına dair bulguların olduğu rapora rağmen -yine uzman bir psikoloğun hazırladığı- İzmir Selçuk'ta boşanma davasının ardından Selçuk Asliye Hukuk Mahkemesi 3 yaşındaki Y.'nin geçici velayetini yine kendini istismar eden babaya veriyor. Bu hâkim görevde mi Sayın Bakan? Bu hâkimle ilgili herhangi bir şey yapılması düşünülüyor mu?

Son olarak yargı paketinde yine çocuğa yönelik istismar ve aklama...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Filiz Hanım, bütün Komisyon üyesi arkadaşlarım gözlerimin içine bakıyor, on ikinci dakika.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Vallaha ben başka bir yerde bu çocukları 100 kere dile getiriyorum ama...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çocuklarımızla alakalı yorumunuzu uzatmadan lütfen...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yorum değil bu, soru soruyorum yani özellikle bu soruların cevaplanmasını istiyorum ki 6284'le ilgili de daha çok soracağım vardı ama vazgeçtim hepsinden.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yazılı alabiliriz, Bakanlığa da verelim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yazılı cevap her zaman alamıyorum, onun için zaten özellikle sormak istediğimi belirttim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani elektronik kelepçeye alsaydım sormazdım burada ama nisanda sordum, cevap gelmedi, bunun için söylüyorum.

Özellikle katalog suçlarda -bu yeni yargı paketinde diyorsunuz- çocuk istismarı ve cinsel saldırı için de bu delil toplama hikâyesi geçerli olabilir. Çok riskli bir şey, gerçekten çok riskli bir şey çünkü bu olaylarda delil nasıl zor oluyor siz de biliyorsunuz ve zaten sunumunuzda da var. Yani kadınlar bunu söylemekte, konuşmakta zorlanıyorlar, ortaya çıkmakta zorlanıyorlar, çocuklar aynı şekilde. Bu düzenleme böyle yapılırsa eğer, deliller onlar için de zorunlu hâle gelirse şu anda olandan farklı olarak bu suçların faillerine cezasızlık yolu açabilir.

Son olarak da yine o düzenlemede avukatlar için, avukatın müvekkiliyle görüşmesi bekletililebilecek soruşturmanın amacını tehlikeye düşürecek durumlarda. Bu ülkeyi 90'lara döndürmeyin Sayın Bakan. O zaman, biz, avukatla görüşmediği için müvekkiller binlerce işkence vakasına tanıklık ettik. Bu uygulama da aynen buna hizmet edecektir yani buna dikkatinizi çekmek isterim.

Teşekkürler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımdan ricam, süreyi lütfen çok ekonomik kullanalım.

Buyurun Esin Hanım.

ESİN KARA (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlarımız; Komisyonumuza hoş geldiniz.

Ben de sunumunuzu dikkatle izledim, diğer bir komisyonda görevim olduğu için bir kısmını kaçırdım. Sayın Bakanım, konuşmanızın bir kısmında kadına şiddetin önlenmesine yönelik her türlü öneriye açık olduğunuzu söylediniz. Ben de arkadaşlarımdan farklı bir konuya değinmek istiyorum. Sayın Bakanım, kanunda yazılı sürelerin geçmesiyle dava ve cezaların düşmesini ifade eden zaman aşımı dava ve ceza zaman aşımı şeklinde ayrıma tabi tutulmaktadır ve kanunlarımızda belirlenmiş olan süre geçtikten sonra kamu davası açılmıyor, açılmış olsa dahi dava zaman aşımı gerçekleşmişse artık o davaya devam edilemiyor. Zira burada dava zaman aşımının gerçekleşmiş olması engel neden olmaktadır, buna karşılık kesinleşmiş bir karar kanunda belirlenmiş olan süre geçtikten sonra infaz edilememektedir. Burada yerine getirilmeye, infaza engel olan neden ise ceza zaman aşımının gerçekleşmiş olmasıdır, dava zaman aşımı ise ceza zaman aşımından daha kısa süredir.

Zaman aşımına tabi olan veya olacak cinayet davaları içerisinde bazıları vardır ki bunlar kadına yöneliktir. Ben de bunlara dikkat çekmek istiyorum. Bunlardan birisi Çağla Tuğaltay vakasıdır. Çağla, İstanbul Şişli’de 5 Haziran 2000 tarihinde 15 yaşındayken evinde boğazı kesilerek öldürüldü. Çağla’nın tırnaklarındaki deri ve tüy artıklarından DNA’sı tespit edilen katilin kimliği belirlenemedi, cinayetin dosyası faili meçhul olarak kaldı, 5 Haziran 2020’de zaman aşımı bakımından kapanması bekleniyordu, pandemi şartlarında bir süre uzatıldı, ailesi medya üzerinde gündem yaratma çabasında bulundu.

Sayın Bakanım, ibret verici bir diğer cinayet ise İzmir’de 1995 yılının Ekim ayında dayısı tarafından boğularak öldürülen Aynur T. vakasıdır. Aynur T.’nin cesedi babası, annesi ve dayısı tarafından Bayraklı’daki evlerinin önüne gömüldü. Ceset iki yıl burada bekletildi, ailenin evden taşınması nedeniyle de gömüldüğü yerden çıkarılarak, kemikleri bir koliye konularak Çiğli’deki evlerinin kilerinde saklandı. Aile, burada yedi yıl sakladıktan sonra Menemen’e taşındı, kemik dolu koliyi de yanlarına aldılar. BİMER’e gelen bir kayıp ihbarı neticesinde İzmir Emniyet Asayiş Şube Müdürlüğü Cinayet Büro Amirliği ekipleri olayı çözdüler. Anne, baba ve dayı bu olayda suçlarını kabul ettiler. Benim sorum şu oldu: 6 Mart 2017’deki duruşmaya sanıkların avukatları ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İzmir İl Müdürlüğü’nün avukatları katıldılar. Savcının talebi üzerine ve mahkemenin kararı da şu oldu: Mahkeme heyeti zaman aşımının süresi dolduğu için sanıklar hakkındaki kamu davasının ayrı ayrı düşürülmesine karar verdi.

Sayın Bakanım, bir faili meçhul cinayet işlendiği zaman ister kadın olsun ister erkek olsun aradan yirmi yıllık zaman aşımı geçtikten sonra katil ya da katiller bulunduğu zaman maalesef kamu davası düşüyor ve bu insanlar ceza almıyorlar. Türk Ceza Kanunu’muzun 81’inci maddesine “Faili tespit edilemeyen, kasten öldürme suçlarından dolayı dava zaman aşımı işlemez.” cümlesini getirmemizin bu sorunu çözeceğine inanıyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak da bu konuda bir kanun teklifi vermiştik.

Sayın Bakanım, benim diğer bir sorum ise şu olacak: Cezanın caydırıcılığı ilkesine dayanarak yasalarımızdaki kadına yönelik şiddet, kadın ve çocuk cinayetleri ve çocuklara karşı işlenen cinsel suçlarda yasalarımızdaki cezaları uygun ve yeterli buluyor musunuz, kamu vicdanının rahatladığını düşünüyor musunuz?

Umarım süremi düzgün kullanmışımdır.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI TUBA VURAL ÇOKAL – Teşekkürler Sayın Vekilim.

Sayın Hancıoğlu, buyurun.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakana ve Bakanlığımızın değerli bürokratlarına sunumları için teşekkür ediyorum.

Komisyonun bugüne kadarki çalışmalarının, burada yapılan sunumların, değerlendirmelerin ortaklaşma noktası şurasıdır: Kadına yönelik şiddetle mücadele alanında oluşturulacak politikalar bütüncül hâle gelmek zorunda ve politikaların tavizsiz bir şekilde uygulanması şart. Ülkemizin ne teoride ne pratikte bu noktada olmadığını hepimiz görüyoruz. Zaten o noktada olsaydık bugün bu Komisyonun kurulmasına ihtiyaç kalmayacaktı. Bu konu özelinde Adalet Bakanlığına düşen sorumluluk; hukuku tesis etmek, kanunları uygulanabilir kılmak. 6284 sayılı Kanun bu anlamda bizler için son derece önemli bir dayanak noktası, aslında bir yol gösterici. Bakanlığın tutumuna baktığımızda bunu görebiliyoruz, kanunun uygulanmasına ilişkin olarak Bakanlıkça yayımlanmış olan ikincil mevzuatlara yani genelgelere, tebliğlere, yönergelere bakıldığında bunu anlıyoruz. Ancak şu gerçeği göz ardı edemeyiz: İstanbul Sözleşmesi'yle atılan hatalı adımın ardından şimdi de 6284 sayılı Kanun'a karşı büyük bir saldırı kampanyası başlatıldı ve bu saldırının dozu gün geçtikçe artıyor, biz kadınlar için endişe verici bir boyuta ulaştı. Bir hatırlatma yapmak istiyorum, bu kanunun oluşum sürecinde Parlamento kadar, hak mücadelesi yürüten kadın örgütleri kadar Bakanlığın da büyük emekleri vardır. Bu kazanımı korumak zorundayız. Tabii, uygulamada yaşanan sorunları iyi analiz edip varsa bir aksaklık onları da gidermek hepimizin görevi fakat önceliğimiz 6284'e yapılan kara propaganda karşısında en güçlü şekilde savunmak olmalı. Sayın Bakanım, ben sizden bu kararlı duruşu da sergilemenizi istiyorum. Her şeyden önce bir kadın olarak bunu bekliyorum.

Sayın Bakan, sunumunuzda “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı” başlıklı slaytta -31 no.lu slaytta- bazı faaliyetler sıralanıyor; faaliyetlerden biri hâkim ve savcılara verilen seminer. 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasında yaşanan sorunlar ve çözümleri tartışılmış bu seminerde. Bu seminere ilişkin biraz ayrıntı verebilir misiniz? Hâkim ve savcıların bu kanunun uygulanması sırasında en çok karşılaştıkları sorunlar hangileriydi? Sorunların çözümü konusunda hangi yöntemler benimsendi?

Bir de 49 no.lu slayttaki silah konusuna işaret etmek istiyorum. Sadece geçen yıl 10.300 ruhsatlı silahın 6284 sayılı Kanun'un amir hükümleri doğrultusunda kolluğa teslim edilmiş olması çok önemli bir ayrıntı. Bunlar ruhsatlı silah ve bu silahlar sahipleri 6284 sayılı Kanun'da işaret edilen şiddet türüyle alakalı kişilerdir. Silah bulundurma ve taşıma ruhsatlarının veriliş koşullarının gözden geçirilmesi ihtiyaç hâlini almıştır. Sizin bu konudaki düşüncelerinizi öğrenmek istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Neslihan Hanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Atabek, buyurun.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; hoş geldiniz.

Sayın Bakanım, sunumunuzdan oldukça faydalandık, çok teşekkür ediyoruz. Özellikle adli görüşme odalarının dezavantajlı bireyler için çok önemli olduğunu düşünüyorum. İnanıyorum ki daha da yaygınlaştırılacak. 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen önleyici ve koruyucu tedbir kararlarının uygulanması sırasında ortaya çıkan sorunların giderilmesi ve yol gösterici olması amacıyla 20/2/2015 tarihli 154 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un

Uygulanması Konulu Genelge 2019'da güncellendi. Genelgede tedbir kararlarının daha etkili ve hızlı uygulanması için düzenlemeler de yer alıyor. Tedbir kararlarının uygulanma sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair yapılmış bir çalışmanız var mı?

Sayın Bakanım bir diğer sorum da şu: Şiddetle mücadelede şiddet uygulayanlara yönelik çalışmaların çok önemli olduğu bir gerçek. Kadına karşı şiddet eylemleri nedeniyle ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülere öfke kontrolü ve diğer eğitimler dışında çalışmalarınız var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Atabek, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bankoğlu...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Benden önce basmışlardı Semra Hanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun Sayın Bankoğlu.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Önce Semra Hanım başlasın, isterseniz sözü ona verin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani partimizi kapatacaksınız ama sözümüzü de önceden kapatmayın.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, buradan, sıradan gidiyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Olmuyor öyle, gitmiyorsunuz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yani teknik olarak.

Buyurun Sayın Bankoğlu.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Peki.

Sayın Bakan, sunumunuz için teşekkür ediyoruz. Ben konuşmama 2016 yılında otuz altı yıllık eşi Ali Rıza Özpolat tarafından silahla vurularak öldürülen Halide Özpolat'ı, 2020'de Musa Orhan tarafından tecavüze uğrayarak intihara sürüklenen İpek Er'i hatırlatarak başlamak istiyorum. İpek Er 18 yaşındaydı, tecavüze uğradıktan sonra intihar etti ve bu resmi göstermek istiyorum size. Bana 17 yaşında genç bir kız çizip bu resmi verdi, 17 yaşında ve toplumdaki kadın olmayla ilgili algısı bu. "Kadınlar duyulmuyor, kadınlar görülüyor." diyor, çok da haklı.

Yine, 2021'de sizin de bildiğiniz üzere eski eşi İbrahim Zarap tarafından çocuğunun gözü önünde ve sokak ortasında dövülen Emriye Metoğlu'nu ve yine 2018'de boşanma sürecindeki eşi Reşat Yaman tarafından bıçaklanan Azize Yaman'ı hatırlatmak istiyorum. Neden hatırlatmak istiyorum biliyor musunuz Sayın Bakan? Çünkü Türkiye'de mağdurun değil, suçlunun adaletle olan güvenini anlatmak için. Halide Öztoprak'ın 20 celselik upuzun davasında "Bana yemeğimi yapmıyor." savunmasını yapan Ali Rıza Öztoprak önce ağırlaştırılmış müebbet cezasına çarptırıldı, sonra mahkeme suçun haksız tahrik altında işlendiğine karar verdi ve cezayı önce yirmi dört yıla sonra da sanığın -tırnak içinde söylüyorum- iyi hâlden dolayı yirmi yıla düşürdü. Sayın Bakan, ikimiz de hukukçuyuz, gayet iyi biliyoruz ki bu adam büyük ihtimalle cezasının yalnızca üçte 2'sini yatıp çıkacak yani on iki yıl. Bir kadını, bir eşi öldürmenin cezası on iki yıldan ibaret.

Gencecik bir kız İpek Er. Sanığın yargılandığı suç tecavüzdü, bir katalog suçuydu yani ortada somut bir delil olmamasına rağmen tutuklu yargılanması gerekiyordu ama ortada somut deliller olmasına karşın tutuksuz yargılanıyor ama bu duruma isyan eden Sanatçımız Ezgi Mola iki yıl dört ayla yargılanıyor. Bir hukukçu ve Adalet Bakanı olarak bu konuda vicdanınız ne söylüyor Sayın Bakan? Söylediğiniz koruma tedbirleri var; tabii, ulaşılabilirse.

Sizin de sosyal medyadan takip ettiğiniz Emriye Metoğlu eski eşi İbrahim Zarap tarafından öldürülsüye dövülmeden önce defalarca koruma tedbirine başvurmuştu ama başarılı olamamıştı. Koruma tedbiri almak da yetmiyor ne yazık ki Sayın Bakan. Kolluk güçleri koruma tedbirlerini hakkıyla uygulamakta zorlanıyorlar. Nitekim Azize Yaman koruma altında olmasına rağmen bıçaklandı. Suçlu sadece iki yıl dokuz ay cezaya çarptırıldı. Bu tutuksuz yargılama meselesi çok önemli. Bahsettiğim Azize Yaman örneğinde, mesela, bıçaklayan eş tutuksuz yargılanıyordu ve kadın başına bir şey gelecek korkusuyla davalarına bile gidemiyordu. Nitekim, haklıymış, sokak ortasında bıçaklandı.

Sözün özü, Sayın Bakan, bir ülkede adalet çarkı bir türlü mağdur kadının lehine dönmüyor. Katiller ya tahrik altında ya iyi hâlli. Şiddetten kaçan kadın koruma tedbirlerine ulaşmakta zorlanıyor. Ulaşsa da bu tedbirler sanki bir lütfümüştü doğru bir şekilde uygulanmayabiliyor. Dolayısıyla, bu gibi suçlarda uygulanan ceza indirimleri, tutuksuz yargılanma uygulamaları, iki yıldan on yıla kadar sürebilen uzun dava süreçleri oldukça kadına yönelik şiddeti önleme konusunda bu ülke bir adım dahi ileri gidemez. Biz hızlı ve adil yargılanma diyoruz Sayın Bakan. Koruma tedbir taleplerinin ciddiye alınmasını ve tedbirlerin ciddiyetle uygulanmasını savunuyoruz.

Bir başka konu İstanbul Sözleşmesi. Biliyorsunuz, bir gece yarısı kararıyla, tek bir kişinin kararıyla İstanbul Sözleşmesi'ni feshetme girişiminde bulunuldu. Merak ediyorum, size fikriniz soruldu mu Sayın Bakan? Çünkü az önce dediniz ki: “Kadına yönelik şiddeti siyasi partiler üstü alıyoruz biz, bunu politika malzemesi olarak görmüyoruz.” Ama ben diyorum ki işte, tam da bu sebeple kadına yönelik şiddet politiktir ve bunu da ne yazık ki sizin iktidarınız yapmıştır. Sayın Cumhurbaşkanı tek başına verdiği bir kararla bu sözleşmeden çekilme kararı almıştır. Bir kere bu hukuken doğru değildir, bu konudaki fikrinizi de merak ediyorum. Çekilme kararından on bir gün önce bir tartışma programında şöyle bir açıklamanız var: Bu sözleşmeyi şiddete karşı önemli bir enstrüman olarak nitelendiriyorsunuz sonrasında da çekilme kararıyla ilgili diyorsunuz ki: “Türkiye Büyük Millet Meclisi katılmayı onaylar, yürütme de bunu bir kararla yürürlüğe koyar; yürürlüğün aynı şekilde durdurulması ve feshi yürütmenin yetkisindedir.” Yani, sizin hiç mi tasarrufunuz yok Sayın Bakan, hiçbir inisiyatif alanınız yok mu?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aysu Hanım...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sözleşme, yasama erki Meclis tarafından onaylanmış bir sözleşme, yürütme yetkisinde değil ki. Eğer öyle olsaydı Sayın Cumhurbaşkanı sırf yürürlükte diye bütün kanunları bir gecede feshetme yetkisine sahip midir ya da Medeni Kanun'u? Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden tek kişinin kararıyla Sayın Cumhurbaşkanı çıkabilir mi diyorsunuz o zaman? Acaba bir hukukçu olarak Meclisin onayladığı bir sözleşmeyi nasıl oluyor da yürütme içerisinde görüyorsunuz? Lütfen açıkla mısınız?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aysu Hanım, sorularınızı kişiselleştirmeden sorarsanız, temiz bir dille sorarsanız memnun olurum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Çıkış kararı 1 Temmuz'da yürürlüğe girecek. Hadi, diyelim ki siz haklısınız Sayın Bakan, bir hukukçu olarak öyleyse bu çıkma kararına karşı Danıştayda açılmış, üstelik yürütmeyi durdurma talebiyle açılmış sayısız derdest dava var, neden görüşülüyor, neden bekletiliyor? Bunu merak ediyorum.

“Bizim için kadına yönelik şiddetle mücadele bir insan hakkı mücadelesi.” dediniz, Anayasa'mızın 90'ıncı maddesi, insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerin kanunlardan daha üstün olduğunu söylüyor ve biz Türkiye olarak tarihimizde ilk defa insan haklarına dayalı bir uluslararası sözleşmeden çıkma girişiminde bulunduk. Madem kadın meselesi sizin için de bir insan hakkı meselesi öyleyse bu konuda tek bir kişinin kararıyla hareket edilmesi sizce hukuka, insan hakkına nasıl uygun?

Bir başka konu, çocuk istismarı, çok önemli bir konu. 2016'dan bu yana Ceza Kanunu'nun 103'üncü maddesinde düzenlenen çocuk istismarı konusunda af talepleriyle karşılaşıyoruz. En son buraya gelen TİHEK Başkanı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanı Sayın Süleyman Arslan burada yaptığı sunumunda 15 yaşındaki çocukların nikâhının insan hakkı olduğunu söyledi, bunu savundu. Adalet Komisyonunda geçenlerde görüşülen Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun Teklifi'nde...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aysu Hanım, TİHEK Başkanının yapmış olduğu açıklama...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bağlayacağım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Dokuzuncu dakikanız.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – ...AKP'li bir milletvekili cezaevlerinde TCK 103 çerçevesindeki hükümlülerin yasal olarak evli olduklarını, aile birliklerinin korunması için ceza ertelemesinin değerlendirilmesini istedi. Biz bu konudan çok sıkıldık Sayın Bakan. 18 yaş altı çocuktur ve çocuk istismarında da rıza iddiası olmaz. Nitekim toplumun yaklaşık yüzde 100'ü, yüzde 95'e yakını 18 yaşın altındaki evlilikleri onaylamıyor. Türkiye'de bakın, yargıç kararıyla 16, aile izniyle 17 yaşında evlenilebiliyor ki bu yukarıda bahsettiğim laflar bu yaşlardan küçük olan çocuklarla yapılmış evlilikler için. 15 yaşında bir kız çocuğunun evlilik rızası yoktur ve olamaz. Bu bir istismardır. Bakın, Judith Butler'in bir sözü var, diyor ki: "İnanç yapısı o kadar güçlüdür ki bazı şiddet türlerinin haklı gösterilmesine veya şiddet olarak değerlendirilmesine izin verir." Lütfen yanlış referanslarla çocuk yaşta ve zorla evlendirmeyi meşrulaştırmayalım. Siz de bu konuda lütfen fikrinizi açıklayın, acaba ne düşünüyorsunuz? Gerçekten merak ediyorum. Ve bu çocuk istismarcılarıyla ilgili, onları aklama girişimlerini önlemeyle ilgili bir çalışmanız var mı? Bunu da merak ediyorum.

Son olarak söylemlerle ilgili bir şeyden bahsedeceğim. Sayın Cumhurbaşkanının birkaç tane lafını söyleyeceğim; 2009'da diyor ki: "Yalnız bırakılan ya davulcuya ya zurnacıya..." 2010'da zaten kadın erkek eşitliğine inanmadığını ifade ediyor, 2011'de tavan yapmış kadına yönelik şiddet vakalarının abartıldığını söylüyor, 2016'da "Çalışıyorum diye annelikten imtina eden bir kadın aslında kadınlığını inkâr ediyordur." diyerek çalışan annelere öğüt veriyor.

Son olarak da bir siyasi parti lideri olan kadına "Bekle, daha neler gelecek başına." diye tehdit eden bir yaklaşım var. Bunları daha önce söyledik. Çünkü toplumda bir şeyi değiştirmek için önce söylemlerimizi değiştirmemiz lazım.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – "Şiddete karşı sıfır tolerans." diyor Sayın Cumhurbaşkanımız. Her zaman, kadının geçtiği her yerde...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Benzer bir mesele... Yani siz söylemlerinize dikkat ettiğiniz için belki bu söylemleri hatırlatmak istedim. Biz söylemlerimizi değiştirmedikimiz sürece toplumda hiçbir şeyi değiştiremeyiz Sayın Bakan.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Siz konuşurken arkadaşlarımız müdahale etmiyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Şiddet haberlerini veren medya var, gazetelerde sanığın adı yok. Sanığa ne olduğu yok Sayın Bakan. Ya kaçmış ya aranıyor ya da hiçbir şey yazmıyor. Bu gibi şeyler de insanlarda suçun cezasının olmadığı algısı yaratıyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aysu Hanım, sözlerinizi toparlar mısınız? On ikinci dakikadasınız.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani ben sözlerimi tamamlayayım, siz söz alın, böyle müzakerede bulunalım. Ben siz konuşurken sözünüzü bölmüyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aysu Hanım, sözlerinizi tamamlar mısınız?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Söz alıp devam edebilirlerse...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama siz sırtınızı dönerek konuşunca ben zamanı...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Çünkü ben Sayın Bakana konuşuyorum, Komisyon üyelerimiz çok değerli, benden sonra söz alıp dile getirirlerse ben de onlara cevap vermek isterim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tamam.

Siz de Sayın Cumhurbaşkanımıza, Bakanımıza yönelik kullandığınız dili lütfen temizlerseniz arkadaşlarımız müdahale etmez.

Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben gayet temiz bir dille konuşuyorum, tehdit etmiyorum kimseyi. Siyasi eleştiri yapıyorum. Müsaade edin, bitiriyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Siyasi eleştiri bunlar.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkanım, burada ne hakaret var ne de...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Şahin, Aysu Bankoğlu avukat, kendisini savunabilir.

Sayın Bankoğlu, buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanına hiçbir şey söylemeyeceksek, Sayın Bakana hiçbir şey söylemeyeceksek, iktidara hiçbir şey söylemeyeceksek o zaman biz burayı terk edelim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Konuşmanın maksadı ne?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Biz siyasi eleştirimizi yaparız, gayet temiz bir dille, nazik bir şekilde söylüyorum, siz de bize cevap verirsiniz, karşılıklı müzakerede bulunuruz. Bu gayet normaldir. Burada bir siyasi partiyi temsilen bulunuyoruz. “Kadına şiddeti politik görmüyorum.” diyen Sayın Bakana da kadına şiddeti nasıl politize eden bir iktidar olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Buna inanmıyorsanız ve bunun doğru olmadığını düşünüyorsanız benden sonra söz alırsınız, Sayın Başkan herkese söz veriyor, söylersiniz. Ve ben Sayın Bakanın zaten bunların tümüne çok güzel bir şekilde cevap verebilecek yetenekte olduğunu da düşünüyorum. O da bir hukukçu, kendisi cevap verir ama dilin çok önemli ve kıymetli olduğunu düşünüyorum.

Son bir şey, aile ara buluculuğuyla ilgili. Sayın Taşcıer belirtti ama İstanbul Sözleşmesi boşanmalarda ve kadına yönelik şiddette ara buluculuğun olmaması gerektiğini söylüyordu ve şimdi siz aile ara buluculuğundan bahsediyorsunuz. Mahkeme temelli aile ara buluculuğu olarak geçiyor İnsan Hakları Eylem Planı’nda. Bu ne demek Sayın Bakan, açabilir misiniz lütfen?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bankoğlu, teşekkür ediyorum.

Buyurun.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Hoş geldiniz Sayın Bakan. Sunumuzun için de teşekkürler.

Öncelikle, kadınlara yönelik uygulanan şiddetin cezasız kalmaması ve adalet duygusunun yerine getirilmesi oldukça önemli.

Bir diğer önemli husus ise yargılama sürecinde adil bir yargılamanın yerine getirilmesi ve faillerde caydırıcı bir etki bırakması. Adil yargılamanın olmadığı süreçlerde erkekler de cesaret almakta ve “Zaten ceza almayacağım veya düşük bir ceza alacağım.” diyerek aslında erkekleri şiddete teşvik etmekte ki çoğunlukla da öyle oluyor.

Bununla beraber bugün Türkiye’de olan şey sadece faillerin adil yargılanmaması değil, aynı zamanda kadına yönelik şiddetle mücadele eden kadınların da yargılanır hâle gelmiş olması. Ciddi anlamda bir yargı taciziyle karşı karşıya kadınlar. Daha dün buna benzer bir olayla karşılaştık. Kadınlar dün adliyedelerdi, 33 kadın yargılanıyordu ve kadın mücadelesi yürüttükleri için yargılanıyorlardı ve basın açıklaması yapmak isterken bir daha kolluk kuvvetlerinin şiddetine maruz kaldılar ve duruşmaya katılamadılar; tekrar gözaltına alındılar çünkü.

Bir diğer mevzu, evet, kadınlar yargılanıyor ve kadınların yargılandığı mevzular “8 Mart’a neden katıldın?” “25 Kasım yürüyüşüne neden katıldın?” veya “Mor konvoyu neden katıldın?” ve benzeri sorular soruluyor ve bu yapılan etkinliklerin birçoğu da izinli bir şekilde yapılmış etkinlikler oluyor.

Bir diğer mevzu evet, cezaevlerinde de kadınlar var ve cezaevlerinde de kadınlar yine şiddetle karşı karşıya kalıyorlar; psikolojik şiddet, fiziksel şiddet ve benzeri şiddet çeşitleriyle karşı karşıya kalıyorlar. Bu, pandemi sürecinde özellikle artmış durumda. Kadınlara gazeteler, dergiler verilmiyor cezaevlerinde.

Yine, çocuklu kadınlar var cezaevlerinde ve birçok etkinlik şu an pandemi gerekçesiyle yasaklanmış durumda. Evet, pandemi gerekçesiyle kimi tedbirler almak gerekiyor ama bu tedbirler sadece tutuklulara değil, aynı zamanda oranın çalışanlarına da uygulanması gereken tedbirler. Ama biz şunu görüyoruz: Cezaevi personeli doğum günü partileri yaparken veya kimi etkinlikler yaparken kadınlar bu etkinliklerden faydalanamıyor ve buna rağmen kadınlar Covid’le karşı karşıya. Yakın zamanda Diyarbakır’da cezaevinde 7 kadının corona testi pozitif çıktı ve birçok haktan ihlal edildiler, sağlık hakkı dâhil. Çünkü kapanma sürecine gelmişti, kantin ve revir kapalıydı. Tedavileri dahi yapamadı.

Tabii, yine kadınların karşılaştığı bir diğer mevzu cezaevlerinde, denetimli serbestlikten faydalanamamaları ve buna gerekçe olarak da pişmanlık yasası veya diyelim ki “Kütüphaneden şu kadar sayıda kitap almış, bu kadar sayıda almamış.” veya “Gardiyana serzenişte bulunmuş.” ve benzeri gerekçelerle infazları yakılmakta. Yakın zamanda Diyarbakır Cezaevinde Şükriye Gezgin adlı kadın tutsak işkenceye maruz kaldı, kötü muameleye maruz kaldı ve tek gerekçe memurlardan sigara istemiş olması ve havalandırmaya çıkarılarak memurlar tarafından şiddete maruz kaldı. Bu, baro, İHD ve Rosa Kadın Derneği tarafından da rapor edildi. Rapor belki sizlere de ulaşmıştır. Bu tutsak adli muayene için hastaneye götürüldü, ters kelepçeyle götürüldü evet, ters kelepçe de bir şiddet yöntemidir aslında ve orada, hastanede “Bana işkence uyguladılar.” dediği için apar topar, muayenesi yapılmadan tekrar cezaevine götürüldü.

Musa Orhan’a arkadaşımız değindi, Ezgi Mola’ya, ona o yüzden değinmeyeceğim. Bir diğeri Gülistan Doku. Gülistan Doku’nun da hâlâ faili yakalanmış değil, faili biliniyor ama. Şüpheli kişi hâlâ dışarıda.

Yine, İstanbul Sözleşmesi’ne dair arkadaşlarımız değindi. Evet, kadına yönelik şiddeti insan hakkı mücadelesi olarak değerlendirmişsiniz ama İstanbul Sözleşmesi de tam da bunu söylüyor aslında.

Bir diğeri, öz savunmasını yaptıkları için şu an cezaevinde olan çok sayıda kadın var ve yargılanan kadınlar var. Erkeklere kadınları katlederken haksız tahrik indirimleri uygulanıyorken kadınlara bu indirimler uygulanmamakta; Nevin Yıldırım bunlardan birisi, yine benzer çok sayıda kadın var Name Öztürk, Gurbet Çetinkaya, Semra Özata gibi. Yine, bazı örneklerle değinildiği için değinmeyeceğim ama haksız tahrik indiriminden yararlananlar var. İşte, Doktor Filiz Y.K.’yi öldürdüğü için İ.K isimli kişi “Ben de can havliyle kendisine bir kez vurdum, aramızda yaşanan bir arbede sonucu oldu.” diyerek tahrik indiriminden yararlandı. Halide Özpölat’a arkadaşımız değindi, o yüzden onun

örneğine değinmeyeceğim. Yine, Emine Akgül'ün eşi de “Evin içinden erkek sesi geliyordu, o yüzden öldürdüm.” dedi. Yani her zaman erkeklerin bir gerekçesi var ve maalesef bu gerekçelerle haksız tahrik indiriminden yararlanıyorlar.

Bir diğeri, sunumunuzda bahsettiniz, adliyelerde aile içi kadına yönelik şiddet bürolarının kurulduğunu söylediniz. Bu bürolarda çalışan personele toplumsal cinsiyet eşitliği ve erkek şiddetine dair düzenli eğitimler veriliyor mu? Şu ana kadar kaç başvuru aldı bu bürolar?

Bir diğeri, 6284'ten bahsettiniz ama bunun yeterince etkin bir şekilde uygulandığını düşünmüyoruz ve İstanbul Sözleşmesi'nin feshiyle beraber bu uygulamanın daha da sıkıntıya gireceğini düşünmüyoruz çünkü temelini oradan alan bir yasa. Ayşe Tuba Arslan eşi tarafından 23 kez şiddete maruz kalıyor ve 23 kez suç duyurusunda bulunuyor. Bu suç duyurularının 5'i delil yetersizliği gerekçesiyle takipsizlikle sonuçlanıyor. 6284 sayılı Yasa çerçevesinde 23 kez tedbir kararı alınmasına rağmen Ayşe Tuba Arslan şunu söylüyor: “Ben öldükten sonra mı bu kişiyi tutuklayacaksınız?” diyor ve katile tedbir kararı verilmesine rağmen herhangi bir cezaevi uygulaması yapılmıyor. Bu da aslında sizin bahsettiğiniz tekrarlanmış suç olmasına rağmen bu uygulama yapılmıyor ve 23 kez suç duyurusunda bulunmuş bu kişi.

Bazı nitelikli suçlardan tutuklu, hükümlü olan kişilerin cezaevinden tahliyeleri durumunda kolluk birimlerine bilgilendirme yapıldığını söylediniz ama mağdura tehlike oluşturabilecek hâllerde bilgilendirme yapıldığını söylediniz. Ama bence, bu ilk yapılması gereken kişi aslında mağdurun kendisidir çünkü cezaevinden çıkan kişilerin ilk yaptıkları şey aslında benzer girişimlerde bulunmak, ilk yaptıkları şey kadının kapısına dayanmak oluyor.

E-kelepçe uygulamasına arkadaşlarımız değindi, o yüzden ona da değinmeyeceğim.

Adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinden bahsettiniz. Bu bürolara kaç başvuru yapıldı, kaç kişi psikososyal destek gördü ve kaçına hukuki destek sağlandı bu bürolarda?

Sorularıma geçeyim. 8 Mart, 25 Kasım etkinliklerine katılmak neden suç olarak görülüyor ve iznili olduğu hâlde neden suç olarak görülüyor?

Cezaevlerinde insan hakları ihlali gibi konulara dair ne gibi çalışmalar yapılmakta? Cezaevi personeli özellikle kadın mahpuslara şiddet uyguluyor. Buna dair herhangi bir cezai yaptırım oldu mu? Kaç kişi bundan dolayı şu an soruşturma gördü? Resmî görevlilere kadına yönelik şiddet davalarında taviz mi verilmekte? Yine, İpek Er davasında Musa Orhan neden tutuksuz yargılanıyor? Gülistan Doku'da Zaynal Abakarov neden tutuksuz bir şekilde yargılanıyor?

Kadına yönelik şiddet davalarında erkeklerin tahrik indirimi, iyi hâl indirimi aldığı birçok davaya şahit oluyoruz. Bu indirimlerin adaleti sağlamada olumlu bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Erkek şiddetini daha çok teşvik etmiyor mu bu?

Hedef 6.4'ten bahsettiniz, “Adalet sisteminde kadın haklarına ilişkin uygulamalar gerçekleştirileceğiz.” dediniz. Bunu biraz somutlaştırabilir misiniz, bu uygulamaları?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Güzel, sözlerinizi toparlar mısınız?

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Son sorularım.

Koordinasyon toplantılarından bahsettiniz. Bu toplantılara STK'ler, dernekler, yine yerel yönetimler dâhil ediliyor mu, onların da fikirleri alınıyor mu?

Koruma kararı olduğu hâlde öldürülen kadın sayısı son beş yılda kaçtır?

Son İnfaz Yasası'yla dışarıya salınan kaç şiddet faili var ya da ayrıca şiddet davası olan kaç fail var ve dışarı çıktıktan sonra benzer pratikler gösteren kaç kişi var? Bizim basından gördüğümüz kadarıyla, dışarı çıkar çıkmaz ilk işi eski eşi veya birlikte olduğu kişiye gidip onu katletmesi ve benzeri örnekler oldu. Buna dair bir rakam var mı elinizde?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Güzel, teşekkür ediyorum.

Birkaç bilgi düzeltmesi yapacağım ama sonra yapacağım.

Öncelikle, sözü Sayın Aydemir'e veriyorum.

Mutlu Hanım, buyurun.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Sayın Bakanım, kıymetli Adalet Bakanlığı yetkilileri; sunumunuz için hepinize teşekkür ediyorum, hoş geldiniz.

Adalet Bakanlığınca, Sayın Cumhurbaşkanımızın mottosu olan “Kadına karşı şiddete sıfır tolerans.” ve “Kadına yönelik şiddet insanlık suçudur.” ilkeleri doğrultusunda 2020’de önemli düzenlemelerin hayata geçirildiğini biliyoruz. Bu kapsamda mağdurların adli süreçte bilgilendirilmesi ve psikososyal destek hizmetlerinden yararlanabilmesi amacıyla ülke genelinde kurulan adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğünün kurulması da son derece önemlidir.

Sayın Bakanım, sunumunuzda yer verdiniz ancak ben teyit ve önemine binaen tekrar sormak istiyorum. Adli destek ve mağdur hizmetleri oldukça yeni uygulamalar olmakla beraber, özellikle ısrarlı takip konusunda bu zamana kadar sunulan hizmetlere ilişkin verileriniz nedir?

Bir de ayrıca bir kadınla ilgili dosyayı da ben sormak istedim. Derya Kartal dosyası Sayın Bakanım. Sanık hakkındaki suçlamalar dolayısıyla beraat etmiş yani beraatine karar verilmiş 14/4/2020 tarihli celsede. Bu dosyada aslında sanıkla ilgili suçlamalar mağdurun ifadelerinde çok net ortadaydı, açıkça belirlenmişti ve mağdur bu noktada biraz yalnız kalmış gibi geliyor bana Sayın Bakanım. Bu konuyla ilgili bilgi verebilir misiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Aydemir, teşekkür ediyorum.

Sayın Çokal, buyurun.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlarımız; sunumunuz için teşekkür ediyorum, hoş geldiniz diyorum.

Kadına yönelik şiddetin tüm dünyada artmasının nedeni, kadına yönelik şiddetle mücadele etmesi gereken kurumların ve bu kurumların personellerinin konuyu bazen yeteri kadar ciddiye almaması, hatta aile içinde yaşanan şiddete gerekli önlemleri almak yerine bastırmaya çalışması. Burada gerek güvenlik güçlerinin gerekse adli personelin kadına yönelik şiddeti küçümsememesi, aile içi şiddet olarak görmemesi çok önemli. Bu bağlamda, Adalet Bakanlığı personelinin kadına yönelik şiddete bakışını, yaklaşımını inceleyen bir araştırma yapıldı mı, yapılmadıysa böyle bir çalışma yapılması planlanıyor mu?

Bir ikinci sorum: Mahkemeler tarafından verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararlarında son yıllarda bir artış olduğu görülüyor. Size göre bu artışın nedeni yaşanan olayların artması mı, yoksa kadına yönelik şiddete daha hassasiyetle yaklaşılması mı?

Bir üçüncü sorum: Covid-19 pandemi sürecinde tedbir kararları ve uzaklaştırma kararlarının az olduğu söyleniyor. Buna dair bir istatistiki verileriniz var mı?

Teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Çokal, çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, saat beş buçuk ve Sayın Bakanımızın saat yedide programı var ve söz vereceğim daha 6 arkadaşımız var. Sözü vermeden önce, sözleriniz maksimum beş dakika...

Hacı Ahmet Hocam, mümkün olduğunca sözlerinizi kısa tutarsanız memnuniyet duyacağım.

Buyurun Hocam.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Değerli Bakanım, hoş geldiniz.

Mümkün olduğunca kısa tutarak soruyorum. Hakikaten, hem kanuni düzenlemeler hem yasal gelişmeler, onun dışında Cumhurbaşkanlığının konunun üzerinde hassasiyetle durması, daha başka bakanlıkların ve kurumların da konuya eğilmesiyle ben istatistikler üzerinde bir değerlendirme yaparak sorumu sormak istiyorum. Önce çok sevinmişim, alınan tedbirler ne kadar verimli olmuş ki rakamlar bir anda yarı yarıya inmiş diye. Sonra dedim ki daha 2021'in Mayıs, Haziran ayındayız, ilk beş aylık rakamlar bunlar 2,4'le çarptığımda aşağı yukarı stabil duruma geldiğini gördüm. Bu istatistiklerde, sizin de konuşmanızda ifade ettiğiniz gibi -istatistiklerin yeni tutuluyor olmasının ve bilinçlenmenin artmasının belki rakamlara yansımaları da göz önüne almak lazım ama- bir artış söz konusu. Burada, elektronik kelepçede özellikle çok fazla artış söz konusu, bunu neye bağlıyorsunuz?

Bir de, elektronik kelepçeyi Türkiye'de imal edebiliyor muyuz? Maliyet hesapları olarak nasıl bir bilgi vereceksiniz bize? Bunca çabaya rağmen hâlâ bizim kadın katliyle karşı karşıya kalmamız sizce neye bağlanabilir? Yani hakikaten, İçişleri Bakanımızı dinledik, Diyanet İşleri Başkanlığımızı dinledik efendim, Millî Eğitim Bakanlığını dinledik, sizi dinledik, fevkalade, güzel çalışmalar yapılmasına rağmen hâlâ bu noktada verimli bir sonuç alamayıp neye bağlıyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Şahin, buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sevgili üstadım üstte kalan süreyi bana verdi.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Şahin, çok istirham ediyorum, Sayın Bakanıma altıda biter demiştik.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Üstünden tık, tık, tık geçeceğim, birçok arkadaşım da söyledi ama detaylarını görüşürüz sonra.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Tekrara düşmeden Suzan Hanım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Peki.

Sayın Bakan, sevgili bürokratlar; hoş geldiniz.

Sunumlarınız için çok teşekkür ederiz.

Olumlu adımlarınızı elbette takdirle karşılırsınız ancak şiddetin artarak devam ettiği sonucunu görünce bunların yetersizliği ortada, daha farklı şeyler, daha farklı politikalar geliştirmek gerekliliği ortada.

Şiddeti önleme gerçekten politiktir, ben buna inanıyorum. Şiddeti önleme kararlı bir iradeyle olur. Önlemeye ilişkin, doğumdan ölüme her aşamada sağlanacak bu üretilen politikalarla ve bunların uygulanmasıyla, kararlılıkla mümkün olabilir. Mevcut yasalar ile yasaların uygulanması

arasındaki farkın ölçülebileceği alanlardan birisi olarak da adalete erişim, haklardaki eşitlik ve gerçek eşitsizlikler arasındaki çelişkiyi de ortaya çıkarmaktadır. Bu anlamda, kadınların adalete erişimi önündeki engeller, etkin kovuşturma ve soruşturma yürütülmemesi, faillerin gereken cezaları almaması vicdanları yaralamakta, cezasızlık politikaları kadınlara şiddet uygulayanları, kadın katillerini daha da cesaretlendirmektedir. Kadın cinayetleri davalarında en çok başvurulmuş ceza indirimini gerekçeleri olarak haksız tahrik, mahkemede iyi hâl, sanığın akıl sağlığının yerinde olmadığı iddiaları, rapor bekleme sürelerinin uzun olması... Davalarda ne yazık ki birçok hâkim evrensel insan hakları ve değerlerinden uzak kararlara imza atmaktadır. Mahkemede sırf kravat taktığı için indirim alan katiller olduğu gibi “aşırı sevgi, tutku” gerekçeli indirimler uygulanmakta, başka bir davada failin mesleği “Toplumda önemli yeri var.” diyerek gelecek indirim, saygın tuttum indirim, “Pişmanım.” dediği için pişmanlık indirim, “Anlık öfkeyle oluşmuştur.” diyerek cinnet indirim gibi birçok ceza indirimleriyle karşılaşmaktayız. Biraz önce arkadaşlarım örnekleriyle bu durumları -yaşanan örneklerde- bilginize sundu. Önce, yaşam hakları ihlal edilen kadınlara “Erkekliğime laf attı.” “Bana küfretti.” “Çocuğum benden değil, başka biriyle görüşüyordu.” diyerek indirim almaya çalışanlar da var. Burada indirim alamazlarsa “Çok pişmanım, anlık bir öfkeyle oldu.” gibi söylemlere başvuruyorlar ya da sığınıyorlar, o da olmazsa kravat takıp indirim almaya çalışıyorlar. Bu örnekler, açıkça yasada tanımlı indirimlerin suistimal edildiği örneklerdir. Bunların karşısında ortaya çıkan adaletsizlik ve cezasızlık süreci kadınları çaresizliğe sürüklüyor. Şiddet, istismar, taciz, tecavüz faillerinin serbest bırakılması da büyük bir sorun. Kadınlar, seslerini sosyal medyada duyurmaya çalışıyor; bu büyük bir sorun, sosyal medyaya ulaşamayan kadınlar içinse daha büyük bir sorun var. Etkin kovuşturma, şiddetin son bulması için oldukça önemli. Caydırıcı cezalar olmadığı sürece “Ne de olsa üç, beş yatar, çıkarım.” diyerek şiddet uygulayanlar daha da cesaretlendiriliyor. Kadınlar 1 kişi daha eksilmek istemiyor, gerçek adaletin sağlanması konusunda kararlı bir irade istiyor ve bunu da sizden bekliyoruz.

İndirimler uygulanmasın, kamu davası olarak yargılama devam etsin, şikâyetten vazgeçme başvurusu sonrasını hiçbir şekilde etkilemesin, tabii ki uzaklaştırma verilen kişilerle ilgili de rehabilitasyon zorunlu kılınsın diyoruz.

Pandemi döneminde adliyelerde daraltılan çalışmalar, kadınların adli yardım merkezlerine ulaşımını güçleştirdi. Duruşmalar ertelendi, ihtiyacı olan kadınlar hukuki desteğe ulaşamadı. Adli yardım merkezi başvurularından da sonuç alamayan kadınlar, sadece kanuni hakları hakkında bilgilendirildiklerini, mekanizmaların gerektiği gibi işlemediğinden dolayı can güvenliklerinden endişeli olduklarını ve şiddetin süreklileştiğini dile getirmektedir. Kadınlar, bu nedenle hem şiddetle yaşamak hem sürekli mücadele etmek zorunda kaldıklarını, psikolojik olarak da yıprandıklarını belirtmektedirler. Pandemi döneminde bu konuda size gelen şikâyetler ne yönde oldu ve nasıl çözüldü?

Önemli olduğu için tekrar etmek istiyorum, altını çize çize, koyu bir şekilde. Bir diğer konu, ilk olarak 2016 yılında gündeme getirilen ve tepkiler üzerine geri çekilen çocuk istismarı, evlilik affı. Bu konunun sürekli olarak gündemde tutulması ve her fırsatta Türkiye Büyük Millet Meclisinde dahi dile getirilmesi endişe verici.

TİHEK Başkanı Süleyman Arslan’ın 15 yaşındaki çocukların nikâhının insan hakkı olduğunu savunması da Adalet Komisyonunuzda görüşülen teklife bu yönde bir ekleme yapılması girişimi de kabul edilemez. “Aileyi koruma” adı altında her yaştan kadınlar ve kız çocuklarının tecavüzcüleriyle evlendirilmelerini yasalaştıracak düzenlemeye karşıyız. Bu düzenleme gündemde tutuldukça Türk Ceza Kanunu’ndaki “15 yaş altı çocuklarla hiçbir koşulda cinsel ilişkiye girilemeyeceği” ve Türk Medeni Kanunu’nun “17 yaşın altında evlilik yapılamayacağı” konusundaki yasal düzenlemeler kâğıt üzerinde kalıyor, uygulanmıyor, uygulanamıyor.

Gençler, aileler, bu yasalar yokmuş gibi yaşamaya devam ediyor. Çocuk cinsel istismarcıları işledikleri suçtan mahkûm olsalar bile kız çocuğunu ya da ailesini ikna edip resmî nikâh yaptıkları takdirde cezadan kurtulabileceklerini düşünüyorlar. İstismarcıyla yaşamaya zorlanan kız çocukları, evlilik boyunca şiddete maruz kalmıyor mu? Bazı yargı mensupları da af propagandalarından etkilenerek giderek daha çok beraat kararı veriyor. Toplumda “Gelenek, görenek.” diyerek af söylemlerinin teşvikiyle “çocuk evliliği” adı altındaki çocuk cinsel istismarını ihbar yükümlülüğünü savsaklıyor. Af söylentisi, çeşitli kişi ve kurumların kız çocuklarının evlendirilme yaşının 12 hatta 9 olabileceği yönündeki propagandaların sürüp gitmesine neden oluyor. Bu konuda bir düzenleme umuyoruz ki yeniden gündeme getirilmez.

İnsan Hakları Eylem Planı’nda -bunun da önemli olduğunu düşünerek tekrar vurgulamak istiyorum- ara buluculuk hedeflerinden birisi olarak yer alıyor. Uluslararası sözleşmelerdeki standartlar dikkate alınarak mahkeme temelli aile ara buluculuğu müessesinin oluşturulacağı belirtiliyor. Ara buluculuğun aile hukukunda uygulanmaması yönünde hukukçular ve uzmanlar ısrarlı uyarılarda bulunuyor İstanbul Sözleşmesi’nin 48’inci maddesi ara buluculuğun uygulanmaması konusunda net bir şekilde uyarıyor.

Boşanmaların çoğu şiddet gerekçesiyle gerçekleşiyor. Şiddet bir suçtur ve suç unsuru taşıyan konular ara buluculuğa konu edilemez. Bu konuda ara buluculuk meselesi kesinlikle kabul edilemezdir.

Nafaka da benzer bir şekilde düzenleme yapılacağı ifade edilen konulardan birisi. Kadın istihdamının düşük, kadın yoksulluğunun yüksek olduğu gerçeği kadınların yaşadığı ekonomik şiddet, tabloyu kadınlar açısından daha da vahim hâle getiriyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Suzan Hanım, sözlerinizi lütfen toparlarsanız.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bitiriyorum, tamam.

Boşanma davalarının kaç kişiye yönelik şiddet iddiasıyla açılmıştır? Sorulara geçmiş olayım. Bakanlığınız döneminde ödenmeyen nafaka alacaklarından dolayı doğan haklara yönelik açılan icra ve ceza davası sayısı nedir? Nafaka ödemediği için kaç kişi hapse girmiştir? Kadınların aldığı ortalama nafaka miktarı 262 ila 370 TL olarak ifade edilmekte. Nafaka mağdurları olarak ifade edilenlerin sayısı ve oranı nedir? Çalışmak yerine 300 TL nafaka için mahkeme köşelerinde sürünmek kadınların tercihi midir sizce?

Bir diğer sorum da... Kadına şiddet uygulayanlar da İnfaz Yasası kapsamında tahliye edildi ve tahliye edilenlerin işlediği cinayetler basına yansıdı. İnfaz Yasası kapsamında şiddet uyguladığı hâlde tahliye edilen ve tahliye edildikten sonra cinayet işleyen kişi sayısı kaçtır? Bu konuda kadınlara bildirim yapılmakta mıdır?

“Şiddet politiktir.” dedik, şiddet bir insan hakkı ihlali midir? Öyleyse insan hakkı ihlaline ilişkin uluslararası sözleşme olan İstanbul Sözleşmesi’nin Cumhurbaşkanı kararıyla çekilmesini hukuka uygun buluyor musunuz, Anayasa’nın 90’ıncı maddesine aykırı değil mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Suzan Hanım, teşekkür ediyorum.

Yelda Hanım, buyurun.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyorum. Ayrıca son dönemde kadın hâkim ve savcılarının sayısını artması, bir kadın ve bir milletvekili olarak bizleri oldukça memnun etti. İnşallah sayıları artarak da devam eder.

Sayın Bakanım, 2 sorum olacak. Bakanlığınızın Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddet Büroları çalışması hangi aşamada? Türkiye genelinde bugün kaç büro faaliyete geçti? Kadına yönelik şiddet vakalarına bu bürolardaki uzman savcılar mı bakıyor? Bir diğer sorum ise; aile içi ve kadına yönelik şiddeti önleme konusunda kamu kurumları ve kuruluşları ve sivil toplum örgütleriyle iş birliği gerçekten oldukça önemli, bu kapsamda iş birliği yaptığınız ya da beraber çalışmalar yürüttüğünüz sivil toplum kuruluşları var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yelde Hanım, çok teşekkür ediyorum.

Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarımızın söylem ve sözleri, soruları tamamlanmış vaziyette.

Komisyon üyesi olmayan 2 arkadaşım çok kısa, sorularını direkt sorarlarsa memnun olurum.

Ravza Kavakcı Kan, buyurun.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım söz verdiğiniz için.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz; size ve kıymetli arkadaşlarınıza teşekkür ediyorum.

Ben sunumun başını kaçırdım maalesef ama notlardan takip ettim.

Öncelikle bu vesileyle size geçen dönem Meclisten geçirmiş olduğumuz arabuluculuk, uzlaştırmacılık kanununun akabinde yaşanan bazı zorluklarla alakalı göstermiş olduğunuz hassasiyetten dolayı teşekkür ediyorum. Sistem oturuyor ve bu husustaki hassasiyetiniz için, uzlaştırmacılık eğitimlerinde de bundan sonra dikkate alınacağını ifade ettiğiniz için teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, müsaadenizle, erken yaşta evlilik mağdurlarıyla alakalı bir şey söyledi kıymetli vekillerimiz, benim farkına vardığım 2 kıymetli vekilimiz bu hususa değindi ama Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Atıla Sertel Bey’in de bu “Erken yaşta evlilik mağduruyum.” diyen hanımefendileri yanına alıp bunlarla alakalı vermiş olduğu...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Kurumsal hiçbir açıklamamız yok Ravza Hanım. Meclise sizin bizzat teklifiniz var, bizim kurumsal hiçbir açıklamamız yok.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Kurumsal değil ama önce CHP’deki beyefendileri de ikna edelim, bir de buradaki...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Biz kendi milletvekilimizi ikna ederiz, burada...

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Arkadaşlar, sabredin, bölmeyin. Sabredin arkadaşlar, bölmeyin.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Dinleyelim mi?

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Evet, dinleyin.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sonra bize de söz verirsiniz dinleyelim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bankoğlu...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Şunu söylemek istiyorum: Burada, bu “Erken yaşta evlilik mağduruyuz.” diyen hanımefendiler 2 sefer cezalandırılıyorlar. Onların meselelerinin belki mahkemelerce tek tek görüşülüp çözülmesi lazım. Ne oluyor? Eşi hapiste olan kadın severek, bilerek -bana göre de erken yaşta evlenilir doğru değil ama- evlenmişler, şu anda çocuklarıyla beraber dışarda.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – 14 yaşında sevmek diye bir şey olmadığı için Sayın Vekilim.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Onun için, ondan Sayın Bakana değil de bu hususta hepimiz kendi bulunduğumuz çevrelerde kadınların daha fazla mağdur edilmemesi için çalışırsak eğer...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – 18 yaşın altı çocuktur.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Kendi iradesi yok.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Bunu siyasi malzeme yapmazsak, burada Bakanımız muhatap değil, biz önce etrafımızdaki insanları da...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Siyasetini biz yapmadık, siz yaptınız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bankoğlu...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Arkadaşlar, siz söylediniz ben de söylüyorum. Siz söyleyince iyi, ben söyleyince mi kötü?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ravza Hanım, sözlerinizi tamamlarsanız...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Tamam, Komisyon üyesi değilim, onun için haddimi aşmayayım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Adalet Bakanımıza sorduk.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bankoğlu...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Tamam, ben de söylüyorum, o zaman Adalet Bakanımıza “Bu konuda ne düşünüyorsunuz Sayın Bakanım?” diye soruyorum.

İkinci mesele şu, asıl sormak istediğim husus şuydu; Sayın Bakanım, tabii, burada hukukçu arkadaşlarımız da var, bu konuyu çalışmış birisi olarak ben de şunu biliyorum: Uluslararası anlaşmalarla alakalı, bu anlaşmaların imzalandıktan sonra Mecliste onaylanması lazım ama asıl önemli olan Mecliste onaylanması değil, bunların iç hukuka dâhil edilmesi. Yani İstanbul Sözleşmesi’yle alakalı tartışmaları bir kenara bırakırsak asıl İstanbul Sözleşmesi’nin ruhunda olan kadına karşı şiddeti önleme amacıyla geçirilmiş olan 6284 sayılı Kanun şu anda işliyor mu, işlemiyor mu? Bizim için asıl olan iç hukuk değil mi? Bu soruyu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Teşekkür ederim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – O zaman diğer uluslararası anlaşmalardan da çıkalım.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Siz niye cevap veriyorsunuz? Bir dinlesenize. Sanki bire bir size soruyorlar soruyu.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Son olarak da şunu sormak istiyorum Sayın Bakanım: Şöyle bir şey var; hem İstanbul Sözleşmesi hem de 6284 sayılı Kanun’un karşıtları tarafından...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Cevap veriyorum.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Bakan Bey’e soruyor soruyu.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Vermeyin, tamam, dinleyin biz dinliyoruz. Muhatap siz misiniz?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Emriniz olur.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Ama Aysun Hanım, yani... Misafire muamele buysa süper yani süper gerçekten.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Ben aslında bunun arkasında kadın düşmanlığı olduğunu düşünüyorum. 6284 ve İstanbul Sözleşmesi karşıtları şöyle bir şey diyor, her gün mesajlar alıyorum: Kadının beyanı esastır diyorsunuz yani durduk yerde sanki bir kadın akşam canı sıkılmış, eşini şikâyet

ediyor, onun üzerine eş uzaklaştırılıyor, bu da şiddeti artırıyor gibi bir şeyle muhatabım. Bana ve birçok milletvekili arkadaşına eminim geliyordur. Niye sırf kadınlara geliyor bu tip mesajlar, onu da bilmiyorum, o da ayrı bir mesele ama.

Bununla alakalı yani gerçekten bir kadın “Ben şikâyet ediyorum.” dediğinde nasıl bir süreç gerçekleşiyor? O konuda bilgi istirham edeceğim.

Çok teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Kan, çok teşekkür ediyorum.

Gülizar Biçer Karaca...

Lütfen en kısa hâliyle, Gülizar Hanım, buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, 2019 yılında Mecliste bulunduğunuz bir görüşme esnasında size bir soru sormuştum “Kadın cinayetlerinde ve kadına yönelik suçlarda iyi hâl indirimi konusunda ne düşünüyorsunuz?” diye ve orada demiştiniz ki “Kabul etmem mümkün değil, bu konuda Mecliste yapılacak her düzenlemeye sonuna kadar destek olmaya hazırım.” Cumhuriyet Halk Partisi kadın milletvekilleri olarak biz bu konuda 2 kez kanun teklifi verdik ve Meclis gündemine geldi ve Meclis gündeminde maalesef Cumhuriyet İttifakı’nın milletvekilleri tarafından bu tekliflerimiz reddedildi. Bu konuşmadan sonra İnsan Hakları Eylem Planı açıklandı Sayın Bakan. İnsan Hakları Eylem Planı’nda bu konuda bir düzenleme ya da bir proje göremedim. Yine birkaç kez yargı paketleri geldi, yine bu yargı paketlerinde iyi hâl indiriminin kaldırılması ve uygulanmamasına ilişkin de bir düzenleme göremedim. Bu konuda hâlâ aynı düşüncede misiniz? Yeni gelecek yargı paketlerinde iyi hâl indiriminin uygulanmaması noktasında bir çalışma olacak mıdır diye sormak isterim.

Son soruyu soracağım: Sayın Bakan, biliyorsunuz, 1 Temmuzda, bir gece yarısı İstanbul Sözleşmesi’nin yürürlükten kaldırılmasına ilişkin karar gereğince, İstanbul Sözleşmesi’nden çıkacağımız ifade ediyor. 6284 sayılı Sözleşme, İstanbul Sözleşmesi’nin uygulama sözleşmesidir.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 6284 sayılı Yasa...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yasa, pardon...

İstanbul Sözleşmesi’nin uygulama yasası olarak ifade ediyor ve deniyor ki: Kamuoyunda da ciddi bir kaygı var bu konuda, kadınlar arasında ciddi bir kaygı var ve iddia şudur ki 1 Temmuzda İstanbul Sözleşmesi’nden çıkıldıktan sonra uygulama kanunu olan 6284’te de birtakım düzenlemeler yapılacağı ve birçok maddenin kanundan çıkartılacağına ilişkin iddialar var. Bu konuda, böyle iddialar içerisinde 1 Temmuzdan sonra 6284’te bir düzenleme düşünüyor musunuz? Yine kadına yönelik suçların, kadına yönelik şiddet, cinayet gibi suçların Türk Ceza Kanunu kapsamında özel suç olarak düzenlenmesi noktasındaki düşünceniz nedir merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Biçer, teşekkür ediyorum.

Kıymetli Bakanım, bütün sorularımızı aldık.

Arkadaşlar, bir beş dakika ara...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sayın Başkan, yine konuyla, 6284 sayılı Kanunla ilgili bir cümle.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şenol Hanım, Sayın Bakanımın Cumhurbaşkanımızla toplantısı var ve altıda bitireceğiz dedik.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Ama önemli bir konu.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tamam.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Yani, şiddet mağduru yabancı ise kolluk güçlerine müracaat ettiğinde ülkeye usulüne uygun giriş yapmamışsa ya da usulüne uygun ikamet etmiyorsa şiddet görse bile sınır dışı edileceği endişesiyle bunu söylemiyor. Yani birçok da örneği var bu konunun. Şimdi, bu konuda ne yapılabilir? Yani “deporte” edilmemek için söylemiyor, örnekleri de var.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, toplantıya beş dakika ara veriyorum. Altıda toplantıyı başlatıyoruz inşallah.

Kapanma Saati: 17.51

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 18.06****BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)****BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)****SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)****KÂTİP: Esin KARA (Konya)**

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Toplantımızı açıyorum.

Kıymetli Bakanım, değerli milletvekilleri; söz alan milletvekillerimizin soruları var, yorumları var. Sayın Bakanım söz vermeden, özellikle, erken yaştaki evliliklerle ilgili verilen mücadelenin Türkiye adına gelmiş olduğu noktayı paylaşmak isterim: 2002 yılında erken yaştaki evliliklerin oranı yüzde 7,3 iken 2020 yılı verilerine göre yüzde 2,6'ya gerilemiş vaziyette. Erken yaştaki evliliklerin önlenmesi için hem Millî Eğitim Bakanlığı hem Aile Bakanlığı hem Adalet Bakanlığı hem İçişleri Bakanlığı azami hassasiyeti gösteriyor. Bu vesileyle bizim hedefimiz çocuk evliliklerinin olmadığı ve gelişimini tamamladıktan sonra yapılacak olan, Medeni Kanun'un öngördüğü yaştaki ve üstündeki evliliklerdir. Adalet Bakanlığımızın çok iyi örnekleri var, inşallah bu iyi örnekleri de Komisyonumuzun son ayki toplantılarında AGO dâhil olmak üzere yerinde incelemeler yapmak isteriz ve bir kadının şiddete maruz kalmasından sonraki süreci de canlı olarak kolluk kuvvetleri ve Adalet Bakanlığımızın, Aile Bakanlığımızın hizmetlerini de net bir şekilde görmek isteriz.

Sayın Bakanım, eğer müsait olursa da hem kadın failleri hem de erkek failleri cezaevlerinde dinlemek, şiddeti neden çözüm aracı olarak görüyorlar onlardan dinlemek isteriz, sizlerin müsaadeleriyle, Komisyon toplantımızın son haftalarında.

Ben sorularımıza cevap vermek üzere sözü Adalet Bakanımız Abdulhamit Gül'e bırakıyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çok Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinize çok teşekkür ediyorum.

Sorularla ve önerilerle bizim de istifade ettiğimiz bir çalışma oldu. Bu Araştırma Komisyonumuzun kadına yönelik şiddette etkin mücadele anlamında önemli katkılar yapacağına inanıyorum ve hepinize başarılar diliyorum.

Hayati Arkaz Bey sivil anayasa hakkındaki görüşlerimizi sordu. Türkiye'de birçok anayasa değişikliği yapıldı ama yeni ve sivil bir anayasayı siyasetçiler, milletin seçtikleri yapmadı, her darbeden sonra darbecilerin yaptığı bir anayasa ile yönetilmek Türkiye için büyük bir ayıptır ve bu ayıptan kurtulmak da Türk siyasetine, hepimize, demokrasiye düşen bir mükellefiyettir, bir görevdir diye düşünüyorum. Peki, uzlaşılabilir mi? Evet, yakın zamanda, HSK seçimlerinde Anayasa'yı bile değiştirecek bir çoğunlukla bir memleket meselesinin çözülebileceğini hep beraber gördük. Dolayısıyla, Türk siyaseti, Türk demokrasisi sorunlarını, memleketin ana meselelerine dair problemlerini siyaset kurumu olarak çözebilme iradesine, yetkinliğine, kararlılığına sahiptir. Ben, Türk siyaset kurumunun, bu yasama döneminde, milletimizin bizden beklediği yeni ve sivil bir anayasa yapımı anlamındaki ödevini gerçekleştireceğine inanıyorum ve böyle bir konunun bir tercih olmaktan öte bir zorunluluk olduğunu da inanıyorum. Türkiye, darbe anayasasının ayıbından kurtulmalıdır. Bu ayıptan, bu darbe anayasasından hep birlikte, tüm siyasi partiler önerilerini ifade ederek bir uzlaşmayla kurtulup yeni,

sivil, daha demokratik bir anayasa yapacaklarına inanıyorum. Ülkemiz adına, Türkiye demokrasisi adına çok önemli bir netice olacak bu gelişmeyi hep birlikte yaşamayı, hep beraber görmeyi ümit ediyorum.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Aynı sistemle mi?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - Herkes görüşünü ifade eder, son tahlilde yüce Meclisimiz karar verir ve sonunda da milletimiz karar verir, milletimizin tercihi. Elbette herkesin kabulüydü, nitekim bu anayasa çalışması da o şekilde olmuş, milletimize sunulmuş, milletimiz de “Ben böyle bir anayasa istiyorum.” demiştir. Bunlar değişiklikler ama baştan sona yeni bir sivil anayasa Türkiye’nin önünde duran bir ihtiyaçtır, çözmesi gereken bir konudur.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – 2002’den beri kaç kere Anayasa değişikliği oldu Sayın Bakan?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şenol Hanım, siz konuşurken Sayın Bakanımız cevaplarımızı dinledi. İstirhamım, Sayın Bakanımızın sorularımıza cevaplarına müsaade edelim.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Anayasa’yla ilgili bir soru var mıydı, ben mi kaçırdım?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Vardı, Hayati Bey’in ilk sorusu anayasa sorusuydu, dinlemek gerek.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Pardon, ben kaçırmışım demek ki.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Hayati Bey’in sorusuydu.

Buyurun Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Şimdi, bazı arkadaşlarımızın genel itibarıyla mahkemeler, yürüten davalarla ilgili bazı soruları, eleştirileri oldu. Elbette yargı makamlarının yapmış olduğu yargısal süreçler kamusal denetime açık süreçlerdir, elbette eleştiri de mümkündür ama bu konudaki genel itibarıyla burada tutumumuz -Adalet Bakanı olarak, bir hukukçu olarak da atıflarda bulunuldu- benim okuduğum, öğrendiğim, inandığım hukuk anlayışına göre yürütmenin bir görevlisi, yürütmeye görevli olan bir Bakanın yürüten bir davayla ilgili öyle ya da böyle ihsasda bulunması, tavsiye, telkinde bulunması benim inandığım hukuk devleti anlayışında hiç yer bulmayan bir yaklaşımdır. Dolayısıyla, yürüten davalarla ilgili yasama organı da yürütme organı da görüşme yapamaz, tavsiye, telkinde bulunamaz. O dosyalar soruşturma aşamasındaysa gizlidir, savcının uhdesindedir, cumhuriyet savcısı delilleri değerlendirerek bu konuda bir kanaate varır. Dava açılmışsa da alenidir, 84 milyon o dava dosyasını görebilir, inceleyebilir ve o konuda gerçek öyle midir yoksa yazılanlar, konuşulanlar mıdır... Bunu genel itibarıyla tüm dosyalar için, çok sorulduğu için söylüyorum. Dolayısıyla, bu konudaki yaklaşımlar; masumiyet karinesi ve yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkeleri karşımıza çıkmaktadır. Bir hatalı karar varsa bu kararı düzelterek olan bir üst mercidir. Biliyorsunuz, 20 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye’de Cumhuriyet tarihinden beri tartışılan istinaflar ikinci bir göz olarak gelmiştir, bir başka derece mahkemesi de “Kararlar doğru mu, yanlış mı?” diye inceleme imkânı bulmuştur. Bunu da yine biz bir reform anlamında ülkemize, yargı sistemine kazandırdık.

Keza, yine doğru değilse, yanlış bir kararsa Yargıtay bunu değerlendirmektedir. Türkiye’de yüz yılı aşkındır içtihat, temyiz mahkemesi olan Yargıtayın verdiği kararlar da müstakar, yerleşik içtihatlarla uygulamaya yön vermektedir. Dolayısıyla, yargı önündeki bir konuyla alakalı bir hususta elbette herkesin görüşü olabilir ama dosyanın tarafı ya da hâkimi, savcısı olmadığımız için bu konularda yorumda bulunmam “Ola ki o davayı öyle ya da böyle etkileyebilir.” düşüncesiyle bundan sarfınazar etmek gerekir diye düşünüyorum.

Ama şunu da ifade etmem lazım: Hâkim ve savcı arkadaşlarımız, yargı mensupları bu ülkenin evlatları, onların da çocukları çocukları var, onlar da insanlar, onlar da hukuku, adaleti tesis etmek için çalışıyorlar ve önlerindeki delile göre bakıyorlar. Birçok kişi, medyada da yazılıp çizilen, doğru ya da yanlışlığı, dosyada olup olmadığı müphem olan konular üzerinde yorum yapıp yargılamaya yapabilirler. “Ya, ağırlaştırılmış müebbet fazla oldu, müebbet iyiydi. Ya, tahliye olmalıydı.” gibi meşhur bir karikatür var. Herkes bir yorumda bulunuyor, hepimiz... Burada hukukçu arkadaşlarımız da var. Dosyanın iki tarafı da var; bir tarafı için farklı, bir tarafı için farklı değerlendirilebilir ama diğer tarafın temyiz etme, istinaf etme hakkı var. Yani bırakalım da bu konuda yargı artık son dakika olmaktan çıksın, yargı kararlarıyla konuşsun, yargı... Herkes “Şu tutuklansın, bu tahliye olsun.” diye bir şey söylerken bırakalım da bu konuda anayasal ve yasal olarak yetkilendirilmiş merciler karar versin. “E, yanlış karar verdi.” Yanlış karar verdiyse dosyanın tarafının zaten bunu temyiz etme hakkı var.

Değerli arkadaşlar, yine bizim getirmiş olduğumuz yenilikle birlikte bu anlamda çok önemli düzenlemeler var. Aile Bakanlığı bu davalara taraf oluyor, Aile Bakanlığı dosyayı sonuna kadar takip ediyor, bir eksiklik varsa mahkemenin kararına katılmıyor, temyiz ediyor. Bakın, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzde ve diğer tüm genel müdürlüklerimizde çalışan arkadaşlarımız burada, hepsi hâkim arkadaşlar. Ya, bu insanların da, cüppe giymiş hâkim ve savcı arkadaşlarımızın da bir insan olduğunu, onların da herhâlde bir tecavüzcünün, bir tacizcinin yanında değil, kadına yönelik şiddet mağdurunun yanında olacağını düşünerek, sizler de hakkı teslim ederek öyle bakıyorsunuzdur. Yani burada herhâlde hiç kimse kadına yönelik şiddet yapmış, canilik yapmış, cinayet işlemiş bir katili, bir tacizciyi, tecavüzcüyü, istismarcıyı Türk hâkimlerinin, savcılarının koruyacağını düşünüyorsa zaten orada başka bir şey var, başka bir düşünce var.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ne var Sayın Bakan?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Hâkim ve savcılar deliller neyse, dosyası neyse ona göre karar verir. Dolayısıyla, hâkim ve savcılarla ilgili dosyayı bilmeden, dosyaya bakmadan bu anlamda bir yargı yapmak, yargılamak, yargısız infaz yapmak hukuka, sürece büyük bir saygısızlıktır. Ha, hâkim ve savcı da yanlış karar verir mi? Verebilir, olabilir. E, bunun da yeri bir üst mercisinin bu değerlendirmeyi yapmasıdır, istinafin bakmasıdır; daha birinci sınıf hâkimlerden müteşekkil istinaf buna bakar, olamadı Yargıtay bakar yüksek mahkeme. Dolayısıyla, süreçle ilgili bu anlamda dosyanın tarafı ve delilleri değerlendiren yargısal mercilere bırakmak lazım. Bu anlamda bizim hâkim, savcı yetkimiz olmadığını, benim yürütmenin bir parçası olarak da yürüten davalarla ilgili yorumda bulunmamın doğru olmadığını, bu konuda Türk yargısının en doğru kararı vereceğine olan inancım... Bana sorulan somut dosyalarla ilgili, içeriği hakkında da bilgi sahibi olmam mümkün değil, Yürüyen, her gün yeni delillerin geldiği, yargılamanın devam ettiği konuda -bu konuda Anayasa’nın vermiş olduğu talimat gereği de- talimat, tavsiye ve telkinde bulunmam mümkün değil. Dolayısıyla, bizler, bu hususla ilgili herkese açık, aleni olarak yapılan yargılamalarda Türk hukuk devletine ve sistemine güvenerek... Eksiklik, yanlışlık varsa da yine bu konuda bir üst mercisinin hukuk sisteminin işlediğini buradan ifade etmek isterim.

Şiddet uygulayanların silah ruhsatlarının iptaliyle ilgili, son dönemde sadece... Mesela, 24 Ekim 2019 tarihli 7190 sayılı Kanun’da yapılan değişikliklerle, 6284 sayılı Kanun kapsamında haklarında tedbir kararı verilenlerin silah ruhsat işlemlerinin tedbir süresince bekletilmesine, verilmiş ruhsatlı silahların kolluk kuvvetleri tarafından muhafaza altına alınmasına dair kanun düzenlemesi yapılmıştır. Bu konuda yasamanın bir duyarlılığı söz konusudur.

Yine 81 il adliyesinde, 126 ilçe adliyesinde “aile içi şiddet soruşturma büroları” kurulmuştur. Bu sayılar da yine artmaktadır Yelda Hanım. Bu büroların kurulmadığı yerlerde de yine belirli cumhuriyet savcıları tarafından bu işlemler sürdürülmektedir. İş birliği yaptığımız bakanlık Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, bu anlamda 6284 sayılı Kanun’da da “bakanlık” olarak tanımlanan bakanlık Aile Bakanlığı. Yine, onların koordinasyonunda ilgili tüm bakanlıklarla, kurumlarla, sivil toplum kuruluşlarından birçoğuyla -şimdi sayıp da diğerlerini de burada çok değerli katkıda bulunan arkadaşlarımız var, onların da hakkına haledar getirilmesine razı olmamak adına- daha çok da Aile Bakanlığı koordinasyonunda tüm bu çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Covid döneminde de yine Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ile tüm Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğümüz tedbir kararlarını tutuyor, verileri ilgili birimlerle de yine değerlendiriyor. 6284 sayılı Kanun’un 15’inci maddesi gereğince, koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak, tedbir kararlarının sicilini tutmak ve yine ŞÖNİM’lerin görevleri arasında ve bunlar da yapılmakta, sistem üzerinden UYAP da ŞÖNİM ve kolluk birimlerine gönderilmekte.

Yine, tedbir kararlarının verilmesinde, uzaklaştırma kararlarının verilmesinde bir düşüş eğilimi bulunmadığı genel itibarıyla bu çerçevede karşımıza çıkmakta ve pandemi sürecinde de adliyelerimiz açtı, özellikle adli destek ve mağdur hizmetleri ve savcılıklarımız açtı. Bu konudaki mücadeleyi de yine sürdürmüş oldular.

Yine, öfke kontrolü dışında, ceza infaz kurumlarında 63 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi gereğince, tahliye, izin ya da firari durumunda şiddet mağdurlarını korumaya yönelik kasten öldürme ve bu suça teşebbüs neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama, çocuğun cinsel istismarı, nitelikli cinsel saldırı ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış işkence suçlarıyla birlikte kadına karşı şiddet, yaralama, tehdit, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma gibi eylemleri nedeniyle ceza infaz kurumlarında tutuklu hükümlü olan kişilerin tahliye, firar, izin durumları ivedi olarak ilgili kolluk birimlerine bildirilmekte, bu aşamada kolluk birimlerince değerlendirme yapılarak risk durumuna göre şiddet mağduruna ve ŞÖNİM’e bilgi verilmektedir.

Nafaka ödemediği için başlatılan icra takip sayısı, Suzan Hanım’ın sorduğu bir soru vardı. Burada tabii tüm sorulara cevap yetiştirememe hususundaki teknik zorluk sebebiyle diğerlerini de yazılı olarak Sayın Başkanımıza, Komisyona ileteceğim ama şimdi arkadaşlarımdan gelen soru cevaplarını paylaşıyorum. 2019’da nafaka ödemediği için başlatılan icra takip sayısı 46.115 dosya açılmış, 2020’de 41.174 dosya açılmış, 2021’de 19.570 dosya açılmış.

“Şiddet suçu mağdurlarının adli yardımdan yararlanması konusunda hangi adımları atılıyor?” Bilindiği gibi, hukuk yargılamalarında mali olanakları yetersiz kişiler dava harç ve masraflarından muaf tutulmaktadır ve baro tarafından ücretsiz avukat görevlendirilmesini istemek amacıyla barolara ve yargılamanın yapılacağı mahkemelere başvuru yapabilmektedirler. Ceza yargılamalarında adli yardımın kapsamı 5271 sayılı CMK 234 maddesinde yine düzenlenmiştir. Buna göre, mağdur, vekili bulunmaması hâlinde cinsel saldırı suçuyla alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme hakkına sahiptir. Biz kadına yönelik şiddet suçu mağdurlarının alacağı adli yardımın kapsamının genişletilmesine yönelik İHEP’te İnsan Hakları Eylem Planı’nda hedef koyduk. Bu yönde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bunun dışında, Türkiye Barolar Birliğiyle iş birliği hâlinde yaptığımız projeye pilot barolarda kadına yönelik şiddet suçlarında görev alacak avukatlara eğitim verilmekte ve ayrı CMK listeleri oluşturulmaktadır.

“Cinsel suçlar bakımından cezalar yeterli mi, artırıldı mı?” şeklinde bir soru vardı. Bu konuda bilgiyi değerli hazıruna arz etmek isterim. Küçüğün cinsel istismarı on yıl ve yirmi yıl ağır hapis iken on altı yıl-yirmi yıl olarak artırılmış. Küçüğün ırzına tasaddi üç yıl-beş yıl hapis iken sekiz yıl ve on beş yıl olarak artırılmış hükümetlerimiz döneminde. Yetişkin cinsel saldırı yedi yıl ve yirmi yıl ağır hapis iken altı sınıra on iki yıla çıkarılmış. Yetişkinin ırza tasaddisi üç yıl ve beş yıl hapis iken beş yıl ve on yıl hapis olarak artırılmış yani üst sınır alt sınır yapılmış ve on yıl olarak artırılmış. Reşit olmayanla cinsel ilişki eskiden altı ay iken iki yıl alt sınır olmuş, üst sınır üç yıl iken beş yıla çıkarılmış hükümetlerimiz döneminde. Cinsel tacizde eskiden sarkıntılığın cezası üç ay alt sınır altı ay üst sınır, iken üç ay alt sınır iki yıl hapis olarak üst sınırı iki yıla yine çıkarılmış. Bu konudaki cezalar önemli ölçüde artırılmış durumdadır.

Yine, Filiz Hanım’ın tedbirlerle ilgili “Daha önceden yok muydu?” sorusu. Elbette biz bu dönemde yapılan hususlarla ilgili çalışmaları yapıyoruz. Onlarla alakalı özellikle tedbirle ilgili elbette daha önceden de vardı, 4320 sayılı Kanun vardı; 6284 sayılı Kanun’la tedbirlerin hem mücadeleyi daha iyi bir noktaya getirdiği herkes tarafından malumdur ve bunu da biz getirdik. Yine tedbirler verilebiliyordu. Burada özellikle vurguladığımız bu tedbirleri vermek üzere tüm mahkemeler buna bakıyordu. İhtisas olarak bu tedbirlere bakmak üzere bir tedbir mahkemeleri belirlendi. Yani 20 tane aile mahkemesi varsa 5 tane mahkeme Mersin’de “Siz sadece tedbirlere bakacaksınız, tedbir de budur, Yargıtay uygulamaları budur.” diye özel eğitim verilerek bu konuda ihtisaslaşmasına yönelik yeni bir HSK kararıyla müstakil tedbir mahkemeleri, aile mahkemeleri içerisinde bazı mahkemeler belirlendi ve bu konuda da uzmanlaşmayı sağlayan düzenlemeler yapıldı.

Biliyorsunuz, 6284 sayılı Kanun’la daha önceki yasal düzenlemelerde yer almayan şiddet, ev içi şiddet, kadına yönelik şiddet tanımları yapıldı, tek taraflı ısrarlı takip mağduru tanımı yapıldı. Mağdurun şiddete uğrama tehlikesi olması hâlinde dahi koruyucu ve önleyici tedbirlere başvuru yapılabilecek olması ve diğer bildiğimiz birçok yenilikler 6284 çerçevesinde yapılmış oldu. Özellikle bu çerçevede Barolar Birliğiyle ortak pilot uygulamalar yapıyoruz. Elbette, İstanbul Barosunda, diğer yerlerde çok iyi yapılan uygulamalar, bunların hepsi bilinen, hepsi takdir edilen uygulama. Bunu tüm Türkiye sathına yaymak, yaygınlaştırmak, bu iyi uygulamaları değerlendirmek adına elbette söylenmiştir. Bu konuda kim, ne katkıda bulunduyorsa hepsini takdir ederiz ve bu iyi uygulamaların üzerine bina ederek devam edilmesi gerekliliği elbette kadına yönelik şiddetle mücadele açısından önemli ve değerli bir süreçtir.

“6284 sayılı Kanun’la ilgili çalıştayda ne gibi konular değerlendirildi uygulayıcılar tarafından?” Burada da hem seminerler hem de her hafta tedbir hâkimleri ile ilgili arkadaşlarımız uygulamayı sürekli değerlendiriyorlar. Burada neler ifade edildi diye özetle şunu söyleyeyim: Kolluk tarafından tedbirlerin tebliğ edilmesini uygulayıcılar, hâkimler çok başarılı bir uygulama olarak tespit ediyorlar. Yani bu konuda eskiden posta yoluyla yapılan bu tebliğ yerine bizim genelgemiz İçişleri Bakanlığının genelgesini uygulamada çok önemli bir katkı sağladığını tespit ediyorlar, bunu gördük ve kelepçenin çok faydalı olduğu yine burada ifade edildi. Tedbir kararlarının daha etkin takip edilmesi, yine kolluk tarafından da takip edilmesi, ŞÖNİM tarafından takip edilmesi, bilgi verilmesinin gerekliliği yine uygulayıcılar, hâkimler tarafından ifade edilen, bu çalıştayda konuşulan ve kurumlar arası iş birliğinin artırılması da yine bu konuda hâkimlerimizin, savcılarımız, uygulayıcılarımız tarafından o toplantıda genel itibarıyla dile getirilen konular olarak karşımıza çıkmakta.

“Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri yeni uygulanmakla beraber bu zamana kadar hangi hizmetler sunuldu?” Kurulduğundan bu yana Adli Destek Müdürlüklerinde 2021 Nisan ayı itibarıyla toplam 12.553 kişiye bu bürolarda bilgilendirme ve yönlendirme hizmeti sunulmuştur. 2021 Nisan ayı itibarıyla uzmanlar tarafından yapılan bireysel değerlendirme sonucunda 332 kişi kırılğan

gruba dâhil edilmiş, etkin şekilde psikososyal destek sunulmuştur. Yine, Ceza Yargılaması Destek Bürosunda 2021 Nisan ayı itibarıyla 35.962 çocuk beyanına uzmanlar tarafından destek verilmiştir. 2021 Nisan ayı itibarıyla 32.271 suça sürüklenen çocuk hakkında sosyal inceleme yapılmış ve uygun tedbirler önerilmiştir. Aile mahkemelerinde uzman desteğine ihtiyaç duyulan boşanma, velayet, kişisel ilişki kurulması, evlat edinme ve benzeri davalarda taraflar ve ilgili kişilerle görüşüp gerekli görülmesi hâlinde sosyal ortam incelemesi de yaparak sosyal inceleme raporları düzenlenmektedir. Bu kapsamda, 2021 Nisan ayı itibarıyla 65.919 dosyada yaklaşık 200 bin kişi taraflar ve çocuklarla görüşme yapılarak sosyal inceleme raporları hazırlanmıştır. Bugüne kadar AGO uygulamasıyla, Adli Görüşme Odası uygulamasıyla 30.405 mağdur beyanı alınmış ve mağdurlar sanıkla yüz yüze getirilmemiştir. Bu konuda bu hizmetlerin ve AGO'ların sayısını artırmayı yine planlıyoruz, çalışıyoruz.

“Ceza infaz kurumlarında uygulanan öfke kontrol programı var mıdır?” sorusuna, ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklular Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale Programı kapsamında psikososyal açıdan değerlendirilerek kendisine veya başkasına zarar verme riski ile öfke kontrolü olmayanlar tespit edilmektedir. Bu kişiler bireysel görüşmelere ve grup çalışmalarına dâhil edilerek bu sorunlarla baş etme hususunda desteklenmektedir. Yine, denetimli serbestlik kararı verilen yükümlüler de risk ve ihtiyaç analizine tabi tutularak öfke yönetimi, problem çözme, farkındalık yaratma, değerler eğitimi gibi programlarla uzmanlar eşliğinde bu ve benzeri sorunlar konusunda desteklenmektedirler.

Uluslararası sözleşmeden çekilme usulü, bildiğiniz gibi, Anayasa’ya, mevzuattaki düzenlemelere göre bakıldığında, “Milletlerarası andlaşmaları uygun bulma” 90’ıncı madde ve 15 temmuz 2018 tarihli 9 sayılı Milletlerarası Andlaşmaların Onaylanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ne göredir. Yine, onaylanma, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kanunu uygun bulmasına, 9 sayılı Kararname’nin “Onaylama” kenar başlıklı 3’üncü maddesinde de milletlerarası antlaşmaların feshini ihbar etmemek suretiyle yürürlük süresini uzatma, uygulama alanının değiştiğini tespit etme ve bunları sona erdirmenin Cumhurbaşkanı kararıyla olacağı düzenlemesi getirilmiştir ve aynı maddenin (3)’üncü fıkrasında bir milletlerarası antlaşmanın uygulanmasının durdurulduğu ve sona erdiği tarihlerin Cumhurbaşkanı kararıyla tespit olunarak Resmî Gazete’de yayımlanacağı hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme, 1963 tarihli Milletlerarası Andlaşmaların Yapılması, Yürürlüğü ve Yayınlanması ile Bazı Andlaşmaların Yapılması İçin Bakanlar Kuruluna Yetki Verilmesi Hakkında Kanun iken bu konudaki düzenlemeler uyum düzenlemesidir. 1963’ten beri yine uygulanan bir usul değişikliğidir ve bu konuda da elbette yürürlükteki olan düzenlemeler bu şekildedir. Kararnamenin Anayasa’ya aykırı olduğu düşünülüyorsa Anayasa Mahkemesine kararnamenin iptali için gitme imkânı vardır. Bu konuda, ilgili siyasi partiler, muhalefet partisi Anayasa’ya aykırılık iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine müracaat edebilirdi ama son tahlilde Anayasa ve mevzuattaki düzenlemeler, yürürlükteki uygulamalar ne şekildeyse ona göre düzenleme yapılmıştır.

“Danıştayda davamız var, davada niçin karar verilmedi?” Bu yüksek yargının yerine geçerek ben bir karar verecek ya da onların yargılamasını benim yapacak yetkim yok. Dolayısıyla, yargılama yetkisini haiz olan Danıştay, bu konuda yürüten bir davayla ilgili bir yorum yapma imkânı yok.

“Anayasa’da bu konularla ilgili tekrar Mecliste bir izin alınsın, bilgi verilsin.” “Anayasa yapalım.” diye o yüzden diyoruz ama “Anayasa’ya gerek yok, Anayasa’dan daha önemli konular var...” O zaman bu konuları getirin, yeni anayasada bunları nasıl istiyorsa, nasıl gerekiyorsa... “Tekrar çıkarken de şu, şu, şu şeyler yine Meclisin onayına gelsin.” diye bir fikir gelir, Anayasa değişir, anayasa yapılır,

ona göre uygulanır ama bu konuda mevzuat ve bu sözleşme, bizim kendi düzenlemelerimize göre yapılan bir uygulamada bir farklı düşünce varsa elbette bunun değişme imkânı vardır ama mevcut düzenlemelere göre bu usul bu çerçevede gerçekleşmiştir.

Elektronik kelepçeyle ilgili, faal kullanılan 67, şu anda 400, yıl sonuna kadar bine çıkacak ve bu sayı arttıkça uygulayıcıların da elektronik kelepçe kararı vermesi bu anlamda daha cazip hâle geliyor, elektronik kelepçe verme imkânı doğuyor. Elektronik kelepçe olmayınca hâkim, savcılar vermiyor diye hâkimlere bu anlamda “Niye hâkimler vermiyor?” demek de haksızlık olur. Kelepçe olunca hâkim, savcılar bu kararı verebiliyor. Onun da şartları var, SİR raporları, SAR raporları, risk raporları; az önce bunları konuştuk, tüm kurumlar, bakanlıklar bu konuda farkındalık oluşturdu ve elektronik kelepçe vermeye yönelik vaka analizleri yapıldıkça hâkimler bunun değerlendirmesini yapıyor, bakanlıklarımız da bu konuda kapasitelerini artırdıkça uygulayıcıların da... Nitekim, rakamları da verdim, geçtiğimiz yıla göre bakıldığında bu hususta ilgi, ihtiyaç duyulan vakalarla ilgili hâkim, savcılarımız da yargı mercileri de bu çerçeveyi yapıyor.

Son olarak “6284’te değişiklikler; yine, gerilikler olacak mı?” Türkiye’de 6284 sayılı Kanun ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin gerek mevzuat gerek ikincil mevzuatlarla ilgili biz, Hükümetimiz Cumhurbaşkanımızın liderliğinde sıfır tolerans yaklaşımını sürdürüyoruz, bu konuda kararlılığımızı sürdürüyoruz ve bir değişiklik olacaksa da kadına yönelik şiddet konusunda daha da etkin bir şekilde hangi hususta eksiklik varsa onu telafi etmeye yönelik olacaktır. Bu çerçevede 6284 ve kadına yönelik şiddetle mücadele anlamında asla bir geri adım, asla tolerans tanıma hususunda bir değerlendirme olamaz. Bundan sonra olacak bir konu varsa gerek yasal gerek anayasal düzenlemelerde kadına yönelik bir vakanın dahi gerçekleşmemesi için ne gerekiyorsa o konuda düzenlemeleri Hükümet olarak yapacağımızı, Cumhurbaşkanımız liderliğinde yaklaşımımızın bu olduğunu da ifade ediyor, tekrar Komisyonu ve Başkanımızı saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Kıymetli Bakanım, çok teşekkür ediyorum.

Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Hükümetimizce kararlılıkla yürütülen kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında yurt genelinde yargı teşkilatlarımızca gerekli altyapıyı hızla oluşturmanız ve bu anlamda şiddetle mücadele ve şiddet mağdurlarının etkin şekilde korunmasına yönelik yürüttüğünüz başarılı çalışmalarınızdan dolayı hem size hem de bütün yargı organlarımıza, çalışan bütün arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum.

“Şiddete sıfır tolerans.” diyoruz, şiddet kimden gelirse; taciz, tecavüz kimden gelirse, nereden gelirse hepsiyle sonuna kadar mücadele edeceğiz. Şiddeti meşru gösteren ya da mazur gösteren hiçbir söze “Peki.” demeyeceğiz. “Erkek işsizse, akşam tencere kaynamıyorsa bu erkek gelir hıncını karısından alır.” cümlelerine asla sessiz kalmayacağız. Şiddet kimden gelirse ona karşı dimdik durmaya, hem Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak hem de Komisyonumuz olarak mücadelemize devam edeceğiz. Bu mücadelemizde sizlerin yapmış olduğu çalışmalar bizim için çok kıymetli. Ben bu vesileyle bir kez daha size ve sizin nezdinizde bütün ekibinize canıgönülden teşekkür ediyorum; ayaklarınıza, yüreklerinize, ellerinize sağlık diyorum.

Teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.38